כותרות

ה' בסיון, תשמ"ו 12.6.1986

אבי סגל, "האיש הרע" של המשטרה

עמוס גוטמן, לא עליז

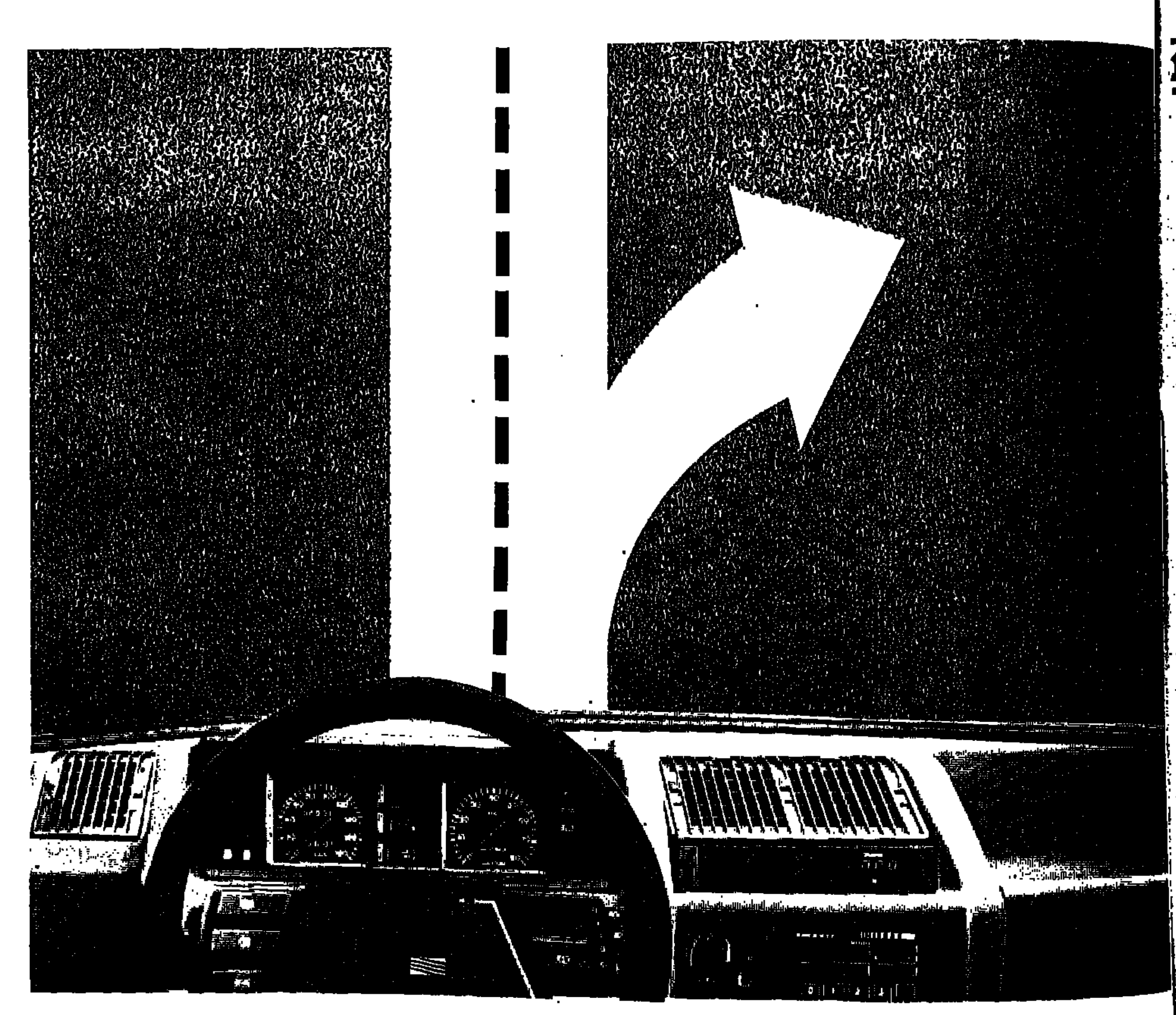
חקלאי ישראלי בסוף העולם

"האחים להמן", תהילה ונפילה

סורין הרשקו, אחרי אנטבה

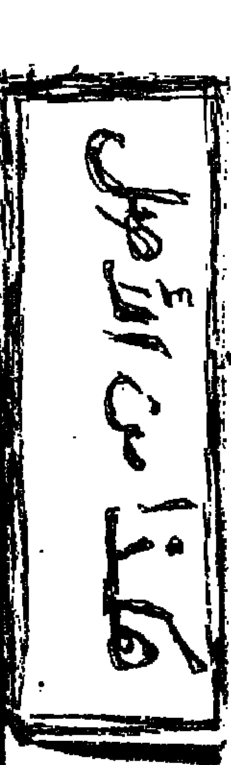
אריה דולצין, שטח פרטי

שער: שבועות, השיבולים

15.6-20.6.86
אופנה בהנחה
השמלה חוזרת
ב שביר לצרכן
על כל מבחר
שמלות וחליפות
לנשים וילדות
כולל מבחר עשיר וחדיש
של מוצרי היוקרה Marks & Spencer
15% הנחה
קניית השבוע
שמלות נשים JUMP
5 דגמים
רק 29.90 ש"ח
עד אזילת המלאי
מתנות ומוצרי תיירות
מבחר זכוכית, נחושת, קרמיקה וכסף
20% הנחה
מוצרי זכוכית GEA
15% הנחה
מבחר עשיר של
דיאודורנטים
רייט גארט
ירדלי
סופט אנד ג'נטל
דו-רה-מי
סופטו
18 דיאו אפ
25% הנחה

סופשבוע

...בסיון, תשמ"ו 12.6.1986

...כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

עורך: צבי לביא

עריכה: תמר גיא

עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן

גרפיקה: נטע גרינשפן

קורא יקר,

לעמים המוסף הזה עושה גם חדשות, מהמקום הכי פחות צפוי. ה"שיפודים" של מאיר עוזיאל, למשל. מדור סאטירי אשר נועד להגיב על חדשות שעושים אחרים, וסתם ...נות ומינהגי חיים שמשאירים טעם רע או מגוחך בפי הכותב. פתאום הוא מגלה לשר ממשלה מה קורה במשרד שלו, וזה מקפיץ את השר שבמקרה הוא גם סגן ראש ממשלה.

בשבוע שעבר גילה עוזיאל ברשימתו "אטלס ישראל לפת", כי במהדורה החדשה של האטלס היוצא לאור מטעם אגף המדידות בממשלת ישראל, מופיע מאמר של הגיאוגרף פרופ' ...זר עמירן אשר מבקר את מפעל ההתנחלות בשטחים. תהיה דעתכם על מפעל ההתיישבות ...מה ככל שתהיה, ולענין זה גם לא חשוב שעוזיאל משתייך למחנה הימין – למאמר פוליטי אין מקום בפירסום מדעי הנושא חותם רשמי וממלכתי.

העוקץ בפרשה הוא שבעל הבית הממשלתי של האטלס הוא דוד לוי. אתם יכולים לתאר את תגובתו כשקרא את הטור. למחרת השבת הגיע נסער למשרדו, ביקש שיביאו לפניו את האטלס, ואחרי שקרא את המקור, עשה מיד מעשה. בין השאר ציווה להפסיק את הפצת האטלס ופיזר את המערכת המדעית. יהיו עוד פעולות. התקשורת פירסמה את הסיפור ...מאורעות השבוע. לא כולם הזכירו את עוזיאל ו/או את "סופשבוע". הטלוויזיה, למשל, לא הגיעה. כנראה על־פי הכלל העיתונאי שלא מגלים מקורות אינפורמציה.

גם במוסף השבוע יש כמה חדשות. בוקי נאה פותח בשיחה עם "מנקה האורוות" – רב־פקד ...אבי סגל, מי שהתפטר בימים אלה מהמשטרה, אחרי שהיה בשלוש השנים האחרונות התובע בבית הדין למשמעת שעמד מאחורי האשמתם של מאות שוטרים על שהיכו או השתוללו באזרחים. עכשיו הוא חופשי לדבר ומטיח ביקורת קשה בבית הדין על העונשים המגוחכים שגזר על הנאשמים, במקום להשליכם לכלא לתקופות משמעותיות ו„לתת להם ...ישה בישבן" מהמשטרה. סגל אומר שאלמלא היד הרכה אפשר היה לחסל את התופעה שהפכה למכת מדינה. מעניין איזה שר יקפוץ למקרא הדברים, אם בכלל.

עמנואל רוזן מביא את סיפורה של טלילה בן־פורת, אם לשלושה מתל־אביב, שהיתה ...קרנית לדעת מה מלמדים תמורת 100 דולר בקורסים השבועיים שמארגנת אגודה בשם "אור ...הנחה", סמינר נופש ותודעה יהודית – הסבירו לה, "מרתונים" שנמשכים לתוך השעות הקטנות של הלילה. היא שמעה הרצאות על המקורות האלוהיים של תורת ישראל, כנגד כל ...מדע חילוני אחר על מוצא העולם והאדם. טלילה לא שוכנעה ועזבה באמצע ברעש. אמרו לה שהיא זקוקה לפסיכיאטר. לעומתה, משתתפים אחרים דווקא הוקסמו. רוזן ביקש להרחיב ...ושוחח עם מנהל הסמינר. זה הזמין אותו להשתתף בהרצאות, כדי להתרשם מכלי ראשון, אבל בתנאי שלא יכתוב את רשמיו בעיתון. נשארה איפוא רק העדות של טלילה. בתור ...שכזאת צריך לקבלה.

צ. לביא

צילום השער: סוזאן בוזארט (23), אמריקנית עם ...הבר מארץ, בתמונת חג לשבועות. (צילום: אורי קובה)

צוחק מי שצוחק ראשון

„ודאי שהיא מצאה את סוד הנעורים. היא מסתירה את הגיל."

„אני מת לרקוד איתך, אבל אשתי הלחימה אותי לכסא.."

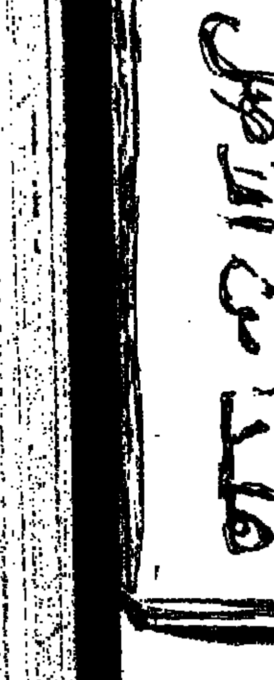
„יקירי, נדמה לי שלא נעלנו את הדלת בלילה.."

„תמיד, זו לא המחרוזת שנתתי לך?"

„אני אילפתי אותו. אז אל תקלקלי לי ותבואי לו כל דבר מיד."

„לדעתו, צריך לתת לו טיפ.."

"האיש הרע" של המשטרה

מנקה האורוות

רב־פקד אבי סגל, תובע במאות משפטים נגד שוטרים שהיכו אזרחים, פרש מהמשטרה. „מישהו הלא צריך לעשות את העבודה הזאת של ניקוי המשטרה מכל מיני אלמנטים פלילים שמשרתים בה, וגורמים שהאזרחים ישנאו אותה". יש לו ביקורת קשה על בית הדין למשמעת. אפשר היה לחסל את אלימות השוטרים שהפכה מכת מדינה, אלמלא הענישה המגוחכת.

מאת בוקי נאה

ר ב־פקד אבי סגל נמאס להיות "האיש הרע" של המשטרה. נמאס לו להילחם כל יום בבית הדין המשמעתי כדי להרכיק על מצח עמיתיו השוטרים תווית של שקרנים ולהעניש אותם בתשלום קנסות, בהורדה בדרגה ואפילו לשלוח אותם לבתי־סוהר. הוא ידע שמחכים לו בפינה, אורבים שיעשה את הטעות הגדולה. לכן רעד כשהבחין לא אחת בניידת העוקבת אחריו בכביש תל־אביב–ירושלים, מודדת את מהירות נסיעתו, וכשנעצר פעם בחשד של נהיגה במהירות מופרזת, אמר לעצמו „הנה הנה הנקמה המתוקה שלהם". הוא התפלל שלא יזהו אותו בתור התובע הנוקשה, הלוחם למצות את הדין עם השוטרים שנאשמו בהתעללות באזרחים שנעצרו לחקירה, או באלה שנפלו קרבן על לא עוול בכפם.

לפני כמה שבועות ארז סגל את חפציו, פשט את מדיו ואמר למשטרה שלום ותודה רבה. עכשיו הוא קצין בדימוס, היושב בבית קטן מוקף עצים ופרחים בנהריה. בבוקר שוחה בבריכה השכונתית, ובמשך כל היום מנסה לשכוח את התחנונים להם הורגל במסדרון

לא ראיתי שוטרים לנגד עיני אלא עבריינים אלימים ומסוכנים לציבור שמקומם לא בשורות המשטרה, שאם לא ישלחו אותם לבית הסוהר, הם ימשיכו לפגוע בחברה ולהתעלל באזרחים.

בית הדין למשמעת: „בחייך, בוא תוותר לי, הרי אתה אחד משלנו, לא של העבריינים המזורבנים האלה; אני ואתה עם אותו תלוש, אז למה שלא תפסיק לנסות לזמכר אותי?..."

הוא הגדיר את תפקידו המשטרתי כ"מנקה המזגלה". מנקה האורוות. על התפקיד הזה התחרו מעטים. במסדרונות בית הדין הפנימי, בהפסקות בין משפט למשפט, קיללו אותו מאחורי גבו מאות שוטרים בשלוש השנים האחרונות. לא פעם, התפרצו כלפיו בני משפחה זועמים. איך זה ששוטר נלחם כשוטר. עכשיו הוא מביט אחורה, לא מצטער, ואפילו אומר מה שהתאפק מלומר במדים: „הענישה נגד שוטרים עבריינים היא ממש מגוחכת. המשטרה עושה צחוק מעצמה".

אבי סגל (34), בן למשפחה חרדית מירושלים, התחיל את הרומן שלו עם המשטרה לפני שמונה שנים לאחר שהוסמך כעורך־דין. המשטרה הקימה את היחידה לחקירת פשעים חמורים, וגייסה משפטנים ואקרמאים מתחומים אחרים כדי שיהוו את "הסיירת המובחרת" של הלחימה בפשע. את הרשיון לעסוק בעריכת דין תלה על הקיר בבית, ובלילות גשומים שכב במארבים בחצרות ועל גגות, במעקב אינסופי אחר עבריני "הפשע המאורגן". אחרי שנה בשדה החליט לעזוב את היחידה.

עשו ממנו תובע משטרתי בירושלים: קטיגור של גנבים, פורצים, עבריני תנועה ושאר פליליים. ההצעה לשמש כתובע בבית הדין למשמעת הגיעה לפני כשלוש שנים. המציע היה ניצב־משנה פליקס סבן, סגן מפקד משטרת ירושלים. כעבור זמן היה סגל בין מנסחי כתב האישום נגד סבן. „ברגע הראשון סרבתי. אני לא אהיה הבן־זונה של המשטרה שמייצג עבריינים נגד שוטרים, אמרתי להם, לכו תחפשו לכם פראייר אחר". לחצו עליו בהבטחות של דרגה ורכב, והוא השתכנע. „מישהו הלא צריך לעשות את העבודה הזאת של ניקוי המשטרה מכל מיני פושעים ואלמנטים פלילים שמשרתים בה, מכתימים את השם שלה, וגורמים לכך שהאזרחים ישנאו אותה".

מאות השוטרים־הנאשמים וסניגוריהם לא אהבו את רב־פקד סגל שלחץ על השופטים להחמיר בעונשים. בכל בוקר נאלץ לעבור את נתיב הייסורים של התחבורה הציבורית מביתו בירושלים למשכן בית הדין במשטרת פתח־תקווה. הרכב הצמוד המובטח לא ניתן לו מיד, אלא לאחר עמידה בתור, ואחרי אותם טילטולי דרך מייגעים עוד היה עליו להכין שיעורי בית נגד השוטר שיעמוד מולו למחרת היום. כל זה בשכר חודשי שלא עלה על אלף שקלים חדשים.

„המעבר היה קשה. זה היפוך המיתרס. קודם ייצגתי את השוטרים נגד העבריינים, ופתאום אני מייצג את העבריינים שיכול להיות שהם חלאות, פושעים ושרצים שלפעמים מעוררים בחילה. אבל למרות כל ההרגשה הזאת, אתה חייב לשכנע את שלושת שופטי בית הדין להאמין לגירסת העבריין ולא לשוטר המצוחצח שיושב על ספסל הנאשמים. מה שהריץ אותי היה הרצון להצליח במשפטים, ולא משנה אם המתלונן היה הרבי מלובאביץ' או עבריין חלאה. כל עורך־דין רוצה להיות טוב יותר מהצד שעומד מולו. מה שהחזיק אותי היתה האמונה כי רוב המקרים, שעברו את המסננת המשטרתית הצפופה והגיעו עד השלב של כתב־אישום, קרוב לוודאי שיש בהם אמת. אבל לפעמים חשבתי בדרך הביתה, יה־אללה סגל, מה אתה עושה? אתה נלחם בשוטרים? בהתחלה הרגשתי נורא. לא פעם גם אני לא האמנתי לעבריין המתלונן במאת האחוזים, ובכל זאת הצלחתי לשכנע את השופטים שיאמינו לו ולא לשוטר".

הרגשה נוראה במיוחד היתה כשנשפטו בבית הדין שוטרים־חברים שבעבר רבצו יחד במארבים ליליים לפושעים. „באתי אליהם לפני המשפט ואמרתי: אדוני היקר, היינו חברים ואני מקווה שנשאר חברים, גם אם על דוכן העדים אקרע לך את הצורה. אלוהים הפגיש אותנו בנסיבות כאלה, ואני מקווה שאתה מבין שאני חייב למלא את תפקידי על הצד הטוב ביותר. בהפסקה אני מזמין אותך לארוחת צהריים. בסופו של דבר, שוטרים לא איימו עלי. גם לא היו קללות מול הפנים. אבל מאחורי הגב היו. מה לעשות, זה התפקיד ואין לדון אדם בשעת כעסו. לא פעם הלכתי הביתה אחרי ששוטר הורשע, עם הרגשה

ניהלנו משפט במשך חצי שנה, ובסוף כשמגיעים לתכל'ס, ההר מוליד עכבר. חודש מחבוש על תנאי, ואיזה מאה שקל קנס. לא התביישתי להגיד לשופטים שהם עושים צחוק מהעבודה.

מזופתת ולא נרדמתי בלילה. הספקות אכלו לי את הבטן. הייתי משוכנע שהעבריין משקר והשוטר לא אשם. למרות זאת בגלל שנלחמתי חזק, אולי יותר מדי חזק, השופטים הרשיעו אותו. אחרי כמה חודשים בבית הדין למדתי לחיות עם העניין הזה". כשהיתה מתעוררת בליבו תחושה חזקה במיוחד של אי־אמון בעבריין, היה סגל מבקש להפסיק את המשפט, ולמחוק את כתב האישום נגד השוטר. פעם גם הביא למעצרו של מתלונן אשר הודה בפניו כי כל סיפורו עלילה מפוברקת.

ב ית־הדין למשמעת של המשטרה לא נהנה מאהדה ציבורית. ואין זה פלא. כאשר שוטר אלים נענש במאסר על תנאי או בקנס לא גבוה כשנמצא אשם בהכאת אורח, בהשפלתו, ולעיתים בהתעללות בו ללא סיבה. אבי סגל לא נרגש מהביקורת החוזרת ותובעת להוציא את משפטי השוטרים האלה מידי המשטרה ולהעבירם לבתי המשפט. „זו תהיה טעות. בבית הדין יושבים אנשי משטרה שהפכו לשופטים מקצועים. אותם אי אפשר לסבן. גם הם היו פעם שוטרים בשטח, שופט אורח לא מכיר את עבודת המשטרה. הוא לא יוכל להיות טוב יותר משופט־שוטר שהיה בעבר איש שטח.

„המקרים בהם ביקשתי להטיל עונשי מאסר בפועל היו חריגים, ורק כאשר הוכח שהיתה אלימות של ממש, חסרת הצדקה, מתוך מניעים סאדיסטים של שוטרים שמתנהגים ממש כמו פושעים. ואלה לא המקרים בהם הואשמו שוטרים שפיזרו הפגנה ביותר מדי כוח. תבעתי עונש מאסר לשלושת השוטרים

אבי סגל, אורח: לא היו קללות מול הפנים, רק מאחורי הגב. (צילום: בוקי נאה)

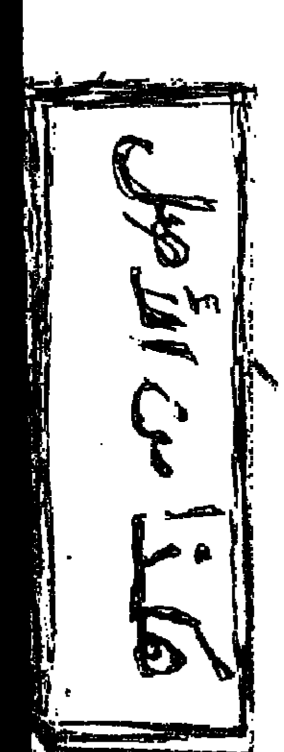
מכריה שהורשעו כמתן מכות חשמל לנער בעת חקירה. הם חיברו חוטי חשמל לגופו, והחדירו זרם בכל פעם שאמר להם תשובות שלא מצאו חן בעיניהם. במקרה אחר, בקשתי מאסר בפועל לשוטרים שדרכו ברגליהם על ראשו של אדם בפרדס, והכריחו אותו לקלל את עצמו או לשוטרים שלקחו אדם לבית סוהר באמצע הלילה והצליפו בו באכזריות.

„במקרים אלה לא ראיתי שוטרים לנגד עיני אלא עבריינים אלימים ומסוכנים לציבור שמקומם לא בשורות המשטרה אלא בבית הסוהר. אמרתי לשופטים, עם כל הלב, שאם לא ישלחו אותם לבית הסוהר, הם ימשיכו לפגוע בחברה ולהתעלל באזרחים. אלא שהעונשים שהוטלו במקרים האלה היו מגוחכים ולא השיגו את המטרה שלשמה הוקם בית־הדין. הענישה עשתה צחוק מהמשטרה, לא יתכן ששוטר אשר מרים אצבע על אזרח ללא הצדקה לא ישב אחרי זה בבית הסוהר. אחרי כל מקרה כזה כעסתי מאד. ניהלנו משפט במשך חצי שנה. העלינו עשרות עדים על הדוכן. השופטים כתבו הכרעת דין ארוכה ומנומקת על עשרות עמודים, ובסוף כשמגיעים לתכל'ס, ההר מוליד עכבר, חודש מחבוש על תנאי, הורדה בדרגה ואיזה מאה שקל קנס. לא התביישתי להגיד לשופטים שהם עושים צחוק מהעבודה, והציבור יוצא מופסד. כך אי אפשר להיפטר מהנגע של אלימות שוטרים.

„אני לא מבין מדוע הם לא מחמירים בעונשים. הרי בשבית משפט רגיל רוצה להלחם בתופעה שהופכת למכת מדינה – מעלים את רמת הענישה למען יראו וייראו. אלימות השוטרים הפכה להיות מכת־מדינה שכולם, לרבות שר המשטרה והמפקח הכללי, מדברים עליה, ורק בית הדין למשמעת לא עושה מה שמצווה עליו ולא מחמיר בעונשים. הרי אם יחמירו, תוך שנה אפשר יהיה לחסל את הנגע הזה בצורה משמעותית. אם שוטר ידע שהוא צפוי ללכת לכלא אם ירים יד על אזרח סתם ללא סיבה, הוא יחשוב פעמיים לפני שירים את ידו. יכול להיות שאחוז המענות של העבירות יפחת באופן מינערי ושולי של אפס פסיק משהו, כאשר לא יוציאו הוראות בכוח מחשודים, אבל המחיר כדאי מפני שזה יעלה את רמת המשטרה ואת קרנה בעיני הציבור".

מה גורם להם להרביץ? השוטר מרגיש חלש בחברה, וכאשר הוא תופס מישהו חלש ממנו – הוא מנסה לפצות את עצמו על אובדן המעמד והבטחון העצמי.

ה סטטיסטיקה אומרת שמעט מאד שוטרים יצאו זכאים מבית הדין למשמעת, כשישב בדינם צוות השופטים הקבוע. לעומת זה, היו הרבה יותר זיכויים כשהמשפט התנהל לפני קצינים בעלי מינוי מיוחד לשבת בדין. „לקצינים אלה חסר הנסיון שיש לשופטים הקבועים בשפיטת שוטרים, הם לא עברו את המהפך הנפשי הדרוש. הם ישבו בדין כשוטרים מהשורה אשר מלת השוטר קדושה בעיניהם ואילו העבריין הוא שקרן מועד. לא כמי שחובה עליו לשקול בלא משוא פנים בין סיפורו של העבריין המתלונן לסיפורו של השוטר הנאשם. בישיבה חד־פעמית ומקרית בדין אין יכולת להאמין לעבריינים. מי שלא עובר את המהפך הנפשי הזה במהירות לא יכול לכהן כשופט בבית הדין למשמעת. אני יכול לומר בלב שקט שברוב המקרים בהם זוכו שוטרים אצל הרכבים לא קבועים של בית הדין – הם ביצעו את העבירות שיוחסו להם, למרות פסק הדין. פשוט, שיחק להם המזל והם תפסו הרכב טוב, שישבו בו כאלה אשר יודעים להיות קציני משטרה מעולים, אבל לא שופטים". (המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

גם על אבי סגל עברו ימים בהם נהג להתייחס בחרדת קודש לכל מלה של שוטר, שכביכול איננה ניתנת לערעור. עד שצבר די ניסיון להבין שבבית הדין למשמעת כולם כופרים באשמות ובסוף מורשעים בדין. „זה לא סוד שהתברר בדיעבד כי כל השוטרים שהורשעו וכל עדי ההגנה מטעמם שיקרו בבית הדין במצח נחושה. מה היו עושים? מכחישים, מתאמים סיפור עם עדי ההגנה ובאים עם סיפור שהכל עלילת שוא של האורח המתלונן. שוטר שמופיע לבדו, בלי עדים, אמינותו גבוהה יותר מזה שמופיע בליווי עדים רבים מטעמו. מרבה עדים, מרבה סתירות ושקרים".

על־פי אבי סגל יש במשטרה שני סוגים של אלימות כלפי אזרחים. האחד הוא של שימוש בכוח מעל לסביר, מכה או שתיים מיותרות הדרושות כדי להשתלט על עבריין. התסריט של הסוג השני קבוע וחוזר על עצמו: „ניידת משטרה עוצרת ליד אדם שנראה לה קצת מצ'וקמק. השוטרים דורשים ממנו להזדהות, ומקבלים תשובה שלא כל כך מוצאת חן בעיניהם. בתגובה באה מכה ועוד מכה בפינה חשוכה ואולי באיזה פרדס, באגרופים ובעיטות או סתם מהלומות על הראש במכשיר הקשר. מה גורם להם להרביץ? אני לא יודע מה בדיוק. שברתי על זה את הראש הרבה הרבה זמן. כנראה אגו נמוך של אותו שוטר. כנראה תסכולים שמצטברים בפנים ורצון להוכיח כוח. המניע הוא פסיכולוגי אישי. השוטר מרגיש חלש בחברה, וכאשר הוא תופס מישהו חלש ממנו – הוא מוריד עליו את כל הכעס ובדרך כלל מנסה לפצות כך את עצמו על אובדן המעמד והבטחון העצמי".

ואף־על־פי־כן, אחרי שמונה שנות שרות במשטרה, מתוכן שלוש בתפקיד תובע בית הדין למשמעת, הרושם הכללי של אבי סגל הוא שמשטרת ישראל בעצם לא כל־כך אלימה כמו שחושבים. „זה כמו שתשאל מנקה רחובות אם העיר נקיה או מלוכלכת. מי שעובד בזבל – רואה רק את הליכלוך. אם סופרים את התיקים שהיו במשך שנה, זה מסתובב סביב מאה. מעט מאד יחסית למספר השוטרים. גם מקרי האלימות ברובם אינם קשים. כל שנה יש רק כמה מקרים כודרים של סדיזם לשמו". לכן הוא לא אוהב את הכינוי "האיש הרע" של המשטרה. „יותר טוב הכינוי 'מנקה המוגלה'. מלבד זה, מי שלוחם בשוטרים שרופקים במכשירי קשר על ראשי אזרחים, שנותנים בעיטות באשכים, או שולחים אגרופים לתוך העיניים – הוא לא האיש הרע של המשטרה. הוא האיש הטוב של הציבור".

הרבה תיקים החליט לסגור בלי להגיש כתב־אישום, אחרי שלמד את החומר והתייעץ עם הממונים עליו. למה? „כי המשטרה זו מערכת שאוכלת את יושביה. תהיה גבור עשרים שנה, תתן ימיך

> יכול להיות שאחוז הפענוח של העבירות יפחת באופן מיזערי, כאשר לא יוציאו הודאות בכוח מחשודים, אבל המחיר כדאי מפני שזה יעלה את רמת המשטרה ואת קרנה בעיני הציבור.

ולילותיך למלחמה בפשיעה, ופתאום תעשה צעד אחד לא מחושב ויפילו אותך, ואף אחד לא יזכור ולא יתחשב מה עשית עשרים שנה לפני. הנה, הובא לפני מקרה של קצין שנתן את נשמתו למשטרה הרבה שנים. בוקר אחד התלונן עליו אורח שהוא קורא כל יום את העתון בקיוסק בלי לשלם. פשוט לוקח את העתון, קורא, ואחרי זה מחזיר. אפשר היה לדחוף שם כתב אישום עם סעיפים שונים ומשונים. הקצין הזה היה בכיר והפרשה היתה זוכה לרעש ולא בצדק. זה נראה לי שטות, וסגרתי את התיק. מה כבר הכל הוא עשה? צריך קצת פרופורציות. גם שוטר זה בנאדם.

„לפעמים גיליתי שיש אבסורד בכל הסיפור שסביבו מתנהל המשפט, רצתי לממונים עלי באמצע הדיון והתחננתי לסגור את התיק שמתנהל על חוק יבש ואבסורדי. כמו המקרה עם מפקד המשמר האזרחי בכפר סבא, קצין בדרגת פקד. הוא הואשם בירי בשטח בנוי בצורה לא זהירה. באחת בלילה הבחין במכונית עם לוחית זיהוי מהשטחים, אחרי שנודע לו בקשר שהיא פרצה מחסום משטרה. במושב הקדמי שלה ישבו שני חובשי כפיות. הוא רדף אחריה והיא ברחה במהירות מסחררת. נכנסה ב"אין כניסה", ולא עצרה למרות קריאותיו ברמקול. בסוף פתח באש, אחד מהשניים נפצע, במכונית התגלה רכוש גנוב, ואותו העמידו לדין על ירי בשטח בנוי בחוסר זהירות. והוא עוד ירה ביד שמאל במקום בימין, שהיא היד המאומנת לירי על פי החוק היבש. התחיל המשפט. ראיתי שמגיע לו צל"ש ולא כתב אישום. אם הנוסעים היו מחבלים, גם אז היו מעמידים אותו לדין? נלחמתי שיסגרו את התיק ואפילו רבתי עם הממונים עלי עד שבסוף דעתי נתקבלה".

מלחמה מסוג אחר היתה לאבי סגל בין כותלי בית הדין בסניגוריו של סגן־ניצב משה פרידמן, מי שהיה סגן מפקד היחידה המרכזית של משטרת תל־אביב. זה היה אחד המשפטים המסובכים והארוכים ביותר שהתנהלו בשנים האחרונות בבית הדין למשמעת. פרידמן נאשם בקבלת מתנות ממודיעים משטרתיים. הסניגורים התלוננו כי התובע מנהל נגדם "קרב קאסח" אישי, משתמש בלשון גסה ומפר את כל כללי המשחק. לא פעם נפסק הדיון והשופטים נאלצו להרגיע את סגל שקפץ ממקומו והפריע לסניגורים להשמיע את דברם. „התיק של פרידמן היה הרבה מעבר למקרה האישי שלו", הוא אומר היום, „במשפט הזה גרונו מקרים שלא נדונו מעולם בבית הדין למשמעת ולא היה לגביהם חוקים כתובים. היה צורך לקבוע נורמות חשובות בתחומים רגישים כמו יחסים וקשרים בין קציני משטרה למקורות ומודיעים משטרתיים.

אולם בסופו של דבר, זו עבודה הנאת מתסכלת. „אתה מופיע בעשרות תיקים בחודש ומקבל תלוש משכורת שרשום בו אלף שקל, כשמולך עומדים סניגורים שמקבלים על כל תיק פשוט לפחות כפליים. נכון שכולנו מרגישים שליחות ופועלים הרבה מתוך אידיאלים, אבל אם רוב המשפטנים בשורות המשטרה עוזבים כעבור כמה שנים, זה גם בגלל השכר, אבל לא מעט גם בגלל ההרגשה שכל הזמן הם דורכים במקום וצוואר הבקבוק צר. אין קידום ועליה בדרגה אלא במעבר מעריכת דין לתפקידי שטח".

ומתסכל שבעתיים כאשר פורצת לה פרשה מהסוג של אסף חפץ, ואותו דוחקים הצידה כדי להפקיד את התביעה בידיו של קצין אחר, סגן־ניצב יהודה וילק. אבי סגל היה בטוח שבתור התובע הקבוע בבית הדין למשמעת, דבר מובן מאליו הוא שלא יפקידו תיק כזה בידים אחרות. „זה היה תיק גדול וחשוב עם הרבה אתגר, אחרי שכל השנה אני מופיע במשפטים של אגרופים ובעיטות. השתגעתי מרוב עצבים. כעסתי כמו שלא כעסתי אף פעם במשטרה. באתי לראש אגף כוח אדם ואמרתי לו שזה לא הוגן. שאם לא סומכים עלי בתיקים גדולים – שלא יסמכו עלי בתיקים קטנים. אמרתי שאף אחד במשטרה לא

> מי שלוחם בשוטרים שדופקים במכשירי קשר על ראשי אזרחים, שנותנים בעיטות באשכים, או שולחים אגרופים לתוך העיניים – הוא לא האיש הרע של המשטרה. הוא האיש הטוב של הציבור.

מנוסה ומקצועי כמוני בתיקי משמעת. הודעתי לממונים עלי שאני מתפטר כיון שאני רואה זאת כהבעת אי־אמון. בסוף הצליחו להרגיע אותי בטענה שאין זה מכובד שרב־פקד יופיע כתובע נגד ניצב־משנה. נרגעתי וחזרתי לאגרופים ולסטירות".

אולי כאן העמיק השבר שהסתיים בהתפטרותו. עד לרגע האחרון הופעלו עליו לחצים להשאר במשטרה. שלושה ימים לפני שעזב את השירות, ניסו לפתות אותו בתפקיד שופט בבית הדין למשמעת על תקן של ניצב־משנה. סגל, רווק בן 34, היה נבוך. הוא כבר שכר בית קטן בנהריה, וגם חתם על חוזה עבודה בשכר גבוה בהרבה מכפי שציפה לו במשטרה. מצד שני קרץ לו כס המשפט. „חשוב מאד בעיני, למען הרגשת הבטחון של השוטרים, שבבית־הדין למשמעת יהיה גם שופט צעיר אחד, בן גילם של רוב הנאשמים. זה יכול להיות דבר מרגיע מאד בשבילם. בתור שופט הייתי משנה הרבה. הייתי מנסה לקצר את משך ההליכים המשמעתיים, שנמשכים היום שלוש שנים מהרגע בו נפתח תיק נגד שוטר בעקבות תלונה של אורח, ועד אז מעכבים את עלייתו בדרגה. גם הייתי מחמיר מאד בענישה על מעשים של אלימות לשמה של שוטרים, בעיקר אלה שעומדים לדין בעבירה זו פעם שניה ויותר. אני לא מבין מה אנשים כאלה עושים במשטרה. נותנים להם להיות אורחים קבועים בבית הדין, במקום שיתנו להם בעיטה בישבן וישלחו אותם הביתה".

שלושה ימים התלבט. „בסוף החלטתי ללכת. אם נשארתי שם, הייתי מזדקן עם הדרגות על הכתפיים, ועם קירקורים בבטן על מה שהחמצתי בחוץ". היום, אחרי פרישתו, מקרקרת בטנו של האורח אבי סגל רק בלכתו ברחוב, כשמתרחשת עבירה נגד עיניו. מכוחו של ההרגל הוא קופץ להתערב. מכניס את היד לכיס כדי לשלוף את תעודת השוטר, אבל מה שיוצא לו זה רק הממחטה. ■

רפ"ק אבי סגל, תובע (מימין) במשפטו של סנ"צ משה פרידמן (משמאל), וסניגורים: עבודה מתסכלת.

מרתון תורה

דארווין לא היה שם

חמישה ימים ניסתה טלילה בן־פורת להבין מה גורם לאנשים לחזור בתשובה. עוד לפני שנסתיים הסמינר, היא החליטה לעזוב לאחר שהעזה להציג שאלות שלא מצאו כל כך חן בעיני המרצים. היה גם מי שייעץ לה לגשת לפסיכיאטר כשלא השתכנעה שמוצאנו לא מהקוף.

מאת עמנואל רוזן

צעקות רמות הדהדו במסדרונות הישיבה. זמן קצר לפני כן, הרב ברוך יוסף מנת היה עדיין נינוח. הוא הצטרף אל טלילה ליד שולחן ארוחת הערב, הביט בה ברוך ושאל בקולו הנעים: „נו טלילה, עדיין לא השתכנעת? כל זה עדיין לא שיכנע אותך?! נו, את חוזרת בתשובה?" אלא שעכשיו התחממה האווירה. מנת, בפנים זועמות, ניצב בין טלילה לבין אחד מרבני הישיבה, וצרח: „אני לא אתן לך לדבר איתה! אני לא אתן לעובדים שלי ליפול בפח! או שאת חוזרת בתשובה או שלא! השתכנעת שאלוהים נתן את התורה או לא?! חבל שבאת לכאן, חבל בכלל שבאת..."

טלילה הלכה הביתה. כעבור יומיים נודע לה שאחרי ה"התפוצצות" חשבו בישיבה שהיא עיתונאית־מתחזה. „הם לא היו מסוגלים להבין – היא אומרת – שאני סתם בן־אדם, שפשוט לא השתכנע, לשם שינוי".

האמת היא שטלילה בן־פורת, תל־אביבית בת 54 ואם לשלושה, לא הלכה לסמינר הנופש והתודעה של אגודת "אור ותבונה" כדי להשתכנע. היה ברור לה מראש ששבוע במחיצת צוות מדריכי הישיבה בשכונת סנהדריה הירושלמית, לא ישנה את אורחות חייה החילוניים להפליא. אם הלכה לשם, זה בעיקר כדי להקשיב, כדי ללמוד, כדי להבין: „אם יש את נפשך לדעת". היא הלכה אמנם עם דעות קדומות והיכרות שטחית קודמת עם ועד נפגעי החזרה בתשובה, אבל בלי שינאה (אולי גם משום שמשפחתה לא היתה מן הנפגעים) ושלא מתוך כוונה לתפקד על־תקן של סוס טרויאני בצבאות השם. בוודאי שלא כשליחות עיתונאית חסויה.

אבל אחרי חמישה ימים באותו סמינר, מסכמת טלילה את התנסותה תוך ניסיון לחיוך, אבל ברצינות: „למדתי שם שהם שונים מאיתנו, כי מוצאם אינו מהקוף, עשו אותם אחרת. ולמדתי גם שמי שלא משתכנע לחזור בתשובה אחרי סמינר כזה, כדאי שיראה פסיכיאטר בדחיפות. כך, לפחות, אמר לי שם אחד הרבנים".

חודש וחצי אחרי, נותרו מעט שרידים על שולחן עבודתה: "קובץ דפי מקורות", "אוצר תחינות לבת ישראל", וגם סדר היום של הסמינר: „יום ה', כ"ב ניסן, 18.00 – שיחה לנשים על הרכילות עם הרבנית לאה פרידמן..." בצמוד לסדר היום, פניה למשתתפים: „ידיד יקר! לפניך שמות של אישים ומספרי טלפונים וכן מרכזי לימוד איתם מומלץ לעמוד בקשר לאחר הסמינר..." טלילה מספרת שעל ספסל באחד מחדרי הלימוד ראתה במקרה פנקס פתוח, מחולק לעמודות; בכל עמודה – שמו של התלמיד, שם האדם ששלח אותו או המליץ עליו לסמינר ו...המלצות לטיפול נוסף.

סיפור חוויותיה מחמשת ימי הסמינר שוור שפע של מלים גבוהות על דאגה לגורל החברה החילונית. היא מנסה לנתח את הדברים באופן מדעי, בוחנת כל מלה וכל נפנוף יד של רב זה או אחר בזכוכית מגדלת אנתרופולוגית; משתדלת לא להיסחף. „הלכתי לשם מתוך סקרנות לשמה", היא מסבירה, „מהיכרות קודמת עם אנשים שחזרו בתשובה הבנתי שמשהו בסיסי בדרך החשיבה שלהם השתנה. רציתי להבין מה זה המשהו הזה, להבין איך קורה השינוי הזה צ'יק צ'אק. באיזה שהוא מקום גם המקצוע שלי, גרפולוגיה, משך אותי לשם. כבר הרבה שנים אני מנסה לברר אם אפשר לזהות את השינוי גם בכתב היד, או שהשינוי הוא חיצוני בלבד, ומתבטא רק בשלווה קורנת. נדמה לי שעכשיו אני מבינה הרבה יותר טוב". זו עדות אחת שכמובן אינה משקפת התרשמויות של משתתפים אחרים בסמינר, אשר באו לשם מסיבות פחות סקרניות.

וכך זה החל: המליצו בפניה על שני סמינרים – באשקלון, תמורת 150 דולר, כולל אירוח במלון רב־כוכבים (אפשר להביא גם את הילדים); או בירושלים, בבית התלמיד, תמורת 100 דולר ותנאים נוחים פחות. טלילה בחרה באופציה הזולה וגם שאלה את האיש האדיב מעברו השני של קו הטלפון אם אפשר לישון בלילה מחוץ לסמינר ולחסוך עוד כמה דולרים. „אפשר – ענה האיש האדיב – אבל לא כדאי לך, כי המרתונים שלנו נמשכים לתוך הלילה עד לשעות הקטנות".

טלילה: „הביטוי 'מרתון' הדליק אצלי נורה אדומה ראשונה, אבל עדיין שמרתי על שלוותי ועל גישה אובייקטיבית. סיכמנו על הסמינר בירושלים בחול המועד פסח. האיש בטלפון שאל אותי: למה לא תבואי לאשקלון עם הבעל והילדים, וכשעניתי שיש לי עימות עם בעלי בעניין הזה, הוא ענה בחיוך: אל תראגי, בסופו של דבר כולם באים אלינו".

סמינר הנופש והתודעה של „אור ותבונה, האגודה להפצת התודעה היהודית", בחסות מדרשת תורה ואמונה נפתח ביום א' כ"ו לפני צהריים. על סדר היום: כינוס, התארגנות, כיבוד קל ותפילת מנחה. קבלת הפנים, מספרת טלילה, היתה לעילא ולעילא. „הם היו כל־כך נחמדים, פתוחים, הכל זרם שם בטבעיות, אנשים בכל מיני תלבושות, מעט מאוד 'שחורים', מעט מאוד פיאות, גברים ונשים יושבים ביחד ומשוחחים, אנשי הצוות מצטרפים לשיחות בספונטניות חביבה: מה שלומך? ומה נשמע? ואם תרצי – נוכל לסדר לך כאן חדר למנוחה, למרות שבלילה את ישנה בחוץ. נחמד, באמת נחמד".

בארבע וחצי שיחת פתיחה עם ראש הסמינר. „הרב מנת דיבר, ובו זמנית הסתובב באולם בחור צעיר מאוד, ללא זקן ופיאות, עם כיפה זעירה על הראש וחליפה מהודרת. הוא הניח על השולחן ערימות של ספרים, עשרות ספרים אחד על השני. הרב מרדכי נויגרשל, כך הציגו אותו שהיה המרצה הראשון 'על חושך ורוח'.

„ההרצאה התחילה ומהר מאוד הוא נותן לי להבין שאור ורוח פירושם סתירה מוחלטת של הפילוסופיה והמדעים למיניהם. כך הם מתחילים לערער את המוסכמות, ונויגרשל, במשך שעתיים, פותח וסוגר את עשרות הספרים שעל השולחן שלו, כולם ספרי מדע ופילוסופיה, מביא עשרות ציטוטים מכל הזמנים ומכל החקשות של מדענים שהטילו ספק בממצאי המדע או שלו חוסר בטחון לגבי קביעה זו או אחרת.

הנה – אומר נויגרשל – זו ההוכחה שהכל מופרך, ומצביע על כמה ספרים על השולחן שלו. אותו אי אפשר לשכנע שיש בעולם מדע מדעי ומדוייק יותר מהתורה. הוא אומר: 'אחרי שקיני. ההתנגדות שלכם תשמט, תדעו כולכם שהתורה היא האמת היחידה ואנו נוכיח לכם את זה באופן מדעי לחלוטין. את המילים 'מדע' ו'משכילים' הוא מבטא בשאט־נפש מודגשת, נלעג, כביכול; הוא מרצה מבריק, משתמש כל הזמן בשתיקות דרמטיות, כהבעות, מלא בטחון בעצמו. הקהל – אנשים פשוטים, אנשי מדע, הרבה נערות צעירות – מסתכל בו בעיניים גדולות, מלה לא נשמעת באולם ההרצאות הגדול".

אחרי תפילת ערבית וארוחת ערב, עוד הרצאה. הרב ויצטום מדבר על תורת ומדע. שלב שני ומכריע בהכחשה לאוילותו של המדע ובלעדיותה של התורה כשלם האמת. ויצטום, חוזר בתשובה, פיסיקאי, בוגר הטכניון, מצייר על הלוח סיסמאות, שפע של חיצים ואיקסים ואותיות לועזיות. הוא מדבר על הכל: על הגנים ועל זבובים, על אבולוציה ועל גן טבעי. „אף אחד – הוא זועק – אף אחד לא יודע מהו מקור החיים! הכל השערות! הכל ספקולציות! אנחנו כלי ביד האלוהים, אנחנו לא יודעים שום דבר!"

הסוגה. מתוך בליל הסיסמאות שאינן מובנות לטלילה, עובר דורון לשפה יותר מוחשית. „קחו, לדוגמא, את הכוס הזאת. מישהו תיכנן אותה למטרה מסויימת. עכשיו נניח שנביא את הכוס לשבט פרימיטיבי שמימיו לא ראה כוס. מה הם יבינו? אחד יחשוב שזה כלי להטלת מימיו. השני יזרוק אותה על הריצפה והיא תישבר. אבל יש מטרה מסויימת לכוס הזאת, מטרה שהפרימיטיבי לא מכיר".

אם עוד לא הבנתם, אנחנו הכוס. אלוקים תיכנן אותנו לשימוש מסויים שאנו לא יודעים מהו, ואם חלילה לא נעשה מעצמנו שימוש נכון – נישבר, כמו הכוס, או שמישהו יטיל עלינו את מימיו. איך נדע כיצד להשתמש בו? בשביל זה קיימת התורה. היא הוראות השימוש שלנו. ומאחר שאנו הפרימיטיבים לא יודעים שום דבר והמדע הוא כולו עורבא פרח – עלינו לנהוג בדיוק כדבר התורה, עד הפסיק האחרון.

טלילה מרימה אצבע ושואלת: „אפשר לומר שהתורה היא הוראות היצרן שלנו?"

„כן, בהחלט", עונה לה המרצה, ורב אחר מאשר את תשובתו.

חצות לילה, כיבוד קל, והמרתון מתחיל. טלילה מספרת שאת הדיונים הקשים ביותר שמרו המארגנים לשעות האלה. על הפרק: תורת האבולוציה. שלב שלישי בהוכחה שתימשך ככלות הכל שישה ימים, עד לשכנוע הסופי. עמוד 717 בקובץ דפי המקורות מסכם את הדיון המרתוני הזה בפניה אישית נרגשת: „אתה מתבונן בעולם כחוקר, כשופט. לפניך שתי שיטות: א. העולם המתוכנן (כלומר העולם נברא בידי האלוהים – ע.ר.); ב. העולם המקרי (כלומר תורת האבולוציה – ע.ר.). לשיטה א' מובאות אין סוף, כל חיידק, כל אמבה, כל עץ וכל פרח, מוח האדם ורגל של כינה, הכל מראה תכנון מרהים. לשיטה ב' אין שום ראיה (!). שיטה ב' מביאה סדרת תרוצים להסביר את ראיות שיטה א'. התרוצים מבוססים על הנחות. כל ההנחות נסתרות על־ידי עובדות, לוגיקה וסטטיסטיקה. (אבל) למרות חוסר ההיגיון המוחלט, ממשיך הממסד המדעי לדבוק בשיטה. הסיבות רגשיות ומטרתן העיקרית – חוסר אחריות ומשמעות, התוצאה: חברה של חוסר מוסר, חוסר אחריות והשמרת ה'חלשים'. כבוד השופט: מה פסק הדין?"...

הכל פשוט. מובן מאליו. לוגי. שאלות הקהל נענות בביטול ובניסיון להציג את השואל כמטומטם. מישהו מעיר: „יש הוכחות ארכיאולוגיות ביפאן שהיו חיים לפני יותר מחמשת אלפים שנה, לפני בריאת העולם".

תשובת המרצה: „שמעתם אותו?!... הוא אומר שהיתה ארכיאולוגיה ביפאן לפני חמשת אלפים שנה והרי כולנו יודעים שזה מדע כל־כך צעיר..."

שאלה: „ומה עם כל המימצאים של הדינוזאורים?"

תשובה: „אה! אתה מתכוון למה שרואים במוזיאונים בלונדון?! נו באמת, והרי כולם יודעים שאלה דינוזאורים מפלסטיק..."

טלילה: „כל הסמינר הזה מסתובב סביב העניין המדעי, סביב הוכחות כביכול מדעיות. באחד השיעורים שאלתי את הרב: ומה עם האמונה שבלב? מה עם היופי בדת? 'זה לא מעניין אותנו כרגע', ענה לי הרב, 'קודם כל נשכנע אותך מבחינה מדעית, ואחרי שתהיי משוכנעת לחלוטין, האמונה שבלב תבוא כבר מעצמה".

יום ב', תפילת מנחה, כיבוד קל, הרצאה: הרב משה פרנק מדבר על מעמד הר־סיני. פרנק, איש ישיבת "אור שמח", לבוש שחורים, עטור פיאות וזקן, ניגוד מוחלט למרצים ה"כמעט חילוניים" עד כה. „אני לא אשכח את הנאום שלו", נזכרת טלילה, „הוא עמד שם כמעט שלוש שעות, דיבר בלי הפסק, כל הזמן בעיניים עצומות, התנדנד קדימה ואחורה, תחילה באיטיות ואחר־כך במהירות רבה. הקול שלו שהיה חלש בהתחלה עלה ועלה ובסוף הוא התחיל לצרוח.

(המשך בעמוד הבא)

> **שמעתם אותו?!... הוא אומר שהיתה ארכיאולוגיה ביפאן לפני חמשת אלפים שנה והרי כולנו יודעים שזה מדע כל־כך צעיר... אתה מתכוון למה שרואים במוזיאונים בלונדון?! נו באמת, והרי כולם יודעים שאלה דינוזאורים מפלסטיק...**

טלילה בן־פורת: הם לא היו מסוגלים להבין שאני לא הש...

(צילום: שמואל רחמני)

(המשך מהעמוד הקודם)

ממש לצרוח. זאת היתה אקסטזה מוחלטת. הסתכלתי מסביבי וראיתי אנשים המומים, רבים מהם ממש בכו".

אחרי חיסולם הסופי של המדע ותורת האבולוציה, מתמקד הסמינר מכאן והלאה במעמד הר סיני ובהוכחה שהתורה, שניתנה שם לעם ישראל, נכתבה כל כולה בידי האלוהים עצמו. בין לבין שזורות הרצאות בנושאים שונים, כמו למשל שיחתה של הרבנית פרידמן על הרכילות. „הרבנית פרידמן, אישה נחמדה מאוד, אומרת שהרכילות אסורה באיסור חמור ביותר על־פי הלכה מדאורייתא, כלומר מהתורה. כאשר שאלתי אותה אם זה כולל גם רכילות על חילוניים או גויים, תשובתה היתה: לא. לגביהם זה לא תופס. זה אמנם לא יפה לרכל עליהם, אבל זו לא עבירה. שאלתי: ׳מה עם ואהבת לרעך כמוך?׳ ׳זה לא אומר כלום׳, הסבירו לי, ׳הכוונה היא לחברים ללימוד תורה, לא לכל אחד׳. ההוכחה באה אחר־כך, כאשר מרצה אחר כינה את שולמית אלוני ׳האישה מבבל׳ ואני הערתי לו שזו רכילות האסורה מדאורייתא. הוא ענה לי: ׳על שולמית אלוני זו מצווה גדולה לרכל...׳ וזה עוד הרע במיעוטו. בקובץ המקורות של הסמינר מודגש ציטוט מתוך ״שופטים, הלכות ממרים״ לפיו כל האומרים אין תורה מן השמיים „אינם בכלל ישראל ואין צריך לא עדים ולא התראה ולא דיינים, אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצווה גדולה והסיר מכשול״.

א לא שעיקר עניינו של הסמינר מעתה הוא „מערכת אל־כשל״ – הוכחת זהותו של כותב התורה, הוא האלוהים, על דרך ההיגיון והמדע שקודם כפרו בקיומו. ומה ההוכחה? למשל: „התורה ניתנה לשניים וחצי מיליון אנשים במעמד הר סיני. כך הם סיפרו לבניהם ובניהם לבני בניהם, עד שזה הגיע אלינו. לא יתכן לחשוב ששניים וחצי מיליון אנשים שיקרו או בדו סיפור מליבם״. הוכחה נוספת: „התורה והנביאים מתארים מאורעות שאומות העולם כולן היו חייבים לדעת עליהם (סיפור רחב, סיפור יפתח, סיפור הפלישתים); כותב נורמלי לא יכתוב דברים שניתן בקלות להוכיח שלא היו״.

„בשלב הזה״, מספרת טלילה, „התחלתי לשבש להם את העניינים, לא לתת להם למרוח. שאלתי הרבה, בעיקר בהפסקות, הייתי נודניקית לא קטנה. באחת הפעמים אמרתי לרב אורדמן שאני עדיין לא מבינה איך הם מוכיחים שהתורה נכתבה בידי אלוהים. ׳טלילה׳, הוא אמר לי בחיוך סבלני, ׳מי לדעתך כתב את התורה?׳ אמרתי לו שלדעתי זו אסופה של סיפורים, ואז הוא אומר לי כמעט בלחש: ׳טלילה, זה לא יכול להיות. זה לא יכול להיות שבן־אדם כתב את התורה. הרי התנ״ך מלא השמצות על היהודים, כל כולו השמצות נוראות. אם מישהו היה רוצה לכתוב את ההיסטוריה של היהודים, הוא לא היה כותב כך, ממש כשם שאת הפרוטוקולים של זקני ציון לא יכל לכתוב אדם יהודי׳. את מבינה טלילה, אם בני אדם כתבו את התורה אז אפשר לזרוק הכל לפח, זה לא שווה כלום...״

בהרצאותיו ביקש הרב אורדמן להוכיח כי יצור אנוש כלל אינו מסוגל להגיע לגאוניות שבכתיבת התורה. הוא עשה זאת בדרך משעשעת למדי, כולל בתרגילי גימטריא מדהימים. על־פי אורדמן, הכל כתוב בתורה. גורלו של העם היהודי מאז ועד היום מופיע שם בדיוק נבואי מושלם, ומה שלא נכתב בפירוש נרמז בגימטריא, בכפל לשון, בקריצת־עין של המחבר. עשרת בני המן, למשל, הסיהם עשרת נידוני משפט נירנברג, ועל־פי התוכנית האלוהית, בעוד 14 שנה בדיוק, הלא היא שנת 6000 לבריאת העולם, נגיע כולנו ל״שבת הארץ״ שהיא הגאולה, אלא אם כן יהיו סורדים שטרם חזרו בתשובה ואז נרד כולנו לגיהינום.

א חת מחברותיה של טלילה מספרת שבסמינר דומה בו השתתפה הסבירו לשומעים כי חיים נחמן ביאליק „נידון ל־49 שנים בכף הקלע, שהיא דרגה אחת מתחת לגיהינום, כנגד 49 פעמים שבגד באשתו״ – רמז, כמובן, למ״ט שערי טומאה. ואם מישהו אינו מאמין, שניים מקהל השומעים יוצאים מחוץ לחדר „כדי לשאול את ביאליק אם אכן כך הדבר״. הם חוזרים אחרי מספר דקות ומדווחים ש״ביאליק אישר את העובדות״.

כל זה, צריך לומר, בידח את טלילה והרב אורדמן אף התחבב עליה, עד אשר הגיע באחת מהרצאותיו להוכחה הגימטרית שגם השואה כתובה בתורה, ושאלוהים רומז עליה בבירור כעונש צפוי לעם היהודי. „הרמז ממש מאיר עיניים״, זעק הרב אורדמן, „וגם העונש מתוכנן בתורה״.

„הדבר הזה שבר אותי״, אומרת טלילה, „אחרי ההרצאה אמרתי להם שהדברים האלה עוכרים כל גבול. הם לא אנושיים ולא מוסריים. הרי על־פי מה שהוא אומר אי אפשר להאשים את הגרמנים בשואה. אמנם באתי לסמינר כדי להקשיב וללמוד, אבל על זה אינני יכולה להבליג״.

ביום חמישי בערב החליטה שהיא חוזרת הביתה, מוותרת על שיש־שבת בסמינר. בארוחת הערב עשה הרב מנת נסיון אחרון לשכנע אותה. „נניח שאני רוצה לחזור בתשובה, מה עלי לעשות?״ שאלה אותו טלילה.

„דבר ראשון״, ענה לה הרב מנת, „את צריכה לכבד את בעלך. דבר שני – את מנועה ממנו לשבועיים הבאים ואחר־כך עליך להיטהר במקווה. דבר שלישי – עליך להדליק נרות בשבת. מלבד זאת, תזכרי שמותר לך לנגוע רק בבנך, בבעלך ובאביך״.

„ומה עם אחי, אסור לי לנשק אותו?״ שואלת טלילה.

„בשום אופן לא״, עונה הרב, וטלילה מגיבה בצחוק „אם כך, לא עשינו עסק״.

בפעם הראשונה הרב מנת מתרגז. הוא שואל בקוצר רוח: „אז למה אמרת שאת רוצה לחזור בתשובה?! בשביל מה בכלל באת לכאן?!״, וקם מן השולחן בלי לחכות לתשובה. למחרת, לפני שהיא נפרדת לשלום, חוזרת טלילה לרב אורדמן. „כבוד הרב״, היא אומרת לו, „נשארה לי רק שאלה אחת שלא הבנתי מדבריכם, מהי הנשמה?״...

אלא שבטרם הספיק הרב אורדמן לפצות את פיו, נדחף הרב מנת בין שניהם ומבקש ממנה, הפעם כבר לא באריכות, שתלך הביתה. „אני לא אתן לעוכרים שלי ליפול בפח״, הוא אומר לה, „אני פה מנהל הסמינר ותפקידי לשמור על העוכרים שלי״.

וליד הדלת, ממש לפני שאמרה שלום, היא פוגשת את אחת הנשים שהגיעו איתה לסמינר חמישה ימים לפני כן. „טלילה״, אומרת לה האשה, „אני לא מבינה למה את מטילה ספק. הם הרי מוכיחים כאן הכל בצורה ברורה כל כך״.

וטלילה מבחינה שמטפחת ראש כבר מכסה את שערותיה, ורגליה המכבצבצות מבעד לחצאית כבר נתונות בגרבים שחורות וארוכות. ■

„אנחנו מדהימים אותם בממצאים״

„אני לא מאמין שהסמינר שלנו מסוגל ׳להפוך׳ אנשים ולשנות בבת אחת את השקפתם על החיים. אולי באמת אמרנו, כפי שטוענת המרואיינת שלך, שצריך לשלוח לפסיכיאטר את מי שאינו משתכנע בסמינר שלנו, אבל אנו גם אומרים שמי שיוצא מכאן ומייד שם כיפה על הראש, גם הוא צריך טיפול דחוף״, אומר הרב ברוך יוסף מנת, מנהל הסמינר.

מנת, בן 40, אב לתשעה ילדים, אינו מוכן למסור פרטים רבים על עיסוקיו ועל השתייכותו לזרם חרדי זה או אחר. הוא אומר שלזרמים הדתיים אין חשיבות בסמינרים האלה, כי כל מי שרוצה ומסוגל להרצות בהם על ״נושא חיובי״ – אפילו אם הוא איש נטורי קרתא – יכול לעשות כן. אחר־כך, בחוסר רצון, הוא מגלה כי הרבי מבעלז הוא המממן את אגודת ״נעשה ונשמע״, שממנה אנשים (למשל את טלילה) לסמינר, אם כי לדבריו, „הסמינר ממומן על־ידי נדבנים בעלי לב יהודי חם, שאינני רוצה לנקוב בשמם.״

הרב מנת, כמו טלילה, אומר שעניינו היחיד של הסמינר הוא הוכחה ש„הדברים אכן התרחשו, שאלוהים ברא את האדם ונתן לעם ישראל התורה במעמד הר סיני״. הוא מודה שאגב כך שוללים בסמינר את כל התורות המדעיות האחרות: „אנו מטפלים בעיקר בשתי תיאוריות – תיאוריית דארווין ותיאוריית סיפורי המקרא. הבעיה היא שאנשים חילונים, כבר מהיותם בגן הילדים, שומעים למשל על יוסף ואחיו והגננת אומרת להם שזה ׳סיפור מסיפורי המקרא׳. למה סיפור?! למה לא דבר שקרה באמת?! טלילה אומרת שאנו פוסלים בזלזול את התורות המדעיות כמו תורת האבולוציה; יכול להיות. אבל זאת דרך ההתמודדות שלי נגד האדם הפשוט מהרחוב שפוסל ושולל בזלזול את התיאוריה שלי. זה האמצעי שלנו ליצור איזון״.

בסמינר, אומר מנת, מציגים למשתתפים „ממצאים סטטיסטים מדהימים״, המוכיחים שהתורה אכן נכתבה בידי אלוהים ולא בידי בני אדם. „אלה ממצאים שלא רק שווים בדיקה אלא מחייבים בדיקה. דיברתי על כך עם פרופסורים מכובדים למתימטיקה והם נדהמו ואמרו שחייבים לבדוק את זה. אני חושב שאנו רק בתחילתו של המחקר בנושא מופלא זה״.

לדברי מנת, איש בסמינר לא מצפה שאדם המשתתף בו יתזור מייד בתשובה. „אנו יוצאים מנקודת הנחה שמגיעים לסמינר נציגי אותו מיעוט בחברה החילונית שמוכנים לפתוח לבדוק את הדברים. לצערי, הרוב שוללים את זה מראש. אנו מצפים להפתיע את אלה ששומעים אותנו, לגרום להם לרצות ולבדוק את הדברים הלאה. אנחנו לא מספרים להם כמה יפה ונחמד להדליק נרות שבת, אלא מדהימים אותם במימצאים שלדעתנו לא יוכלו להשאירם אדישים בהמשך דרכם בחיים. ובכלל, מדוע שתראיין אדם ותשמע מכלי שני על הסמינר? בוא אלינו ותראה״.

– אבל עד כמה שידוע לי, אתם מתנגדים לנוכחות עיתונאים בסמינרים.

הרב מנת: „זאת באמת בעיה. אתה יכול לבוא, אבל בלי לכתוב... אתה מבין, אנחנו רוצים שתראה כמה העניין רציני, אבל שלא תכתוב על זה בעיתון״.

„אלוהים תיכן אותנו לשימוש מסויים שאנו לא יודעים מהו, ואם חלילה לא נעשה מעצמנו שימוש נכון – נישבר, כמו הכוס, או שמישהו יטיל עלינו את מימיו. איך נדע כיצד להשתמש? או. בשביל זה קיימת התורה.״

„לפני שיצאתי לשם הראו לי
את המקום בתמונות ומפות, אבל
כשנחתתי – איבדתי את הצפון.
לקח לי שבועים לאתר את
כיווני השמים. רק שמים
ומרחבים אדירים, בלי שום
נקודת ציון להיאחז בה".

בי גבריאלי (צילום שמואל רחמני), ובו
ט ה"אבוריג'ינס" (למעלה משמ
קימברלין באוסטרלי
איגודים המקצועיים

בסוף העולם

מה מריץ חקלאי ישראלי צעיר מעמק חפר לנהל חווה בגודל מדינת ישראל במערב הפרוע של אוסטרליה, רחוק מאלוהים ואנשים. אבי גבריאלי, חובב אתגרים, לא מהחקלאים היוצאים עכשיו לעשות כסף בחו"ל כדי לשקם את כלכלתם המתמוטטת. סיפור הרפתקה עם סוף טרגי.

מאת יצחק בן־חורין

הכביש המהיר מספר אחד של אוסטרליה מקיף את המדינה־היבשת סביב סביב, לאורך אלפי קילומטרים. אי שם בצפון־מערב, בנקודה שבה מתחיל מדבר החול הגדול, סוטים מהכביש אל שום־מקום, מקפצים על דרך כורכר לאורך כמה עשרות קילומטרים טובים ומגיעים לחווה. מה זה חווה באוסטרליה? לא כברת אדמה כמימדי חוות השיקמים של אריק שרון. זה משהו גדול יותר, אפילו מכל ארץ־ישראל השלמה, בתוספת גבול משותף עם לבנון. ליתר דיוק, עם אחוזה אחרת בבעלותם של שני לבנונים (אדריכל ומנהל חשבונות תושבי ביירות) שאוסטרלי מנהל עבורם את העניינים.

ה"ליטני" זורם בין שתי החוות, הוא נהר פיצרוי, שקטע ממנו זורם לכל רוחבה של החווה ה"ישראלית" – 140 ק"מ. בקרבת מקום מתנשא הר אנדרסן, לפי שמו במפה. אבל המקומיים התחילו לקרוא לו באחרונה מאונט־גולן.

הגולן הגיע לאוסטרליה הרחוקה, לחבל קימברליס המבודד והנידח שבמדינת מערב־אוסטרליה, בזכות אבי גבריאלי, חקלאי שורשי מעמק־חפר. בוקר בהיר מצא עצמו מקים בסוף־העולם חווה ששטחה מיליון ורבע דונם, כמו כל מדינת ישראל, ושטח הגידולים בה משתרע על רבבות דונמים, כמעט כמו כל עמק יזרעאל.

הקשיים בהם נתקלים חקלאים בארץ, הניבו גל חדש, אופנה מדאיגה: ישראלים גזעים, מלח הארץ, אלה שהיו מאז ומתמיד נושאי הדגל של עבודת כפיים – יוצאים לחו"ל למכור ידע חקלאי כדי להתאושש כלכלית.

גם אבי יצא, אבל הסיפור שלו שונה. איש של אתגרים שלא טס לאוסטרליה לעשות כסף. אבי גבריאלי, לפי תעודת הזיהוי כבר בן 44, עם גיזרה של בן עשרים וארבע. יליד כפר־ויתקין, רב־סרן במילואים, מכנסי ג'ינס, חולצת טי, נעלי סמיילי של בוקר אוסטרלי. אדם קשה. דורש מעצמו הרבה. גם מהסובבים אותו.

הראיון אתו מתקיים בחצר האחורית של ביתו במושב בית־חרות. גבריאלי אינו מבזבז זמן. תוך כדי דיבור, הוא מתכופף ועוקר גושי יבלית שנאחזו בדשא. „אין לי מקצוע ולא למדתי שום דבר. אף פעם לא ישבתי ללמוד כמו שצריך. בית ספר יסודי בכפר־ויתקין, ושנה בבית הספר לחימוש. אין לי שום תעודה. השורשים שלי בחקלאות".

אחרי השחרור מצה"ל היה נהג בסוכנות, זכה במכרז לריסוס פרדסים, רכש טרקטור גרוטאה מהקק"ל, שיפץ אותו והתחיל לעבוד כעצמאי. בשלב הקים חברה לעבודות עפר שפעלה עד מלחמת ששת הימים. מאז הוא חבר בבית־חרות. בית־הספר שלו היה במזכירות המושב השיתופי. עשר שנים מזכיר טכני –

(המשך בעמוד הבא)

אבי טיפח קשרי ידידות עם הילידים, ה"אינדיאנים" של אוסטרליה, דיבר אתם בשפת הידיים. יום אחד נכנס לשמורה וראה ליד המעיין קבוצת גברים נשים וילדים עומדת במעגל, מוחאת כפיים בהתלהבות ומעודדת גבר ואשה שהיו בעיצומו של מישגל סוער. הוא היה המום. אחר כך נזכר כי רק לפני עשרים שנה הם עוד חיו ביער בתקופת האבן הקדומה.

(המשך מהעמוד הקודם)
פונקציה חדשה שהמציא – שעסק בניקיון ובניקוז, באחוקת כבישים ומדרכות, בבית־העלמין המקומי.

יום אחד נקרא לטוס ליבשת החמישית כדי לשקם חווה נטושה. בעליה האמריקנים פשטו רגל לפני חמש שנים, לאחר כשלון שנמשך שמונה שנים, והותירו אחריהם אדמה חרוכה. אוצר המלים שלו באנגלית לא עלה על "יס" "נו" ו"פליז". הוא לקח, איפוא, מילון אנגלי־עברי, וכל בוקר היה משנן מלים נוספות, בעיקר אלה להן יזדקק כדי לפקוד על עובדיו, או לערוך מסע קניות של ציוד במיליוני דולרים. אחר־כך היה זורק מלה לחלל החנות, אבל הזבן לא הבין. לאוסטרלים ניב אחר, וגם מטבעות לשון שונות. ובכלל, קצת קשה להבין אותם כשהם מדברים כל הזמן בשפתיים קפוצות, כאילו חוששים מהזבובים שיחדרו להם לתוך הפה.

לא היתה לי סיבה לעזוב את הבית לחפש קריירה וכסף, שאף פעם לא היה לי ואף פעם לא יהיה לי", הוא אומר, "יותר מדי טוב היה לי בבית. מצב כלכלי יציב, אפשר לומר, וגם עניין בעבודה ואחרי שעות העבודה. הייתי מפסל ומצייר בבית־המלאכה שלי. בעבר סירבתי כבר להצעות שאי אפשר לסרב להן". הצהרה קצת מוזרה על רקע הבית הרב־מפלסי, בריכת השחיה הקטנה מאחור, וכר הדשא המטופח שבהמשכה. מה שהיה פעם בית־אימון לתרנגולי־הודו (ענף שהסב הפסדים כבדים), נהפך סדנה לאמנות לסיפוק תאוות והיצירה של אבי.

הוא קולט את השאלה שלא נשאלה. "הבית נראה מרשים, אבל בנינו אותו לבד ובגרושים. חלק מהנגרות, את החשמל, האינסטלציה, הגג, הפיתוח – הכל עשינו לבד. גם רהיטים כמעט לא קנינו אף פעם".

אבי בחוות קימברלין: כמו מלך

את החווה הנטושה באוסטרליה רכשה חברת השקעות רב־לאומית מיד כונס הנכסים של פושטי הרגל. שותפים בה בעלי הון משוויץ, בריטניה וארה"ב. החווה היתה אולי הגדולה ביותר במערב היבשת. המערב הפרוע. עורך־הדין הישראלי גד רווה (ראה מסגרת) הציע להפקיד את ניהולה בידי אבי גבריאלי, ידיד נעורים מימי חברותם בלהקת המחול של כפר־ויתקין. אבי היה רקדן, גד היה האקורדיוניסט. הוא ידע שאבי, מושבניק גועי, מסוגל לבצע כל מלאכה. "גד לא רצה לשלם הרבה כסף. הוא ידע שהרעיון ידליק אותי ושהכסף לא מעניין".

וזה הדליק. המשכורת המוצעת אמנם היתה כפולה מהמקובל בישראל, אבל לא מצריקה ולא מהווה פיצוי לבידוד ולהקרבה האישית. אלא שאבי קורץ מחומר אחר. התגבר על התנגדות החברים במושב, וביוני 1985 טס 26 שעות נטו לאוסטרליה, ולקינוח עוד 120 ק"מ בדרך היבשה עד שבא בשערי חוות קמבלין. בהשקיפו שם על המישורים האינסופיים, פרט לרכס הרים אחד וכמה גבעות, הבין כי נקלע לחבל ארץ בתולי. משהו כמו המערב הפרוע של אמריקה, עם שבטי האבוריג'ינס הסגורים בשמורות, התחליף האוסטרלי לאינדיאנים.

"לפני שיצאתי לשם הראו לי את המקום בתמונות ומפות, אבל כשנחתתי – איבדתי את הצפון. לקח לי שבועים לאתר את כיווני השמים. החווה שוכנת מדרום לקו המשווה והשמש זורחת מצפון. על הקרקע אין שום סימן שעוזר להתמצא. רק שמים ומרחבים אדירים, שטוחים, אינסופים, בלי שום נקודת ציון להיאחז בה. כשאתה רוצה לפתוח תלם בשדה, קשה לך לקבוע גבולות ומסלולים. אחרי הכל הייתי צריך לחלק את שטחי הענק למשבצות לצרכי השקייה ועיבוד. הטרקטוריסט חרש, ואני עליתי על גג המכונית בניסיון לאתר אותו במשקפת. החלטתי שהטרקטור יחרוש תלם במשך שעה נסיעה לכל כיוון".

הבעלים האמריקנים הקודמים ניהלו את החווה הזאת עם צוות של 350 עובדים! במשך שמונה שנים עקרו את החורש הטבעי, יישרו והכשירו שטחים וכרו תעלות פתוחות להשקייה. ממשלת אוסטרליה המעוניינת בפיתוח האיזור, סכרה למענם יובל של נהר פיצרוי והקימה מאגר המכיל חמישה מיליון קוב מים להשקיית 15 אלף דונם בהצפה.

השליטה במרחב העצום הזה אפשרית רק בדרך האויר. בצי האווירי של החווה שני מטוסים קלים בני ארבעה ושישה מושבים ושלושה מסוקים. במרחב החווה יש חמישה מינחתים. חיל האויר האוסטרלי, שהקים שדה תעופה צבאי במרחק 90 ק"מ מהחווה, העניק לבעליה אישור מיוחד לנחות ולהמריא ממנו למרכזי התרבות בעולם החיצון (והנמל הקרוב ביותר מרוחק כדי 300 ק"מ). "נכון שנסעתי "לי אין שום משיכה לטוס", אומר אבי, "נסעתי במכונית מפוארת 'טויוטה סהרה', אבל בכה אי אפשר להשתלט על העסק. כנראה שאצטרך לעבור קורס טיס. זהו כלי תחבורה אלמנטרי".

בחווה נותרו רק 30 עובדים. הוא היה צריך לארגן להם מגורים תקינים, ולקבץ את הציוד שהופקר בשטח אחרי פשיטת הרגל. כאסוף ביצים עזובות ליקט אבי במרחבים לא פחות משבעים טרקטורים נטושים ועוד מכונות חקלאיות יקרות־ערך לרוב. אמרו לו שבשטח משוטטים גם חמש אלפים ראשי בקר, אם לא שמונת אלפים. מי יכול לספור. הוא איתר גם שבעים וחמש בארות מים. רק שתים היו תקינות.

ראשו הסתחרר. היה עליו להקים לפחות חמישה מבנים מרכזים, מלבד מגורי הצוות ולדאוג לשיקום רשת החשמל, המים והטלפון. "לא ידעתי איפה קונים אסבסט, צבע ואפילו מקדחה. הכנתי יומן כיס ויצאתי לעיר הקרובה, מרחק 120 ק"מ מהבית. בכנסתי לחנות שנראתה לי כמו כל־בו ורכשתי ציוד ברבבות דולרים: ברזל, עץ, צבע, אלומיניום, רשת, מלט, צינורות, משאבות מים".

בכפר קמבלין, מרכז האחוזה, ריכוז של עובדי מדינה ועובדי החווה, עם מוסך מרכזי, מטבח מרכזי בתי־קירור למזון המגיע ממרחקים, בית־ספר, גנרטורים של הממשלה, יחידת תחזוקה של הסכר על הנהר ושל מאגר המים. במרחק של כמה עשרות ק"מ – חוות הבקר: בנין מינהלה מרכזי, בית המגורים של המנהל ושל צוות העובדים, מוסך ובתי־מלאכה, תחנת דלק, מחסנים ואורוות לסוסים. יש בשטח עוד כמה חוות קטנות, נידחות ושכוחות־אל. לא לחינם נקראת אחת מהן בהומור המקומי "פרדייז".

שידורי טלוויזיה לא קולטים שם, גם לא שידורי רדיו. העתון מגיע רק עד לעיר הקרובה (120 ק"מ, כבר אמרנו?). עובדי החווה האוסטרלים לא קוראים עתונים. לכל היותר הם יודעים מי ראש ממשלתם, מה היו תוצאות תחרות היאכטות האחרונה בעיר פרת, ומה קורה במירוצי הסוסים בעיר הקרובה. השתייה מעניינת יותר מפוליטיקה וחדשות.

"רבים מהעובדים משאירים את הנשים מאחור. אין להם שום דבר, שום תוכן, בחייהם. נשארים לבד ובערב צמודים לפחיות בירה. הם שותים המון. כל עובד מחסל 24 פחיות בערב. הוצאתי תקנה שלא שותים בירה עד שעה שש בערב. מי ששותה בזמן העבודה – עף. הם סובלים אבל מצייתים". כהווי הזה מצא אבי גבריאלי את עצמו מבודד ובודד, שקוע רובו ככולו בעבודה, הרחק מהאשה, מהילדים, מהחברים. את השעמום הפיגו מכשיר הוידאו, שיחות הטלפון הביתה וקשרי הטלקס והפקסימיליה עם משרדי מהנדסים ויועצים טכניים וכלכליים.

"אם נערך כרבקיו באיזו חווה שכנה בטווח של 200 ק"מ ואפילו 600 ק"מ, היינו עולים על האוטו ונוסעים. רכשתי שם ידידים. לא החמצתי שום הזדמנות לשבת עם אנשים נורמלים ולשתות פחית בירה. אחרת אפשר היה להשתגע מהבדידות".

ממשלת אוסטרליה הקימה בשטח האחוזה שמורה ל־200 משפחות של ה"אבוריג'ינס" שחורי העור, הילידים של היבשת. זוהי אחת ממשפחות האדם הפרימיטיביות ביותר על כדור הארץ. באנציקלופדיות כתוב שהם קרובים ביותר לטיפוס המשוער של האדם הקדמון. האוסטרלים הלבנים אינם מתייחסים אליהם. הכניסה לשמורה אסורה על מי שאיננו בן השבט. הניכור הוא הדדי. אבי גבריאלי, לבן אבל לא אוסטרלי, מצא דרך להתחבב עליהם והצליח לרקום אתם קשרים. כשנתקעו עם רכב מקולקל או נתקלו בבעיה אחרת – פנו אליו. השפה המדוברת – תנועות ידיים. אבי מספר שיום אחד נכנס לשמורה וראה ליד המעיין קבוצת ילידים, גברים נשים וילדים, עומדת במעגל, מוחאת כפיים בהתלהבות ושואגת משמחה. הם עודדו גבר ואשה שהיו בעיצומו של מישגל סוער. גבריאלי היה המום. אחר כך חשב בינו לבינו כי עד לפני עשרים שנה הם חיו עדין ביער, ובצל ענפיו הסבוכים טיפחו שמורת טבע מתקופת האבן הקדומה. תוך שלוש שנים דילגו למאה ה־20, וב־17 השנים האחרונות הם נהנים משוויון זכויות אזרחיות. השמורות שהממשלה הטובה והמייטיבה הקימה עבורם הם כעין עיירות פיתוח עם שטחי מרעה צמודים. אבל מי רוצה לעבוד כשאפשר להתקיים על דמי האבטלה, המספיקים לצרכים הבסיסים.

"עצוב לראות מה עשתה להם הציוויליזציה, מה קרה להם מאז גילו את הסוכר והאלכוהול. בריאותם נהרסת. מטבעם הם דייגים וציידים מעולים, ניזונים מפרי עץ הבאובב ואוכלים לטאות ונחשים. הלטאה הכי טעימה היא הגוואנה, מיני־דינוזאור באורך של כשני מטרים המקפץ בגמישות על ענפי־עצים. האבוריג'ינס מורידים את הגוואנות מהעצים בשיטה מקורית: מציתים דליקות ביער ואורבים עם בני משפחותיהם ללטאות הנמלטות בשולים, ללכוד את המעדן בפוטנציה. פעם הצטרפתי אליהם. הם לכדו לטאה כאורך של מטר בערך, צלו אותה על פחמים, והכינו ארוחה מאד טעימה".

עולם זר ומוזר. השנה אינה נחלקת לקיץ וחורף, אלא לעונה היבשה (18–24 מעלות) ולעונה הלחה (500 מ"מ גשם, 38–48 מעלות). גן חיות מאופק לאופק, מול העיניים מקפצים ומרחפים להקות קנגורו, כלבי דינגו פראים, שקנאים, ברבורים ושחפים. "שחיתי כנהר לפני שסיפרו לי על התנינים השורצים בו. רק אחר כך שמעתי על סוס ורוכבו שנטרפו במלתעות התנין. כעבור זמן הבחנתי מהמסוק בתנין שאורכו ששה מטר. מאז אני מעריף את היבשה". אבל גם הקרקע המוצקה לא בטוחה. האדמה מוצפת חודש וחצי לפחות במי השטפונות במשך העונה הלחה, "כל השטח החקלאי המשתרע על אלפי דונם, כולל חוית הבית שלי. בקופה זו אני נחלץ מהבית רק בסירה או מסוק".

אבי גבריאלי חש כמו מלך באחוזתו שבסוף העולם, ממלכה החובקת כאילו עולם ומלואו במרחבים שמאופק לאופק, עם צי המסוקים והמטוסים. רחוק מסכנות מלחמה נוסח המזרח־התיכון, אבל דרוך למלחמות מסוג אחר, בשטפונות וסערות הטייפון. הוא מתמודד אתן הודות למודיעין הטוב של תחזיות מזג־האוויר. המאבק היומיומי בחום, בזבובים ובנחשים, ובשאר סכנות האורבות לאדם באותם מרחבים עצומים, זה כבר ענין לתושיה הפרטית שלו, ולא מעט הודות לחוש הזהירות. "נתתי הוראה שאף אחד לא יוצא לשטח מבלי להודיע למישהו מוסמך על מקום הימצאו ושעת החזרה המשוערת. לא יוצאים בלי מים ולא מרוממים מנוע בשטח. לא פעם נתקעו עובדים במרחק עשרות קילומטרים מהחווה בתוך רכב שאי אפשר להתניע".

אבי וידיד ליד עץ הבאובב: בלי טלוויזיה ורדיו, רק בירה, זבובים ונחשים.

החווה במערב ובנק צפון אמריקה

עורך־הדין הישראלי גד רווה, הוא האיש שמאחורי רכישת החווה באוסטרליה. בן של נגר מעין־תתכלת, שכונה בצפון נתניה, שהגיע לירושלים ללמוד משפטים והתפרנס מנגינה באקורדיון. ברבות השנים העמיד משרד עורכי־דין, מהגדולים בירושלים, שמחזיק צוות של שבעה עורכי־דין ו־18 עובדים.

חוות קמבלין הנידחת עלתה לכותרות בישראל שלא בטובתה, כאשר נתפרסמו הידיעות על המעילה בסניף הירושלמי של בנק צפון אמריקה. עו"ד גד רווה, שרכש את החווה מכונס נכסים כנציגה של קבוצת המשקיעים, נטל מהבנק הלוואה של ארבעה וחצי מיליון דולר למימון העיסקה.

מנהל סניף הבנק בירושלים, משה שטרן, טען עם מעצרו בצרפת כי גד רווה מחזיק בחלק מהכספים שנטל מבנק צפון אמריקה. רווה מתגורר כיום בפרת, אוסטרליה, העיר הגדולה הסמוכה לחוות קמבלין. עו"ד רווה אישר כי אמנם נטל הלוואה של ארבעה וחצי מיליון דולר, אולם זו היתה הלוואה רשמית וחוקית מהבנק ולא אישית ממשה שטרן. בחודש ינואר הגיעו הצדדים להסדר של החזרה מוקדמת של האשראי שעו"ד רווה קיבל מהבנק.

הבנק פירסם הודעה לפיה "אין כל קשר בין הבנק לבין פעילותו של עו"ד רווה בחו"ל. לכן לא היה יסוד לפרסומים בכלי התקשורת בדבר מתן אשראים מהבנק למימון ורכישתה של חווה חקלאית באוסטרליה".

גד רווה עזב את הארץ סמוך לפרוץ הפרשה, בטרם הוצא נגדו צו עיכוב יציאה על ידי שלטונות מס ההכנסה בגין חוב של מיליון דולר. ממקום מושבו באוסטרליה, ניהל מגעים עם שלטונות המס. לפני כמה שבועות התפרסם כי שילם את חובו. למרות זאת, קבע גד רווה את מושבו בין אוסטרליה לשווייץ ולא נראה שהוא מתכוון בינתיים לחזור ארצה.

לאבי גבריאלי; לאחר שנה, ברור שכתנאים ששוררים שם – רק בעל כושר אילתור יכול להעמיד על הרגליים אחוזה בסדר גודל של מדינה. כאשר התקלקלה שם מכונה חקלאית, היו האוסטרלים שולחים אותה לתיקון במוסך המרכזי. במרחבי החווה פירוש הדבר בזבוז יום וחצי עבודה. "הפסקתי עם זה, ולימדתי אותם תיקוני חרום נוסח ישראל. רוחפים פה קרש, מחזקים בחוט ברזל, וממשיכים לעבוד".

גבריאלי מצא בשטח מלגזה גדולה עם שן שבורה. מפעל הטרקטורים הקרוב שהיה מוסמך לתקן תקלה שכזאת, נמצא במרחק של 4,000 ק"מ. משלוח המלגזה היה משבית אותה למשך חודש. אבי אילתר שן והלחים. זה היה התיקול הראשון שלו עם האחראי על החקלאות. אחר־כך, ועקב אותה קנאות שלו לקיצורי דרך וחיסכון, הוא התחכך גם באחראי על הבקר. שני האוסטרלים, קנאים ללטיפונדריות שלהם, לא אהבו את מה שקורה.

הציוויליזציה הביאה למערב הפרוע האוסטרלי גם את ההסתדרות המקומית. תקלה במערכת החשמל רשאי לתקן – אפילו כאן, רחוק מאלוהים ואנשים – רק חשמלאי שהוא חבר באיגוד המקצועי. כנ"ל אינסטלטור ובעלי מקצועות אחרים. מה שנראה לאבי גבריאלי נכון והגיוני בעיר הגדולה, היה מגוחך בעיניו בחבל קימבלים המבודד. וזה מה ששבר אותו ואת הרומן הקצר שלו עם אוסטרליה. מנהלי החקלאות והבקר החוששים מתחרותו של הישראלי היעיל והשאפתן, חתרו תחת מעמדו והאשימו אותו שהוא מלשין עליהם בפני הבעלים. כך הצליחו להבאיש את ריחו אצל המנכ"ל האוסטרלי של החברה הרב־לאומית, בעלת האחוזה. עונשו היה שבמשך ששה חודשים לא ניתן לו להביא אליו את בני משפחתו והוא נאלץ לחיות בגפו. יום אחד רמז לו המנכ"ל שהוא מיותר. אבי עזב וחזר הביתה לישראל. כעבור שבועיים־שלושה קיבל טלפון בהול לחזור. המנכ"ל האוסטרלי הבין שהוליכו אותו שולל, שאותם מנהלים ביזבזו כספים בלי לקדם את העבודה. במשך שבעה חודשים הצליחו לעבד רק 480 דונם. המנהלים פוטרו. אבי, שאומר על עצמו "אני יכול לעבד 480 דונם בחמישה ימים", הוחזר לאוסטרליה עם סמכויות של כלייכול בחווה.

"הפעם אני מיניתי את מנהלי הבקר והחקלאות. עד שהגעתי היה המנהל יושב בבית, מרחק של 20 ק"מ מהשטח. לתקן פנצ'ר היה לוקח לו יום וחצי. מנהל חווה חקלאית באוסטרליה מגיע לשדה באוטו הכי מפואר, מדבר שתי דקות עם המפעיל ונוסע. אני נשארתי צמוד לשדה, כמו שלמדתי בצבא. החלטתי שאני הולך לעבוד בשטח סביב השעון, 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. הקמתי מוסך שדה לחלקי חילוף. יצאתי לשדה בארבע וחצי בבוקר ובחצות הבאתי קפה למפעיל. הם לא אהבו את העבודה במשמרות, אבל הצלחתי לרכוש את אמונם. את הטרקטורים כיבו רק לתידלוק וטיפול. אני נכחתי בכל החלפת משמרות".

כך הצליח אבי להכשיר במהירות 7,000 דונם לזריעת סורגום ותירס. עתה היה עליו להכשיר שטח גדול פי עשרה, של 70 אלף דונם: להקים מאגרים לסכירת 200 מיליון קוב מים, ולשקם 73 בארות ורשת תעלות מים שהוזנחו משך חמש שנים לשם השקיית השטחים החקלאים בהצפה. בישראל היו מקימים רשות ממלכתית לטיפול בנושא. תעלה בחווה אוסטרלית היא בסדר גודל של נהר במימדים של ארץ הקודש: רוחב של 10–12 מטר ואורך של עשרים קילומטרים.

"להגביה סוללה של שמונה מטר מכל צד כדי להבטיח שלא יהיו הצפות, זה עניין לחודשים עבודה. אבל הייתי צריך למהר בשביל לא להפסיד עונה שלמה של זריעה. הסתכנתי ובניתי, תוך שבועיים, סוללה של מטר וחצי מכל צד, בשיטות פרטיזניות ותוך סיכון שהסוללה תיפרץ. האוסטרלים חשבו שהשתגעתי. הכנסנו מים וזה עבר. עכשיו יש זמן לעשות את העבודה ביסודיות".

אתם שואלים על המשפחה? האשה עירית והבן אורי (15 וחצי) הגיעו לאוסטרליה בחודש פברואר השנה. שתי הבנות נשארו בינתיים בארץ. ענת (22) היא קצינה בקבע. אפרת (17 וחצי) היתה שקועה בהכנות לבחינות הבגרות. אורי ויתר על לימודיו בתיכון האיזורי של עמק חפר לטובת הטרקטור הצמוד בחווה, עליו הוא עבר בקציר ובכל עבודה קשה בשדה. עירית (43) בת משק כפר־מסריק, היתה רכזת המרכז הקהילתי חוף־חפר של תושבי כפר־ויתקין וישובי האיזור, ניהלה בחווה את הרישומים והקניות של המוסך המרכזי.

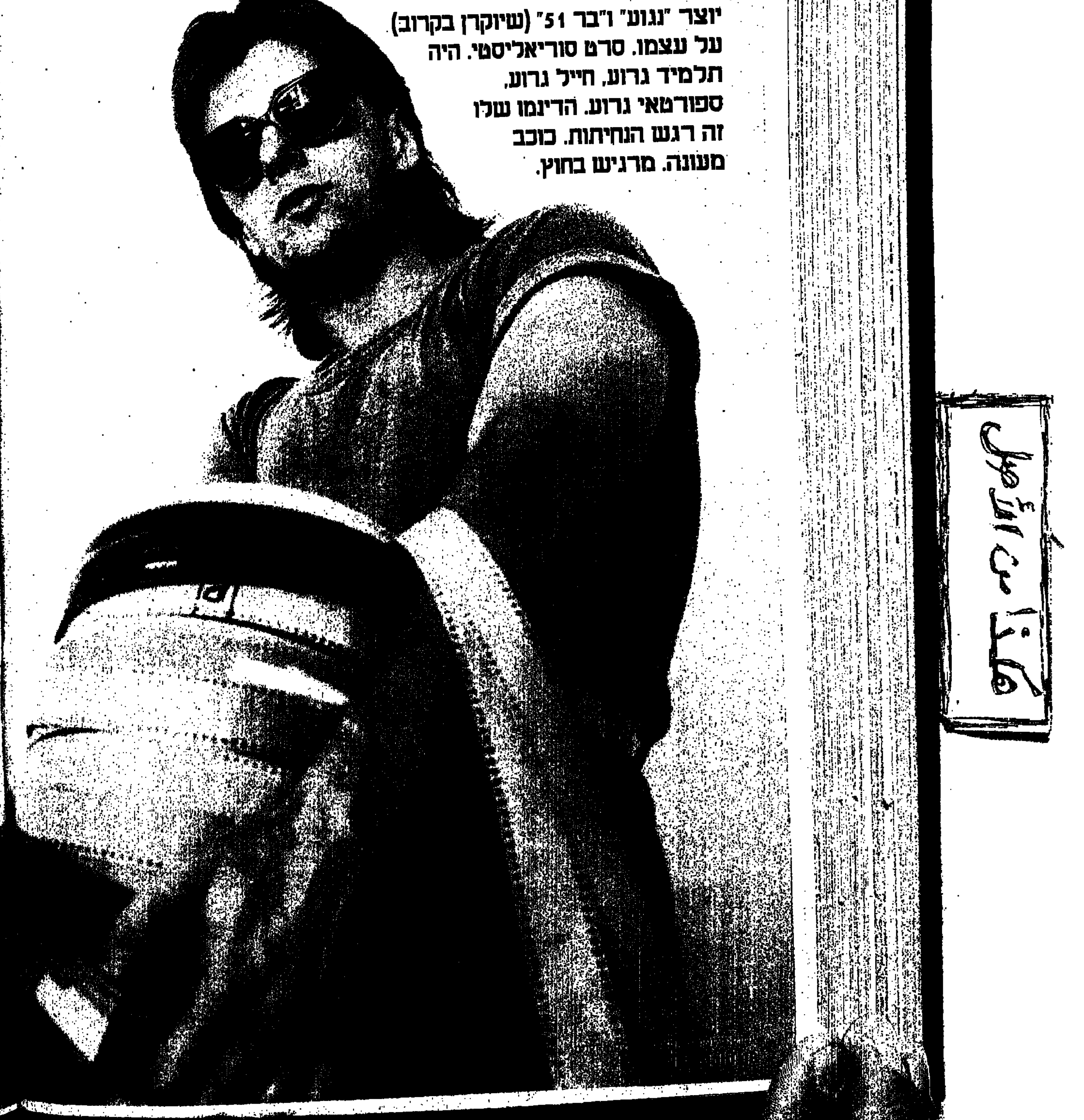
חלפו רק חודשיים. יום לפני שהבנות ענת ואפרת עמדו להצטרף למשפחה כדי לחגוג בצוותא את ליל הסדר בחיק המשפחה, נקטעה השמחה הגדולה באסון כבד. ב־10 באפריל נהגה עירית גבריאלי בדרכה חזרה משדה התעופה. גם אורי ישב במכונית. דרך העפר לא היתה מגודרת. מבין השיחים הגיחה במפתיע פרה אל מרכז הדרך. "באוסטרליה אומרים 'הרוג פרה ותציל את חייך'. מי שלא מתורגל בעניין ומנסה להציל את הבהמה – גומר את חייו", אומר אבי. זה מה שקרה לעירית שחשבה, צער בעלי חיים, שברה את ההגה והתהפכה לשוליים".

עירית ואורי עפו מהרכב. האם איבדה את הכרתה. אורי לא. הוא התעשת וניסה להנשימה. כשראה שמאמציו אינם עולים יפה, רץ ארבעה קילומטרים לעבר החווה. אבי נזכר: "כשהגעתי במסוק עירית עוד היתה בחיים. היא נפטרה בבית־החולים. חיכינו שבועיים להשלמת הנוהלים וחזרנו עם ארונה הביתה. ב־25 באפריל הבאנו אותה למנוחות במושב". יחד אתה נקבר לפי שעה החלום האוסטרלי. "מה שהריץ אותי לשם זה האתגר. בינתיים יש לי עוד שנת חופשה מהמושב ואני מתכוון לנצל אותה".

בימים אלה מארגן אבי גבריאלי מחדש את חייו ואת הבית בכית־חרות. הוא עוד לא יודע אם ישוב לאוסטרליה להשלים את תפקידו או שייקח על עצמו פרוייקט חדש, מרתק לא פחות, בקצה אחר של העולם.■

עמוס גוטמן, הפחד מתחיל מהבוקר

יוצר "נגוע" ו"בר 51" (שיוקרן בקרוב) על עצמו. סרט סוריאליסטי. היה תלמיד גרוע, חייל גרוע, ספורטאי גרוע. הדינמו שלו זה רגש הנחיתות. כוכב מעונה. מרגיש בחוץ.

לא עליז

מאת עירית שמגר

צילומים: שמואל רחמני

עמוס גוטמן – כוכב מעונה. בביצה הקטנה של הקולנוע הישראלי הוא שומר על מרחק, מדבר על קנאה וחוסר פירגון. הרבה כתבות בעיתונים, ביקורות טובות ופרסים, מילגה בניו־יורק, חבר בוועדות־פרס של סרטי זסת, מורה ב"בית־צבי". אך הוא מרגיש בחוץ.

בביצה הקטנה של הרכילות התל־אביבית הוא גבג כיוצר חשפני, נועז, שסיפר לעולם על עצמו. נגוע", סרטו הארוך הראשון, סיפר על הומוסכסואל ולאביבי (הסרט הקצר הוקרן ב־1979 והארוך ב־1980). עמוס אמר כי זהו חומר אוטוביוגרפי. מקסתיו נחשף מרצונו, בראיונות ארוכים, חטטניים. מעבר לסיפור הבדידות והכאב עברה הסנסציה, שפיצעות. דברים שלא נעים לו לקרוא עכשיו. הפחד הנורא, הכאב והכפייתיות של "נגוע" מצאו הד בלב הפשים, אך הווידויים עניינו לא פחות. גוטמן העלה אותו לפיסגה מפוקפקת: "סלבריטי של החריגים", קראו אותו, מרונה של הפרחים.

"היום היה שמח לשרוף כמה מן הכתבות האלה, אילו לא פנינה רוזנבלום", הוא אומר.

התייחסות שלו לקולנוע היא אישית לחלוטין. גם יאמר אפילו: מוגבלת לעולמו. יש זהות בינו לבין יצירתו. בעצם, אין גוטמן בן ה־31 ללא הקולנוע שלו. הנושאים, הסיגנון, האווירה, הסיטואציה, המקום הקלאוסטרופובי והגיבורים המסוגרים – כולם, כולם שנים לאותה הגדרה מגונדרת: סרטי – הם אני.

"בהתחלה הייתה זו דהירה מטורפת. הייתי חייב לעשות קולנוע. על חשבון חיי הפרטיים, על חשבון חיי החברה, על חשבון הכל. לא הייתי מסוגל לחשוב על שום דבר אחר, כי לא היה שום דבר אחר. כשסיימתי את התסריט (ל"נגוע") לא עשיתי שום דבר אחר. לא קראתי שום דבר, לא נפגשתי עם אנשים, כלום. ברגע שהסרט נעשה והיה ברור לי שהסרט לא ישנה את הכל – נרגעתי. נעשיתי מאוזן יותר. היום אני נותן יותר פרופורציה לדברים, ואז גם העשיה פחות היסטרית. חיי לא תלויים בזה. היום אני מתעניין בתחומים ובאנשים שלא יוסיפו דבר לקולנוע שלי. פעם זה היה מאד־מאד ממוקד.

"אני מרגיש שהקולנוע הציל אותי. הגעתי אליו באינסטינקט, למרות כל הטיפולים הפסיכולוגים שהתנסיתי בהם, מעולם לא התייעצתי איך לעשות סרטים והאם לעשות סרטים. להיפך. היום אינני מוצא טעם בכל השיטה הזו של טיפול פסיכולוגי. איני רוצה להיות מקוטלג, הרעיון מרגיז אותי. הצורך שלי להיות אינדיבידואלי אולי דופק אותי, אבל זה אני, בחירה שלי".

אומרים שהוא במאי מניפולטיבי. משיג את שלו בלי צעקות ובלי כעסים, אך יודע להשתלט על אנשים ולקשור אותם אליו, לצרכיו. ההפקות שלו לא תמיד עברו בשלווה. השחקן ג'וליאנו מר, כוכב סרטו החדש "בר 51", נתקף חרדה במהלך ההסרטה, ברח ולא הגיע לעבודה. למרות זאת, מתעתד גוטמן לעבוד עימו בסרטים הבאים. גוטמן מאמין שהוא מסוגל לגרום לשחקנים לעשות דברים שחשבו לבלתי אפשריים, הוא לוקח בחשבון שיסמכו עליו לא להביך אותם בתוצאות. כך לגבי סצינות עירום או חשיפה נפשית עמוקה. רק הזיוף, הוא אומר, יכול להפוך אותו לרודן.

הסרטים האהובים עליו הם מלודרמות הוליוודיות ישנות, מן הסוג שיצרו בשנות החמישים באולפנים הגדולים. ועם זאת הוא מעריץ של אינגמר ברגמן. בסרטיו הוא רוצה לשלב את השניים: את הנשגב עם המגוחך, המרגש עם המנוכר. "כולם רוצים לעשות מלודרמה, אומר גוטמן, אבל לי זה מתאים. מתאים למזג שלי, לאופיי. אני (והשחקנים שלי עמי) משוכנע בכל משפט מטומטם, חווה את הנאיביות ואת הקסם".

"בר 51" איננו סרט ריאליסטי. האירועים גדולים מן החיים, דמויות מוזרות, סגנון אופראי. הכל ענק ומוחלט: אהבה מוחלטת, תשוקה נוראה ואובססיה חונקת. המבט האירוני וההומור משמשים את גוטמן לשילוב הזה של "הנשגב עם המגוחך".

גוטמן שונא לתאר מציאות. לעולם עוסק הוא במסע פנימי, באיזו תפיסה אישית של המלודרמה. העולם בסרטיו מסוגנן, שונה ולגמרי־לגמרי מלאכותי. תומס ומריאנה הם אח ואחות החיים בעיירה מיגדל. הם מתייתמים ויוצאים לעיר הגדולה. אהבה בוערת ובלתי אפשרית קושרת את השניים: תומאס חי רק למען מריאנה, נושם רק אותה. הוא נאחז בה האובססיביות. אין לו קשרים אחרים, אין לו עבודה. הוא רק חושב: מה אוכל לעשות עכשו בשבילה? זו אהבה כפייתית ומוחלטת. בעיר (שהיא לגמרי במקרה תל־אביב) הם מגיעים בהכרח לעולם של אנשי שוליים, חשפניות זקנות, הומוסכסואלים אבודים, כרים עלובים ובני ארם מיואשים. כולם קוראים לעצמם בשמות זוהרים, מתחבאים בזהויות בדויות. יוצרים עולם מלאכותי כדי להתגבר על מציאות בלתי נסבלת.

מכל מקום בצבא העיפו אותי עד שמצאתי את מקומי במחזור "מאו־מאו". באפסנאות. הסתובבתי עם "כה אמר זרטוסטרה" וחבילה של סכיני גילוח בכיס. כולם התייחסו אלי בכבוד. הייתי יותר מטורף מהמטורפים.

"בשבילי אין זה עולם אקסוטי. לא הייתי צריך לעשות תחקיר בשביל הסרט. אני יודע מה זה לחיות עם זה. לחיות את הטאבו, לחיות תחת איסורים. הסרט הוא מטפורה על דברים שיש בי, שיש בכולנו. תומס מבטא אותם בקיצוניות: את הצורך הגדול ואת הזעם הנורא."

מיתוס של הרס עצמי?

"לא. איני עושה מיתוס מהרס עצמי. אני מכיר אותו. איני רוצה להשמע דרמטי, מה שיש כאן זה ניסיונם של אנשים אלה לתת משמעות לחרה. לחיים בזבל."

אינך נותן להם סיכוי.

"איני מתעסק בטאבו כדי להדהים את הבורגנות. מעניין אותי איך אנשים מתמודדים עם טאבו. כל אחד יודע מה זה אהבה שאי אפשר לממשה. מעניין אותי לבדוק את האיסור – הרצון ישנו בכולנו. אותי מושך לבדוק איך מתמודדים עם האיסור, עם הצורך והייסורים. המימוש אינו מענין אותי."

(המשך בעמוד 28)

[illegible]

אי... עדין

מאת מיכל קפרא
צילום: שמואל רחמני

עוד מעט עשור לאנטבה. עשור – חוגגים בגדול. צלילי טפיחות השכם שיישכרו את המדינה יגיעו בוודאי גם לרחוב עלומים באפקה. שם, בבית, יושב סורין הרשקו. יושב – זה לא רק ביטוי. זו דרך חיים.

אם פורטים את מחיר ההצלחה, לסורין יש חלק גדול באותו חשבון. מעל לשפה העליונה יש צלקת קטנטנה. בארבעה ביולי 1976, יום מבצע אנטבה, חדר לשם כדור, העיף כמה שיניים, עבר בצוואר ונשאר נעוץ בגב. חוט השידרה נפגע. שיתוק בגיל עשרים ואחת, מן הצוואר ומטה. רק הראש יכול לנוע קצת שמאלה, קצת ימינה. זהו.

עשר שנים עברו. סורין הרשקו לא נלהב לחגוג. יש לו שמחות אחרות. לפני שלוש שנים קיבל כסא גלגלים חשמלי. עכשיו הוא יכול להסתובב לבדו. בחגיגה הזו לא השתתף עם ישראל. הוא האחרון שיתלונן.

בערב יום העצמאות שידרה הטלוויזיה תכנית לזכרו של יוני נתניהו ז"ל. „לכמה אנשים זה מאוד צרם שלא הזכירו אותי", הוא אומר, „אבל יש פה טעות. אני לא הייתי באותה יחידה. לא מרגיש שנגרם לי עוול. פשוט לא היה לי מקום שם. נכון, דיברו על אנטבה, אבל באנטבה היו עוד מאה אחרים. העובדה שנפצעתי לא מקנה לי פריבילגיות. זה מחיר. זה לא בגלל שהייתי טוב יותר. אולי אפילו להיפך."

עיניים כחולות בלי שמץ של מרירות. ג'ינס, חולצת טריקו. תחבושת על המרפק. פצע הוא מושג מופשט. רואים אותו ולא מרגישים כלום. היגיון אחר. באותו היגיון הוא מספר בשקט על יסורי התופת המתלווים לגזיזת ציפורני הרגליים. גיהנום.

יש לו מטפל צמוד, ובצד כסא הגלגלים מונח מוט קטן, שבקצהו פלטה של פלסטיק המותאמת לצורת השיניים. עם המכשיר הזה, בעזרת הפה, הוא מקיש על המחשב, ומפעיל את השלט־רחוק של הכסא. כמה פעמים בשיחה, כמו מתוך אינסטינקט, הוא מפשיל את פיו אליו, ומיד חוזר בו.

השיחה איתו קשה. טווח של עשר שנים לא מקל. הזיכרון לא מיטשטש, אבל הרגשות מופנמים. על השאלות מה עובר לו בראש ובלב הוא מגיב בשתיקות ממושכות. לא ענין של אף אחד. סורין נולד ברומניה ב־1955, עלה לארץ עם משפחתו בגיל 12, חי בנהריה והתגייס לצנחנים. ביום שעמד לסיים את שרותו, התעקש לצאת לאנטבה ונפצע.

למה אתה מצניע את העובדה שהשתתפת במבצע אנטבה?

כי אחרים נוטים לעשות מזה סיפור גדול מדי, או אני מאון.

מה מפריע לך בסיפורים גדולים?

מפריעה לי במיוחד התופעה שמתרחשת לאחר כל חטיפת מטוס או מבצע חילוץ שנכשל בחו"ל. מיד מופיעים פה כל מיני מומחים ופרשנים, כשהשורה האחרונה היא – לנו זה לא היה קורה. אמנם היה לנו מבצע מוצלח, אבל גם הוא יכול היה להיכשל, ובוודאי שאינו נותן מונופול על ההצלחה בכל המבצעים מהסוג הזה. לא אוהב את זה.

יום מבצע אנטבה היה יום השחרור שלך. מה הניע אותך לרצות כל־כך להשתתף במבצע?

זה נראה לי כל־כך טבעי. הגדוד שלי היה בפעילות בשחון שוטף. היה צורך להוציא קבוצת ...ים לפעולה. לא ידענו מהי הפעולה, אבל ברקע ... נושא חטיפת המטוס. אם היו אומרים לי, בוא ... עוד כמה ימים בבטחון שוטף, אני לא יודע אם ... מסכים. אבל לפעולה חיילים יוצאים ברצון. ... העיקרית באמת זה הניפוי. אלה שנבחרים ... לפעולה כאילו מקבלים פרס. זו ממש ... ...ילוּת. ממש ברגע האחרון, לפני ההמראה, ... שאחד החיילים לא מצטרף. הוא נכנס ללחץ ... לנכמת.

...הוזות איתו?

...ן, זה מצב נורמלי. אני אולי הייתי מתאפק ולא ... מבכי. אולי.

...על מה חשבת בדרך, במטוס?

לא היה לנו מידע מודיעיני ברור. הכל היה הרבה ... וכשלא יודעים הכל, לא יודעים גם מהי רמת ...סן.

...בטיסה שעשו על המבצע, הטיסה היתה ... נשטים מזמרים ושירים.

...ן, טוב, כל הסרטים האלה זה כמו רמבו ונינג'ה. ... האווירה היתה רצינית מאוד. היה תדרוך ... כולם ישבו בשקט וניסו להרדם, או לפחות ...

...אתה נרדמת?

לא יכולתי.

מה היה חלקך במבצע?

היחידה של יוני היתה צריכה להשתלט על ... הישן, שם היו החטופים. היחידה שלי ...עלתה על הטרמינל החדש. לא היה ברור מה בדיוק ...שם. כשנכנסנו היו מעט אורחים אוגנדים. ריכזנו ... יוד. זה היה עניין של דקות. שום פעילות ...חרת.

ואז?

הייתי בחולייה שהיתה צריכה לעלות על גג ...טרמינל. עליתי בגרם המדרגות. שני אנשים התחבאו ... אולי שומרים, אולי אנשי בטחון. אני לא יודע. ... שם ניסה לברוח. בסיכוב נתקלתי בו. נראה לי ... היה בפניקה ולכן ירה מיד שני כדורים כדי ... את עצמו. זו היתה הירייה היחידה בטרמינל ...

איך השניות הללו חרוטות בך?

כמו הבזק. מישהו שעומד מולך עם רובה ויורה.

מה קרה לו?

הבנתי שהרגו אותו.

כשנפצעת, אבדת את ההכרה?

לא. הפגיעה היתה מיידית. עמוד השידרה נפגע. ...נפלתי על הפנים ולא הצלחתי לזוז. ניסיתי, ניסיתי, וכשראיתי שזה לא הולך הבנתי מיד שזה שיתוק. השיתוק מנע את הכאבים ולכן נשארתי בהכרה מלאה.

עשר שנים לאחר המבצע, אתה עדיין חושב על ההבזק שלפני הפציעה?

(שתיקה ארוכה). לא כל הזמן. גם לא לעתים קרובות.

מה מחזיק אותך?

מה רוצים, שאני אשכב במיטה ואבכה כל היום כמה אני מסכן?

מה עבר בראש באותם רגעים שלאחר הפציעה?

היתה לי הרגשה של מעמסה. הרגשה לא נעימה. ...ש היתה פציעה מקרית במקום שלא ציפו שתבוא. ...שירות מיותרת לגמרי.

שירתחת?

כן.

ופעסת?

לא.

צעקת?

לא יכולתי לדבר. צוות רפואי הגיע מיד ונתן לי טיפול. שמו אותי על אלונקה, העלו אותי על אחד המטוסים לניירובי, ושם העבירו אותי לארץ במטוס שהוסב לבית־חולים. כל הדרך היה לידי רופא שעידכן אותי בתוצאות המבצע. אז שמעתי גם שיוני נהרג.

מה קרה בימים הראשונים בארץ?

היה בלאגן גדול. שבועיים שכבתי בטיפול נמרץ. פתחו לי פתח בצוואר וחיברו אותי למכונת הנשמה. זה היה נורא. למכונה היה קצב אחיד שלא הסתדר עם קצב הנשימה שלי. כשרציתי לקחת אוויר, המכונה הוציאה, ושהוצאתי – לקחה. סיוט. באותו זמן היו הרבה מאוד מסיבות עיתונאים וכתבות. צוות מהטלוויזיה הגיע לבית־החולים במיוחד כדי להקרין לי את הכתבה שעשו. מכונת ההנשמה מאוד היקשתה עלי ולכן השתעלתי ובכיתי במשך השידור. הרופאה נכנסה ללחץ. היא חשבה שהתכנית גורמת לי שוק פסיכולוגי.

מתי היה הרגע שקלטת, ממש קלטת, שלא תוכל לחזור לתפקוד נורמלי?

זה בא בהדרגה. בהתחלה, כשכל הגוף משותק, קיימת אפשרות שהמצב ישתפר ויגיע גם לתיפקוד נורמלי. אחרי כמה חודשים, כאשר לא היה שיפור במצב, מבינים שזהו, עד כאן.

מתי נאמר לך במפורש – עד כאן?

היו לי הרבה שיחות עם הרופאים. באחת מהן, שלושה ארבעה חודשים לאחר הפציעה, ניגש אלי פרופסור רוזין ז"ל ובישר לי את זה. השיחה היתה שיגרתית. זו לא היתה הודעה בלתי צפויה. הוא אמר שההתאוששות היא אפשרות בלבד. הסטטיות זה המצב הקיים. זו לא מלחמה עם מנצחים ומפסידים. הרגע בו מתחילים להזין את הראש הוא הישג. התקוות שהיו, נשארו. אין מצב של אין־תקוות.

זה מחזיק?

(שתיקה)

קיבלת עזרה פסיכולוגית?

לא.

החטופים הגיעו לבקר אותך?

כן. (שתיקה).

כולם?

לא. אני מניח שלחלק מהאנשים היה מחסום. גם אני לא אוהב לבקר בבתי־חולים.

הם עדיין בקשר איתך?

כן.

במה?

לא הרבה. שתי משפחות. אבל זה טבעי. יש משפחות שנוצרה איתן כימיה ויש כאלה שלא.

היו איתם מצבים מביכים?

כן. הרבה. לא יכולתי לדבר. אנשים היו נכנסים לחדר ולא יודעים כל־כך מה לעשות. אני מסתכל עליהם, והם מסתכלים עלי. מרגישים צורך להגיד משהו. היו כאלה ששתקו והיו כאלה שגימגמו כמה דברים לא לעניין.

היו אנשים שציפית שיבואו לבקר והם לא הגיעו?

לא יודע.

דיברו על מפקד שלא הגיע.

דן שומרון? אז מה אם הוא לא הגיע. אבל ראש הממשלה ושר הבטחון והקצינים האחרים כן הגיעו. אני לא יודע למה צריך להזכיר את זה. זה טפשי לבוא בטענות כלפי מישהו שהוניח אותך, או לא בא לבקר. המצב, למעשה, היה הפוך. אני לא יודע אם הפצועים של לבנון זוכים לאותו יחס. בעצם, אני בטוח שהם לא זוכים.

שמעת טענות?

כן. האווירה שם קשה. את יודעת, חבר שלי, מעוזיה סגל, נפצע ברמת הגולן במלחמת יום כיפור. פצוע מאוד קשה. הלכתי לבקר אותו במחלקת שיקום. זה לווה בהרבה היסוסים. הייתי נער צעיר ועד אז לא נתקלתי במצבים כאלה. היה לי חשש איך אוכל לעמוד בזה. אני זוכר שהיו שם המון חיילים. המון. היתה שם אווירה של מסיבה מתמדת. בדיחות, צחוקים, ביקורים, סוכריות. פסטיבל שלם. במלחמת לבנון זה לא היה. לבחורים האלה היה הרבה יותר קשה.

מה הסיבה לדעתך?

היתה בעיה עם המלחמה הזאת, וזה השפיע הלאה. אבל גם אם היו חילוקי דעות, החיילים עשו את תפקידם. לא היתה שום הצדקה שהיחס אליהם יהיה שונה מהיחס לפצועים ממלחמות אחרות.

כיצד אתה רואה את מלחמת לבנון?

אני מאמין שצריכות להיות פרופורציות ברורות עד כמה צריך ואפשר לסכן חיילים כדי להגן על אזרחים. כל הכבוד לתושבי גבול הצפון אבל יש גם גבול להקרבה. פה עברו לדעתי את הגבול.

הפציעה שינתה את ההתייחסות שלך לצה"ל, למלחמות בכלל?

לא. אני לא יכול לומר את זה. אהבתי מאוד את השירות צבאי והתחושה הזו לא השתנתה.

משפחת הצנחנים קיימת?

אני לא רוצה שזה יישמע שמאלץ, אבל זה קיים. אמנם הצנחנים כבר אינם משפחה קטנה, וכל מחזור בעל אופי אחר, אבל הפלוגה שלי ממשיכה להיפגש כל שנה. יש קשר. קשר טוב.

אחרי המלחמה החלו לדבר הרבה על התגברות התופעה של הראש הקטן...

סתם מבלבלים. ראש קטן תמיד היה בצבא. בתקופה של פעילות שיגרתית ומשעממת זה טבעי שמנסים לחפף אותה. אבל כשמדובר בפעילות מבצעית – זה נעלם. אין דבר כזה, ראש קטן במלחמה.

מה דעתך על המחיר ששילמה ישראל בחילופי השבויים האחרונים?

זו היתה הפתעה. אבל הדינמיקה של המשא ומתן החלה כבר לאחר מבצע ליטני כאשר החזרנו שבעים מחבלים תמורת שבוי אחד. כשזה מתחיל, אי־אפשר לקבוע גבולות.

כמי שנפצע במבצע חילוץ, היה בך זעם על החילופין?

לא, אני באמת מקווה שלא היתה אלטרנטיבה. הסיכון כנראה היה מעבר לכל פרופורציה. אסור לשכוח שאחרי אנטבה גורם ההפתעה של מבצע חילוץ – נעלם, וזה מעלה את רמת הסיכון.

בוא נתאר מצב היפותטי בו ישנה אפשרות לערוך מבצע חילוץ אבל המחיר הוא הרוג אחד ופצוע כמוך. אם אפשרות ההכרעה היתה בידך, מה היית ממליץ?

הייתי לוקח את הסיכון. הייתי הולך על הרוג ופצוע.

למרות מה שעבר ועובר עליך?

העיקרון לא להחזיר מחבלים זה לא רק עיקרון של פרסטיז'ה. זו מדיניות ברורה באילוץ של מצב מלחמה. אני לא רואה איך אנחנו יכולים להמשיך בצורה אחרת.

עובדה שנקטו בדרך אחרת?

כן, ויתרו. אבל אני עדיין חושב שלא היתה ברירה אחרת.

מה היו התכניות שלך לאחר השחרור מצה"ל?

לקראת סוף השירות נרשמתי ללימודי כלכלה באוניברסיטת ירושלים. לאחר הפציעה החלטתי לא לוותר ולמדתי שנה כלכלה. עם השנה השניה לא הצלחתי להתמודד. התחלתי להסתבך עם הגרפים. גרף קשה לעשות בראש. עברתי ללימודי סוציולוגיה ויחסי עבודה. עשיתי תואר, ונתקעתי – כמו כולם – עם התיזה בתואר שני. עכשיו גיליתי את המחשב. לקחתי קורס, ואני רוצה להתחיל לעבוד. זה מאוד חסר לי.

מה מעסיק אותך היום?

אני עושה פיזיותרפיה כל יום. בריכה פעמיים בשבוע. אני הולך לסרטים, להצגות – כמו כולם. מבקר חברים, חברים מגיעים לפה. יש ספרים, טלוויזיה, רדיו. אני גם פעיל מאוד בארגון הגג של הנכים. עכשיו אנחנו עוברים ממלון למלון ובודקים דרכי גישה לנכים.

ומה עם כל ההנאות האחרות שאתה לא יכול לגעת בהן?

אני חושב על הדברים שאני כן יכול לעשות, ואותם אני עושה. אולי אני טומן את הראש בחול כשאני מתעלם מהדברים שאני לא יכול לעשות.

איך מתמודדים עם התלות?

זה נושא שאני עובד עליו באינטנסיביות. הנה, הבאנו שני קופים מאמריקה שמטופלים אצל שתי משפחות. הקופים האלה אמורים לטפל בנכים.

במה עדיף הקוף?

הוא לא מתלונן כשמבקשים ממנו משהו. חוץ מזה, זו חיית שעשועים נהדרת.

ובכל זאת, אני התכוונתי להתמודדות שונה עם התלות, התמודדות נפשית.

(שתיקה ארוכה־ארוכה)

סורין הרשקו, בן 31. בין נקודות הציון בחייו הוא מגרב הרבה שתיקות. ■

הצד הרביעי של המטבע

כך, רואים את הסוף

אחרי תקופה די ממושכת בה נעדרתי מהארץ, וגם הפסדתי כנראה כמה וערות חקירה רציניות, נפקחו עיני לראות את החיובי, ובחיובון אחר אין לי ספק: תנועת "כך" הלכה ונעלמה, ברוך השם. השרץ, כטבעם של שרצים, זחל באחרית כוחותיו אל סוף הביצה העכורה שלו. רק שלא תחשבו לרגע שכבר אין גזענים בעמנו. יש ויש. אבל כנראה שגם הם מבינים שהאפיזודה המבחילה ששמה כהנא לא תסלק ערבים מהארץ, אלא רק יהודים, והם שומרים על ראש־גזען־קטן. וכבר שמעתי גזענים חולים אומרים: „צריך לגרש את כל הערבים מהארץ, אבל קודם כל צריך לסלק מכאן את כהנא".

והנה, אתה פותח עתונים, יום אחרי יום, ואין "כך". לא חנים ולא כהנא. יש תמונה של הזונה שמצאה את מותה של מלבסקי בתוך תל־ברוך, וידיעה מרנינה על מסוק שיתקוף את היתושים עם שחר, אבל אין כבר תמונות של הרב הממצמץ, ולא מלה או חצי מלה על התנועה המגונה.

ואמנם, תנועת "כך" כמוה כמגיפת היתושים שפקדה לאחרונה את תל־אביב והסביבה. נחל אחד הסריח והים כולו נפגע. תקלה בצנרת. והים נמלא טחובון וביתושים. הכל דיברו רק על זה, עד שאחרי כמה ריסוסים – נעלמה המכה. היא כמובן יכולה להקיץ שוב. יתושים תמיד יהיו, מחכים לסירחון כדי לתפוס נישתן. אבל בסך־הכל אף אחד לא אוהב יתושים וסירחונות. לאט, אבל בטוח, אתה רואה כיצד התנועה המגונה חולפת, לפי שעה, מהעולם הזה: העולם שכל כך הרבה יתושים גזעניים כבר ניסו לעקוץ אותו, אך לבסוף רוססו ונשכחו, למרות שלעולם אסור לשכוח וצריך שתמיד יהיה מיכל ריסוס בכוננות על הארון.

פה ושם עוד יש איזה בצבוץ של רוע נאצי קטן. לפני שבוע קיבלתי חוברת בהוצאת התנועה המגונה, בשם "הספר השחור – מה שעוללו אנשי השמאל לעדות המזרח". פירסום זה מהווה בפירוש הסתה פלילית נגד "החילונים־השמאלניים שמחפשים פיתרון סופי כדי לרצוח את נשמות עדות המזרח". לא פחות ולא יותר. ואם כבר יאשרו סוף סוף את החוק ההוא נגד הגזענות, גם הספרות הגבלסית הזאת תעלם, כמו היתושים. אבל לפי שעה, אנחנו רואים את התנועה הזאת הולכת ונכחדת, וכך יאה לה, ואם נעמוד על המשמר – אולי הם לא יסריחו לנו יותר את חיינו שגם כך לא משופעים ברוב בושם.

תועבה

דברים כבר נאמרו, אבל הם שוים אמירה נוספת: נערה מדליקה בבגד ים אינה תועבה. חרדיים יכולים להדליק אותה כמה שהם רוצים, אבל אותי היא מדליקה, ומה שמדליק אותי לא יכול להיות תועבה. אני רוצה ללטף ולנשק אותה, והרי אין זה הגיוני שארצה ללטף ולנשק משהו מתועב, נכון? לכן, חרדים יקרים, לא איכפת לי שתשרפו כאוות נפשכם, אבל אל תקלקלו את השפה. שלדות של אוברזון אינו תועבה אלא יותר מאמאלה ועינים שלי, תועבה זה רק מה שאתם עושים לחן, בלילה, כשאף אחד לא רואה, כשאתם שורפים אותן, כדי שלא נראה דברים יפים על תחנות האוטובוסים, אלא רק פחמים שפעם היו מאמאלה ועינים שלי, עם בגדי ים שמסתירים רק את העינים של המאמאלות השונות.

ולכן צריך לומר זאת שוב ושוב, למרות הרוח הרתית החרשה המנשבת בעם – מין אינו תועבה! מין זה יופי ועינים שלין לעומת זאת: תמונת גופתו של אברהם גינדי ז"ל היא משהו שאני לא רוצה שהילדים שלי יראו בעמוד הראשון של עתון הצהריים. ואני מוכן שהם יראו מיליון בחורות כורעות בבגד גוף, אבל שלעולם לא יקראו בשום מוסף את הדיאלוגים המבחילים של חוה ואביבה על רצח ועל איך מגהצים נשים וזקנות אחרי שמורידים להן מערוך על הראש: משום שזאת, לדעתי, תועבה ממדרגה ראשונה. וכבר אמר לני ברוס: „עירום ומין אינם תועבה. רק רצח ואלימות הם תועבה. הירושימה היא הפורנוגרפיה האמיתית".

עַם הָרֶגֶל

שוב מסתבר כמה נפלא העם הזה כשהוא מתלכד כאיש אחד, והפעם סביב אליפות העולם בכדורגל במכסיקו הרחוקה. אנחנו מתייצבים בלי שאלות מיותרות כשקוראים לנו לדגל, וגם כשקוראים לנו לרגל אנחנו משהו־משהו. לילות שלמים אנחנו על המשמר ועל המסך, ובבוקר אתה רואה עם שלם טרוט־עינים, חסר שינה אך יודע את התוצאות. וכשאתה נתקל בסהרורי ברחוב, אתה יודע לבטח – גם הוא ראה את אנגליה נגד הולנד. גם הוא עשה גשר מהלילה עד לבוקר וראה את פאראגוואי נגד מרוקו עד הסוף, גם הוא מחובר למכשיר, ולא ינום ולא ישן עד סוף האליפות. "מכסף" נתקל במבטו, ומבטו אומר: „כן, גם אני ראיתי את מאראדונה, הברזילאי חוזי, ושוב נזקפת אותה רעות מופלאה, שכרוך כלל נרקמת רק במבצעי בזק צבאיים או בחתימת הסכמי שלום ומגיים.

לפי דעתי צריך להכיר בימים האלה כימי מילואים. בכל זאת, עם שלם מדיר שינה מעיניו, לא מתגלח ולא עובד. רק צופה בבעיטות, באמצעות לווין, וכמה שאתה יותר קולט ירדן ככה אתה פחות ישן. ובבוקר עוד יש לך טענת: „מה את מבלבלת את המוח", אתה אומר לאשה, „את רואה שאני הרוס ולא ישנתי כל הלילה. את יודעת מה זה לקלל את האיטלקים עד שלוש בבוקר? אז תתחשבי בבקשה".

בחודש המשחקים יש לך פתאום חברים חדשים, שכל גדולתם באיכות הקליטה שלהם:

„בוא תקפוץ אלי ותראה מה זה קליטה"

„רואים טוב?"

„כמו ישראל"

„כמו משרד הקליטה"

וכשאתה מגיע אליו אתה רואה שהקולט האיכותי ממש הרחיב את חוג ידידיו בחודש המשחקים. ואתם יושבים אצלו עד הבוקר, רואים כל מה שזז. בבוקר אתם הולכים לעבודה ועדיין רואים ירוק מרצד מול העינים. אבל התחושה היא של „עשינו את זה! ראינו עד הסוף! אנחנו בתמונה. אף אחד לא יכול להגיד שאנחנו לא עוקבים אחרי המשחקים במכסיקו, וכל המשחקים שפה יכולים לקפוץ לנו". ועם ישראל חי. בעיקר כשיש שידורים חיים.

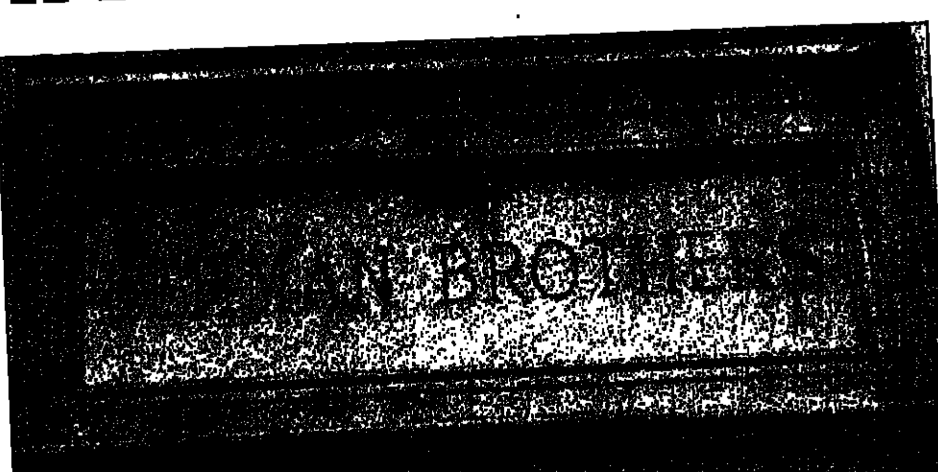
יהונתן גפן

האריסטוקרטיה שהתנוונה

מאת דיוויד קולינס

נפילתם של האחים להמן

אחרי סיפור ההצלחה המרעיש של לי איאקוקה, קוראים האמריקנים באותה שקיקה על הנפילה הגדולה של "האחים להמן". לפני מאה ושלושים שנה הגיעו מגרמניה שלושה אחים יהודים לעיר מונטגומרי באלבמה והחלה סאגה מפוארת של עושר והצלחה. האימפריה הכלכלית, שהיתה כמעט סמל לוול־סטריט, נפלה בגלל רדיפת שררה ותאוות בצע.

מ כותרתו של הספר אפשר היה לחשוב ברגע הראשון שמדובר כאן בתחיה ספרותית של יצירה מפרי עטם של תומס מאן או יעקב וסרמן. אולם הספר "נפילתו של בית להמן", הנמצא כבר שבועות רבים ברשימת רבי המכר של "ניו־יורק טיימס", איננו התחרשות אופנתית מאלה שאנו עדים להן בעקבות סדרה טלוויזיונית או סרט קולנוע. גם כותרת המשנה שלו – "תהילה ובצע בוול־סטריט" – מעידה שאין המדובר בגרמניה של תחילת המאה, אלא בתיעוד של פרשה עכשווית שמיקומה – במקדש הקפיטליזם המודרני, בשיפולי האי מנהטן.

ראשיתו של הספר בכתבה של העיתונאי קן אולטה, אשר פורסמה ב"ניו־יורק טיימס", שחקרה את פרשת נפילתו של בנק ההשקעות "האחים להמן", מוסד פיננסי מפואר, שותפות שהתקיימה בהצלחה במשך 134 שנים. משהיכתה הכתבה גלים, החליט אולטה להרחיב את היריעה. טיפולו בפרשה הוא אובייקטיבי והוגן, ללא דופי. כך העידו גם הנוגעים לפרשה. הוא נוקט עמדות ענייניות וכל הצדדים במחלוקות זוכים אצלו למידה שווה של דברי ביקורת ושבח, הכל לפי העניין.

האחים הנרי, עמנואל ומאיר להמן הלכו בדרכם של יהודים גרמנים רבים באמצע המאה שעברה והיגרו לעולם חדש. בבוואריה, מולדתם, עסקה המשפחה בגידול וסחר בקר, וזו כנראה הסיבה שבניגוד למרבית בני־עמם, הם לא התיישבו בעיר ניו יורק, אלא ירדו לאזור החקלאי, והגיעו למונטגומרי שבאלבמה.

הנרי הבכור היה הראשון שהגיע באמצע המאה שעברה לעיר הדרומית הקטנה, שמנתה אז 4,000 אזרחים ו־2,000 עבדים. זמן קצר אחריו הגיעו שני אחיו, ובשנת 1850 יסדו השלושה חברה לסחר במזון ומוצרים חקלאיים, וקראו אותה על שמם – "האחים להמן".

כהיותם תושבים נאמנים של הדרום תמכו האחים, תמיכה כספית ומוסרית, בקונפדרציה המורדת בנשיא לינקולן בעת מלחמת האזרחים. אף על פי כן החליטו, אחרי המפלה, להעביר את פעילותם למטרופולין של ניו יורק. הם התחילו לפעול בבורסת הכותנה, ופנו לעסוק במוצרים חקלאיים נוספים. הנרי, שנודע בכינוי "הנזיר העריריר" על שום אורח חייו הסגפני, מת כגיל צעיר מקדחת צהובה. אך שני אחיו המשיכו לטפח את הרכוש. הם החלו לסחור גם באגרות חוב של חברות מסחריות, לתווך בעסקות מימון ואף הגיעו לתחמות של הנפקות בבורסה. ברבות הימים בטל בששים הסחר במוצרים חקלאיים לעומת פעילותם הפיננסית, ו"האחים להמן" נהפכו לבנק־השקעות מן השורה.

הם עלו על גל השיגשוג האדיר שפקד את ארה"ב לאחר מלחמת האזרחים, צמיחה בה נטלו חלק לצד התעשיה והבנקים המסחריים גם הבנקים להשקעות. באותה אווירה של גאות מצאו להם הגורמים הפיננסיים ה"סולידיים" עיסוק רב במימון התעשיות הוותיקות שהתרחבו במרץ. התעשיות המתחילות, שנזקקו אף הן לשרותי בנקאות, נאלצו לפנות אל הגורמים הפחות נכבדים, אלה שלא היתה להם גישה אל הממסד התעשייתי, ואשר נאלצו לפתח טכניקות חדשניות ותוקפניות לגיוס המימון הנדרש.

באותה תקופה היתה זהות כמעט מושלמת בין רמת הסולידיות של אילי הפיננסים למוצאם האתני. ה"סולידיים" היו "וואס'פים" (לבנים, אנגלוסכסיים, פרוטסטנטים) מסוגם של המשפחות מורגן והרימן, ואילו יריביהם האגרסיביים היו, רובם ככולם, יהודים גרמנים, מהגרים שזה מקרוב באו. הביטוי "את העסק הזה נשאיר ליהודים", העניק בוול סטריט של אותם ימים תיאור ממצה לעיסקה ספקולטיבית שבנקאי המכבד עצמו ירחק ממנה.

כ מובן שלמהגרים היהודים לא היתה ברירה אלא לאסוף את הלקט והשכחה שהותירו מאחוריהם הבנקאים היוחסנים, אולם כעבור שנים מעטות בלבד התהפכה הקערה בקהיליית העסקים של ניו־יורק, והבנקאים היהודים היו אלה שהחליטו אלו עצמות לזרוק לאחרים. שמות כמו מרכוס גולדמן ויעקב שיף הפכו לאגדות חיות בעולם הפיננסים האמריקאין לא פחות מאשר משפחות גוגנהיים, ליגמן, ורבורג ומורגנטאו, שהקימו אריסטוקרטיה מתנשאת ומתבדלת, לא פחות מזו של הוואס'פים שקדמו להם בשליטה על וול־סטריט. אבל, על תולדותיהם של משפחות יהודיות־גרמניות אלה (ביניהם הלהמנים, נשואי הספר בו אנו דנים) כבר סיפר סטיבן בירמינגהם בספרו המצוין "הקהל שלנו".

המפולת הגדולה של שוק המניות האמריקאי ב־1929, הניבה כעבור ארבע שנים את החקיקה שביטלה את הקשר האינטימי בין הבנקים המסחריים לבין הבנקים להשקעות ולשאר פעילויות שאינן בנקאיות טהורות (בדיוק כפי שהמליצה אצלנו ועדת בייסקי בעקבות המפולת שלנו ב־1983). חוק הבנקאות החדש חיזק את מעמדה של שותפות "האחים להמן" בתחום בנקאות ההשקעות ובשנים שלפני מלחמת העולם השניה עסקה השותפות במימון חברות כמו חנות הענק "מייסיס", חברת התעופה ט.וו.א., ואחרות. השותפות פרחה עד לשנות הששים המאוחרות, במיוחד כשעמד בראשה רוברט ("בובי") להמן, בנו של פיליפ ונכדו של עמנואל להמן, מן האחים־המייסדים.

גם בובי להמן היה לאגדה בחייו. פטריארך של השבט המהולל שבניו היו אנשי עסקים מצליחים, פילנטרופים ופוליטיקאים. אוסף יצירות האמנות שטיפח נחשב מהגדולים והיפים בעולם ואף הוצג במוזיאון הלובר בפאריס לפני שנים. בובי היה ממנהיגי האריסטוקרטיה היהודית־גרמנית זו שמבצרה הרוחני היה ב"טמפל עמנואל" – היכל היהדות הרפורמית בשדרה החמישית של ניו יורק – ומקלטה החברתי היה "די הרמוני גזלשאפט קלאב", ברחוב צדדי הסמוך ל"טמפל"; מועדון, שעד לפני שנים לא רבות לא היה מקבל לשורותיו חבר יהודי שאינו ממוצא גרמני.

כשבובי להמן נפטר באמצע שנות השבעים, פרצו אל תוך החלל שנוצר בצמרת השותפות שני גברים, שונים בתכלית זה מזה, ולא דומים כלל לדגם האריסטוקרט ה"יקה" ששלט בשותפות ביד רמה במשך 44 השנים שחלפו. לא עוד צאצאים של האחים להמן, אלא בניהם של מהגרים יהודים ממזרח אירופה ושל מהגרים לא־יהודים מיוון. מי שמכיר את הלך מחשבתם של בני העליה, שבובי להמן השתייך לקהלם, יכול לשער לעצמו את הזעזוע שהיה נגרם לו אילו ידע ששני בני־בליישם יאבקו על השליטה בשותפות שהקימו סבו ודודיו.

פיטר פטרסון (לשעבר פטרופולוס) נולד בעיר קני שבמדינת נברסקה – פרובינציה שאין פרובינציאלית ממנה. אביו בא לאמריקה בצעירותו, עבד בשטיפת כלים בשרות הרכבת וחסך פרוטה לפרוטה עד שצבר את הסכום הדרוש להביא את קרובת משפחתו מיוון לשאתה לאשה במולדת החדשה. השנים פתחו מסעדה עממית ששרתה את לקוחותיה במשך 24 שעות ביממה, ועבדו בפרך על מנת לאפשר לילדיהם עתיד טוב יותר, כדרך החלום האמריקאי השגור. פטר הצעיר נשלח ללמוד במכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס ואחרי שנה וחצי בפקולטה להנדסה עבר ללמוד מינהל עסקים באוניברסיטת נורת־ווסטרן בשיקאגו.

ה סטודנט המצטיין והשאפתן נחשף בבוסטון ובשיקאגו לחיים שונים בתכלית מאלה שהכיר בבית המהגרים בנברסקה הנידחת. אחרי זמן קצר, שבו עבד בחברת פרסום, הכיר את צ'רלס פרסי, מי שהיה אז נשיא חברת המצלמות "בל אנד האול", מי שהתפרסם לימים כסנטור ממדינת אילינוי (ומן הידידים הבודדים והתקיפים של מדינת ישראל כשמשו כיו"ר ועדת החוץ של הסנט).

פרסי לקח את פטרסון תחת חסותו ועשאו משנה למנכ"ל. כשעבר פרסי לחיים הפוליטיים בשנת 1961, הפך פטרסון לנשיא חברת הענק, בהיותו בן 34 בלבד. בהיותו מנכ"ל החברה, שהיתה אז מהמעסיקים הגדולים בשיקגו, התוודע פטרסון לעלית החברתית והפוליטית של בירת המערב התיכון. ב־1970 הזמין אותו ג'ורג' שולץ, אז הממונה על התקציבים (וכיום שר החוץ), לפגישה עם הנשיא ניכסון. בעקבות הפגישה נתמנה פטרסון לעוזר הנשיא לפעילות כלכלית בינלאומית ואח"כ לשר המסחר. בתפקידו זה הסתכסך עם שר האוצר דאז, ג'ורג' קונלי, ונאלץ לפרוש מהממשל. אחד מידידיו הציע לו להפגש עם קבוצה של שותפים בכירים ב"אחים להמן" אשר הציעה לו להצטרף לשותפות. והוא אכן הצטרף ביוני 1973.

על מצבה של השותפות באותם ימים, אחרי הסתלקותו של בובי להמן, תעיד העובדה שפטרסון נבחר ביו"ר שלה חדשיים בלבד אחרי הצטרפותו. התקווה היתה שהוא, כאיש מן החוץ, יצליח להשכין שלום ולהשליט סדר בשותפות שהתנהלה כצאן ללא רועה מאז הסתלקותו של מנהלה האגדי.

גיבורה השני של הדרמה, הכרוכה במאבק על השליטה בשותפות, הוא לואי גלוקסמן, יליד ניו יורק, בן למשפחה יהודית ממוצא הונגרי. שלא כמו אבא ואמא פטרסון, הוריו של לואי, ג'ק וצפורה גלוקסמן, לא סבלו מחסור. לאביו היה בית מלאכה לייצור מנורות שולחן, והכנסותיו אפשרו חיים נוחים וחינוך טוב לילדים.

בהיותו בן 17, בעיצומה של מלחמת העולם

(המשך בעמוד הבא)

ביתם של האחים להמן ברחוב וויליאם מספר אחד, בלב מנהאטן.

הנקודה הישראלית במועצת המנהלים

ש ני שמות מן הבכירים בשותפות "האחים להמן" עשויים לעניין במיוחד את הקורא הישראלי. ג'ורג' בול והרווי קרוגר. בול היה תת־שר החוץ, ואחר־כך שגריר באו"ם בממשליהם של הנשיאים קנדי וג'ונסון. עם פרישתו משרות המדינה הצטרף כשותף ל"אחים להמן" ובמשך כל תקופת פעולתו שם, וגם אחרי פרישתו, היה בול פרשן לענייני חוץ ובטחון במדיה האמריקאית. הוא גילה עויינות רבה ויוצאת דופן לישראל ותקף בכל הזדמנות את מדיניותה ואת הקשרים המיוחדים בין ישראל וארה"ב.

קרוגר, לעומתו, מייצג את הקוטב הידידותי לישראל בצמרת "האחים להמן". בעוד שהיחס המסורתי לישראל ולציונות מצד הלהמנים וחבריהם היה צונן למדי, הרי קרוגר, הנשיא לשעבר של "קון ולוב" (שהתמזגה ב־1977 עם האחים להמן) היה מאז ומתמיד אוהד פעיל ונלהב של ישראל, בעיקר בתחום הכלכלי והפילנטרופי. כיום משמש קרוגר כיו"ר חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית ופעיל מרכזי ב"כוח המשימה" לעצמאות כלכלית, שהקימה היהדות האמריקאית.

רוברט (בובי) להמן: המקלט החברתי היה במועדון האקסקלוסיבי.

(המשך מהעמוד הקודם)

השניה, זייף לואי (המכונה לו) את גילו והתגייס לצי האמריקני. הוא שירת על אניית מלחמה ובתום המלחמה השתחרר בדרגת סגן. מיד אחרי השחרור התחיל לעבוד ב"דן אנד ברדסטריט" כאוסף מידע לצרכי הערכת אשראי. במקביל, השתלם במינהל עסקים באוניברסיטת ניו יורק. אחרי קריירה מגוונת שעיקרה סחר בניירות ערך בפירמות שונות בוול סטריט, הגיע לו ב־1962 אל בובי להמן. הוא הפך שותף בשנת 1967, חבר מועצת המנהלים ארבע שנים אחר־כך, וב־1981 התמנה לואי גלוקסמן מנהל כללי של "האחים להמן", כפוף ליו"ר פיטר פטרסון.

בשלב זה נראה היה כאילו השותפות הוותיקה והמכובדת הגיעה אל המנוחה והנחלה. בראשה עמד צוות של שני אנשים מבריקים אשר כאילו נוצרו להשלים זה את זה. פטרסון היה איש החברה הגבוהה והפוליטיקה, טיפוס פתוח המייצג את המוסד כלפי חוץ ואחראי לענף הבנקאי של הפעילות, שעיקרו קשרים עם פירמות וגורמים פיננסיים חיצוניים. לצידו – לו גלוקסמן, הברוקר שמשעת בוקר מוקדמת נצמד אל מכשירי הטלקס ומסופי המחשב, ועליו להחליט, תוך שניות לפעמים, על קניה ומכירה של חבילות ענק של מניות ואיגרות חוב. זהו האיש הפנימי הנטבהק, להבדיל מן הבנקאי, שפעילותו בעיקר בקשר עם העולם החיצון.

החלוקה הזאת ניכרה גם כלפי חוץ. פטרסון, גבה קומה ואלגנטי, נראה כמי שירד מדפי מגזין אפנה. עם לקוחותיו נפגש במסעדות יקרות או בחדר האוכל המפואר שבנה בובי להמן במשרדי החברה, חדר שבו המלצרים לבושים מדים ומגישים לסועדים ממיטב המאכלים והמשקאות, עם קוניאק צרפתי וסיגרים יקרים לקינוח. גלוקסמן, לעומתו, נמוך קומה, פרצופו אדום ומיוזע, לבוש חליפה משובצת וקשר עניבתו רופף, סועד לצהרים כריך טונה, עטוף בנייר שעווה, בין הניירות העמוסים על שולחנו, במרכז חדר המסחר הענקי של השותפות.

פחות משנתיים אחרי שנתמנה גלוקסמן כמנכ"ל – המליץ פטרסון בפני מועצת המנהלים לחלק את סמכויות הניהול באופן שווה בינו לבין גלוקסמן. מועצת המנהלים קבלה את ההמלצה ולשני האישים הוענק התואר של "מנהל עסקים ראשי משותף" כאשר האחד נותר יו"ר מועצת המנהלים והשני – מנכ"ל. אולם תוך זמן קצר ביותר התברר לכל הנוגעים בדבר שהסידור ההרמוני, כביכול, אינו אלא פצצת זמן שתהרוס את השותפות תוך חדשים מעטים.

בבוקרו של ה־13 ביולי 1983, בחודשיים אחרי מינויו, ביקש גלוקסמן להפגש עם פטרסון בדחיפות. אחרי שיחה קצרה הודיע גלוקסמן כי ברצונו לנהל את "האחים להמן" בעצמו, וכי הוא תובע שפטרסון יפרוש מתפקיד היו"ר, ומיד. פטרסון נדהם. לפני פחות משישים יום חלק, ביזמתו, את סמכויות הניהול עם האיש הזה, שניהם הכריזו קבל עם ועדה על שביעות רצונם מן הסידור, כשגלוקסמן מודה לו במלים חמות ונרגשות. והנה זה בא ומודיע לו, בשפה ברורה וללא גינוני נימוס כלשהם, שעליו להסתלק ולפנות את מקומו בהנהלת השותפות.

בפני פטרסון, הבכיר מן השנים, עמדה הברירה לדחות את תביעתו החצופה של גלוקסמן ולהביא את הענין להכרעת מועצת המנהלים, המורכבת מהבכירים שבשותפים. קשה, כמובן, לנחש מה היה קורה אם פטרסון היה נוקט בדרך זו. מרבית חברי מועצת המנהלים היו קרובים לו מקצועית ומנטלית יותר מאשר לגלוקסמן. למרות שעיקר הכנסות השותפות נבעו מסחר במניות ואגרות חוב, הרי ה"אצולה" של השותפות כללה בעיקר את הבנקאים הבכירים, אנשים כמו ג'ורג' בול והרווי קרוגר, והם שהיוו את הרוב במועצת המנהלים.

אחד מנושאי המחלוקת בתוך השותפות היה, בשנים האחרונות, יצוג היתר ופיצוי היתר שניתן לבנקאים, כמו פטרסון, קרוגר ובול, לעומת הברוקרים, שהביאו את עיקר ההכנסות והרווח לשותפות. גלוקסמן ייצג בענין זה את עמדות הברוקרים, הוא ניסה לקצץ במענקים הנדיבים שהוענקו לבנקאים מבין השותפים, וחילק בונוסים נדיבים לבני בריתו.

לו גלוקסמן: מהבוקר נצמד אל הטלקסים.

המושל־הסנטור

בספר כלל לא מוזכר שמו של הרברט להמן, אחד האחיינים, שהחליט לפרוש מעולם העסקים לטובת הפוליטיקה, והצליח בה כמו שהצליחה משפחתו בעולם הפיננסים. 16 שנים – ארבע תקופות כהונה – הוא היה מושל מדינת ניו־יורק. ב־1948 התמודד הרברט להמן על משרת סנטור מטעם המפלגה הדמוקרטית, והביס את המועמד הרפובליקני ג'ון פוסטר דאלס (מי שהיה אחר־כך שר החוץ במימשל הנשיא אייזנהאור). הסנטור להמן היה ממייסדי ה"ג'וינט" והוועד היהודי האמריקני. לפני הקמת המדינה התנגד, יחד עם חבריו לוועד ולאריסטוקרטיה היהודית, לרעיון הציונות המדינית. אך לאחר 1948 התייצב לצידה של ישראל. ב־1959 ביקר הסנטור בארץ. ארבע שנים מאוחר יותר נפטר והוא בן 86.

פיטר פטרסון: נכנע לאורך כל הדרך.

משיקולים אלה סביר היה להניח שמועצת המנהלים, שבה היה רוב ברור לבנקאים, עשויה לתמוך בפטרסון. עם זאת היה ידוע שמספר רב של שותפים עויין את פטרסון הצונן והמרוחק ואוהד את גלוקסמן הידידותי והאנושי יותר מבין השנים. מחבר הספר מעלה השערות שונות על ההשתלשלות האפשרית של הענינים ועל העמדות האפשריות של השחקנים במאבק שעשוי היה להתפתח, אם פטרסון היה בוחר להכנס אליו.

מה שקרה בפועל היה מוזר אף יותר מדרישתו המפתיעה של גלוקסמן. פטרסון נכנע לכל אורך החזית, כמעט ללא תנאי. כל מה שביקש, בתיווכו של ג'ורג' בול, היו תנאי פרישה נוחים ביותר מבחינה כלכלית, ולכך הסכים גלוקסמן מיד. כל המשא ומתן נוהל בסודיות גמורה. הוא הסתיים תוך ימים אחדים, ללא ידיעת חברי מועצת המנהלים אשר בפניהם הוצגה העיסקה הגמורה, לתדהמתם המלאה של השותפים. להם לא נותר אלא לאשר את ההסכם שהושג בין היו"ר למנכ"ל בדבר סילוקו המיידי של הראשון.

לו גלוקסמן זכה לכאורה להתגשמות החלום האמריקאי, והתישב על כסאו של בובי להמן כשבידיו כל הסמכויות לניהולה של השותפות. והנה לא עברו חודשים רבים ושוב באה תפנית, מדהימה לא פחות מקודמתה. בחירתו של גלוקסמן אושרה אמנם כדת וכדין במועצת המנהלים, אולם מסתבר שבפועל לא קבלו השותפים הבנקאים ברצון את שלטונו של גלוקסמן. הם חששו מפניו כמי שיוביל לפגיעה במעמדם המיוחס כלפי הברוקרים.

בינואר 1984, ימים אחרים אחרי כניסתו (הפורמלית) של גלוקסמן לתפקיד היו"ר, וארבעה חרשים אחרי מינויו בפועל, התכנסה מועצת המנהלים לישיבה שגרתית, שבחלקה התקיימה שלא בנוכחותו. במהלך הישיבה התברר כי יש רוב התומך במכירת השותפות, בניגוד לעמדתו הנחרצת של גלוקסמן, אשר תמך כהמשך עצמאותה. המצב העסקי של "האחים להמן" בראשית 1984 לא היה מזהיר. הפסדים החלו להצטבר מאז הרבעון האחרון של 1983. באפריל '84 כבר הגיעו ההפסדים ל־47 מיליון דולר. השותפים החלו לחשוש שאם השותפות לא תמכר בהקדם – תרד מרבית השקעתם לטמיון.

ראגה זו של השותפים לרכושם האישי גברה על סמכותו של יושב הראש, ומאז אותה ישיבה שגלוקסמן נעדר ממנה, החל התהליך של מכירת השותפות. תוך פחות משלושה חדשים הכל היה גמור. באפריל 1984, רכשה חברת הענק "אמריקן אקספרס" את "האחים להמן" תמורת 380 מיליון דולר ומיזגה את בנק ההשקעות הוותיק והיוקרתי לישות אחת עם חברת הברוקרים "שירסון", אף אותה רכשה "אמריקן אקספרס" שנים אחדות קודם לכן. פיטר כהן, מנהלה של "שירסון", היה למנהל הגוף המאוחד, שנקרא מעתה "שירסון – האחים להמן", שצמח והיה לחברת השקעות השניה בגודלה, לאחר מריל לינץ' המובילה, עם הון של 1.7 ביליון דולר. כל השותפים של "האחים להמן" (כולל פטרסון שחזה אפשרות זו בחוזה הפרישה שלו), זכו לממש את השקעתם בשותפות. המנהלים הבכירים קיבלו 35 מיליון דולר פיצויים על העיסקה. גלוקסמן, שאילץ את פטרסון לפרוש תשעה חודשים קודם לכן, נתבקש בעצמו לפרוש אחרי שלא נמצא לו משום מתאים במסגרת החדשה.

כך ירד המסך על בית "האחים להמן" שנוסד באלבמה, ערב מלחמת האזרחים האמריקאית, והפך למחלקה בסופרמרקט הפיננסי של "אמריקן אקספרס" – סוף עצוב לסיפור של תאוות שלטון ורדיפת בצע. ■

לא עליז

(המשך מעמוד 19)

אם כן, לא נראה אצלך סרט מאושר.

„סרט מאושר? לא. הכמיהה הגדולה, הרצון והייסורים – אלה הדברים המעסיקים אותי, בתחפושות שונות. גם שאר הדמויות בסרט – אפולוניה, ארז'תואז הקטן, שרה אזולאי – כולם חתולים הרודפים אחרי זנבם. כל אחד מהם קורא לעצמו בשם אחר, מנסה ליצור לעצמו את החיים, לתת להם משמעות. אנשים שאיזשהו שעון התקלקל להם בפנים והם דורכים על הרגליים של עצמם. אנשים שלא יכולים לענות על השאלה הבסיסית ביותר: במה אתה עוסק? יש לך ילדים?"

מה מכעיס אותך כל כך?

„החגיגה. יש לי אגרסיה איומה לחוגגים. לאלה שרואים את החיים כחגיגה, איזה כיף. זה מוציא ממני את הבאדר־מיינהוף. פעם התעמלתי במכון נאוטילוס בהילטון (אני אוהב לשמור על כושר) ועזבתי. לא יכולתי לסבול את האווירה הזו של ספרי־צמרת, בנקאי־צמרת, דוגמניות – 'ישראל היפה'."

גם לך חשוב שאתה יפה, לא?

„אני לא קם בבוקר ואומר: אני יפה. אני קם בבוקר ואומר: אני פוחד. הגאחס, הצרות והפחדים היו כל כך חזקים אצלי שלא חשבתי על עצמי כיפה, לא הגעתי בזכות זה לשום דבר. האימה, הפחד ורגשי הנחיתות הם שהפעילו אותי. לא קבלתי אף פעם פיד־בק על זה שאני יפה. אולי הייתי זקוק ליותר. אני חש את הפחד מדחיה, מודע לכל הכשלונות והפאשלות שלי. אמרתי לך: רק הקולנוע הציל אותי. עד אז רק חשתי בחוסר היכולת לקחת חלק. הייתי תלמיד גרוע, חייל גרוע, ספורטאי גרוע. בכל הדברים הנורמטיביים נכשלתי."

היום אתה נהנה לחיות לבד?

„כן. כרגע שנושא הילדים יורד מן הפרק, או בשביל מה לוותר על הפרטיות?"

אתה מתגעגע לילד משלך?

„באיזשהו שלב, מרוחק ותיאורטי במקצת, נורא הייתי רוצה ילדים. אני דוד נהדר, אז אולי אאמץ פעם ילד. אולי אסע ואביא לי ילד מברזיל? מי יודע".

אמו של עמוס גוטמן ניצלה מאושוויץ. אביו נדד בזמן המלחמה עד שהתגלגל למחנה שבויים רוסי. הוא עצמו נולד בהונגריה, ב־1955. כשהיה בן שנה התחוללה שם מרידת הנפל נגד הרוסים. בגיל שבע עלתה המשפחה לארץ. משיכון רתי בהרצליה עברו לרמת־גן ובמשך הזמן הצליח אבא גוטמן להתבסס בחיים. פתח עסק עצמאי, חנות לנעלי ילדים ונוער, המשך לעיסוקו בהונגריה.

„בשנים הראשונות בארץ היינו כלי גרוש. אמא שלי תפרה לי חולצה מווילונות, כמו שרואים ב'נגוע'. גם זה קטע מן החיים. אמי היא מן האנשים שיכולים לבנות לעצמם את הקו ההרמטי, הסגור שלהם, בכל מקום. וכך עשתה גם פה, בארץ. אוהבת שבועונים גרמניים מצויירים למרות שאינה יודעת לקרוא גרמנית.

„אני הייתי הילד השונה. עולה חדש עם מבטא זר ונימוסים. היה בי משהו אירופי. היום אני שמח שזה נשאר, אך הנחיתה כאן היתה קשה מאד. לא הייתי כמו כולם. במשך הזמן הייתי עוד פחות כמו כולם. וזה נעשה עוד יותר קשה, כי בבית קבלתי חינוך פולני, נאמנות, אהבה, משפחה. לא היה לי לאן להביא את זה, איך הייתי משלב את זה עם מה שאני. הלכתי לצבא ועשיתי חצי שנה טירונות, כי מכל מקום העיפו אותי. בסוף נחתתי באפסנאות ודווקא שם, במחזור מארמאו, מצאתי את מקומי. הסתובבתי אז עם 'כה אמר זרטוסטרה' וחבילה של סכיני גילוח בכיס, וכולם התייחסו אלי נורא בכבוד. הייתי יותר מטורף מן המטורפים.

„בכל שעבר הזמן הייתי פחות כמו כולם, והתחלתי לכעוס, לפחד ולזעום. היה לי צורך לנקום, להוכיח להם שהם יקבלו אותי כמות שאני. אני שמח שהזעם לא הצטבר בי, שלא פרץ באלימות, שאני מסוגל לעשות קולנוע. בשבילי זה היה פשוט אמצעי כדי להישרד, להראות שאני קיים".

> ככל שעבר הזמן הייתי פחות כמו כולם. התחלתי לכעוס ולזעום. היה לי צורך לנקום. אני שמח שהזעם לא פרץ באלימות, שאני מסוגל לעשות קולנוע. בשבילי זה פשוט אמצעי להישרד.

אחרי הצבא הלך ללמוד ב"בית־צבי", אחר־כך נסע לאוניברסיטת ניו־יורק במילגה מקרן תרבות ישראל־אמריקה. בעבור שנה חזר, עבד בחנות הנעליים של הוריו, עשה סרטים קצרים וחלם על הסרט הארוך. את "פרמיירות חוזרות", "מקום בטוח", ואת "נגוע" הקצר צילם במימון פרטי. פה ושם עשה גם סרט פרסומת וסרט על אופנה לטלוויזיה הישראלית. פגישה מקרית עם ערנה מזי"א בבר תל־אביבי הביאה לתסריט של "נגוע" הארוך. אחרי הרבה התכתשויות עם הקרן לעידוד סידטי איכות צילם גם את הסרט הזה במימון פרטי.

גוטמן היה לבמאי סרטים.

„בשנתיים האחרונות אני כבר יכול להגדיר את עצמי כישראלי. אני יודע את מקומי, ויש לי מקום. לפני כן הכל היה תקופת מעבר אחת גדולה. הסתכלתי על האנשים וחשבתי: מה לי ולהם? היה לי כעס איום כלפי החברה הנורמטיבית. כאשר החלטתי לעשות את 'נגוע' ולא קבלתי את תמיכת הקרן לסרטי איכות לחמתי כמו משוגע. חייתי בתחושה של 'מגיע לי', מגיע לי, כי אני מוכשר, מגיע לי מכסו". בסופו של דבר מצא את התומך המאמין בו ובסרטים שלו שברורך (ראה מסגרת).

"נגוע" עסק בחוסר אונים. סיפר על עקרותו של יוצר שנתקע, שאינו מצליח ליצור. אך המסר עבר בסרט חי, מרתק, גושם ומרגש. הסרט היה נצחון קולנועי על תכניו. "בר 51" הוא קולנוע יפהפה – המצוי כליכולו בקוטב המוות, לא בקטב המין, למרות שהמין זה שם הסיפור כביכול. והמיקום הזה נקבע לא (רק) במותם של הגיבורים (תומאס המתאבד, מריאנה המרוחה ברם, האם בעיירה), ולא עקב ניוונם הנפשי של הנותרים בחיים, אלא הודות לקוד האסתטי. על כן, לא התשוקה האסורה של אח לאחותו היא הנושא. האסתטיקה האפלה של עולם מלאכותי וצבעוניות שחורה־אדומה היא המבטאת את הסופיות.

עולמו של גוטמן משיק לזה של מולינה מתא הכלא של "נשיקת אשת עכביש". כמו זר פרחים שנבל עד רקבון הוא "בר 51", הנוגע ב"אלכסנדרפלאץ" של פאסבינדר, והאופל מציץ שם כמעט בכל סצינה; והוא קשה דווקא בסצינות יומיומיות כאילו: ארוחת בוקר בבית אפולוניה. נרות על השולחן, פרחים מלאכותיים בדירה שתריסיה תמיד מוגפים. כמו נגטיב אירוני־אכזרי של צילום משפחתי: אבא אמא ושני ילדים.

לו יכול היה תומס לדבר היה מנסה להסביר (כמו רובי, גיבור "נגוע"), לו יכול היה לחשוב, להתבטא, ליצור – היה נגאל – כמו גוטמן. אך הבמאי, המכשף אותנו בסיפורים, יוצר גיבורים ללא־און. רובי לא יכול היה ליצור, תומס ("בר 51") אינו יכול לדבר, עילג, כואב, בודד וכפייתי – חייב תומס ללכת לאבדון. "נגוע" היה סיפור של חולשה, "בר 51" הוא עוצמה מעונה. אובססיה של אילמים הנחנקים בתשוקתם ומתאכדים.

גורלם של גיבוריך מפחיד אותך?

„נורא. לכן אני נדבק לקולנוע. לא יכול אפילו להתייחס לזה כאל מקצוע. זו משמעות חיי."

לחיות בלי זה?

„בלתי נסבל. בלתי אפשרי.

„אני רוצה להקריש את עצמי, להתפרק, להוציא את החרדה והזעם."

עירית שמגר

אנריקה רוטנברג: הגיבורים של גוטמן מתחילים מאפס ויורדים למטה.

בורגני צמוד

סרטי גוטמן הם עבודה של צוות קבוע: התסריטאית עדנה מזי"א, ומפיק הדואג לכל המימון. שבעים אלף דולאר השיג אנריקה רוטנברג (שותף בחברת בניה וחובב קולנוע) ל„נגוע", תקציב „בר 51" הוקפץ לארבע־מאות אלף דולאר. השקעה גבוהה וסיכון גבוה.

גם את שני הסרטים הבאים: „תימו מלך ירושלים" (שייעשה בשיתוף בית־צבי) ו„ערבי טוב" (שניהם על פי ספריו של יורם קניוק) יעשה הצוות הזה. לשיתוף הפעולה יש יתרון עצום: גוטמן יודע מאיפה יבוא הסרט הבא: התסריט, ובעיקר, המימון. יש לזה גם מחיר: צריך להתפשר עם טעמם של שני השותפים, שלעתים חושבים אחרת. ואם בתחילת הדרך היה הוא איש הקולנוע והם החובבים, הרי שהיום משתנה שיווי המשקל. בקרוב, להערכת רבים, יגברו המריבות.

אנריקה רוטנברג, בן 38, עלה מארגנטינה לפני עשר שנים. אשה ושני ילדים, ווילה בהרצליה פיתוח, שותפות בחברת בניה. כאיש שווק הוא דואג למכירת הסרט, כממנן המרכזי הוא מפיק פעיל למדי. שותף להחלטות כבר בשלב התסריט. אינו מתערב בבחירת השחקנים, אך שם את היד מי יהיו אנשי הצוות; מפיק בפועל, עורכת. הווטו שלו חייב להתקבל. משקל הכוחות נוטה יותר לצידו ככל שהסרטים נעשים יותר יקרים. הוא מרגיש שהשקעה של ארבע־מאות אלף דולאר מחייבת את הגנתו. „כבנו של סוחר פולני, כבר יש לי תואר במכירה" – הוא אומר. שותפיו יאמרו עליו, בחיבה: הבהמה שבחבורה.

הוא רואה עצמו יותר כארגנטינאי מאשר כישראלי: המנטליות, המוסיקה, האוכל, השפה – יושבים אצלו מן הבית. אהבת הזימור, המשחק משכה אותו לקולנוע עוד בארגנטינה. שם הפיק סרט אחד שנכשל „בודדה". כאן עבד כמשווק נעליים, הלך להציע סחורה בחנות של אבא־גוטמן, ושמע את הסיפור העצוב על הבן המשוגע לקולנוע במקום להשתלב בחנות המשפחתית. פגש את עמוס ונדבק בחיידק.

רוטנברג, המגדיר עצמו כבורגני, מפגיש את טיפת החריגות שלו עם החריג שבגוטמן ובסרטים שלו. „הגיבורים של גוטמן מתחילים מאפס ויורדים למטה. יש להם חופש אותו לנו, הבורגנים, אין. הם לא חייבים לתת דין וחשבון לאף אחד. אלה שאין להם מה להפסיד – משוחררים מלתת את הדין."

סופשבוע

סיוון תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

35. אל מעיינות בֶּצֶת ורמת אדמית

טה עכשיו בגליל המערבי, מין הים להרים. לכבוד הרת־בת כביש עכו־נהריה, כדאי לצאת לטיול נינוח של ביקו־רים קצרים בכמה מקומות יפים, במ־שך נעונת חג השבועות. מה רואים בה הליכות על מים ופריחה עדינה של ראשית הקיץ, שתי שמורות טבע יפהפיות, מרחבי הרים ירוקים עם חורשה עתיקה, ובדרך: הגן הבהאי, היפה ביותר בארץ, בין עכו לנהריה.

המקומות היפים חבויים מאחורי הכבישים הראשיים. לא צריך להתא־מץ במיוחד כדי להגיע אליהם. נוס־עים מחיפה לכיוון נהריה וכבר בקרית ביאליק יש שמורת טבע קטנה וידו־עה בחורף, בעונת הכלניות וציפורי המים. עכשיו פורחים בה כל צמחי הביצה. כדאי ללכת לאורך תעלות המים. לחצות את הביצה על הגשר החורש.

• אל עין אפק. מכביש קרית ביאליק־עכו פונים מזרחה בצור שלום. כשנוס־עים בכיוון לעכו, יש שלט מימין לכ־ביש. נוסעים 1.3 ק"מ בכביש בין השיכונים ופונים שמאלה לדרך עפר עד לשער השמורה. חונים והולכים לטייל לאט על המים. פתאום שוכ־חים את כל השיכונים והכבישים מס־ביב. הולכים אל טחנת הקמח העתי־קה ואל נופי הביצות. בריכות המים של מעיינות אפק העטורות בסבך עצי אשל, גומא וערברבה הפורחת עכשיו בוורוד־סגול. לאורך תעלות המים פורחים השלמונים. עכשיו, יו־פיה של הפריחה כאן שהיא בצבעי וו־רוד תכלת לבן. אחד המקומות היחי־דים בארץ שבו תפרח בקיץ הנימפיאה התכולה היא „חבצלת המים", והלוטוס האגדי של מצרים העתיקה. זהו המקום היחיד בעמק עכו שבו שרדו בקיץ נופי המים והבי־צה בכל יופיים. את השאר מכסים השיכונים והתעשיות. מקום המושך אליו ציפורי מים וציפורי שיר. לצפות בהם בשקט.

אחרי הטיול הזה חוזרים לציבי־ליזציה. בחורשת אורנים ואקליפטו־סים שבתחום השמורה יש שירותים ומיתקנים לפיקניק וגם מיזנון. חוזרים לכביש ונוסעים לכיוון עכו. אם רוצים לסייר בעכו, מומלץ לעשות זאת בד־רך חזרה. ממשיכים לנסוע לכיוון נה־ריה. כשני קילומטר צפונה לצומת עכו־צפון, מגיעים לבוסתן הגליל, שלט משמאל לכביש. אבל פונים ימי־נה, לכיוון קיבוץ שמרת ועוצרים ליד שער בגדר. כאן הכניסה לגן יפהפיה ויחיד במינו. הולכים בשביל הגן עד לבית כחול־לבן.

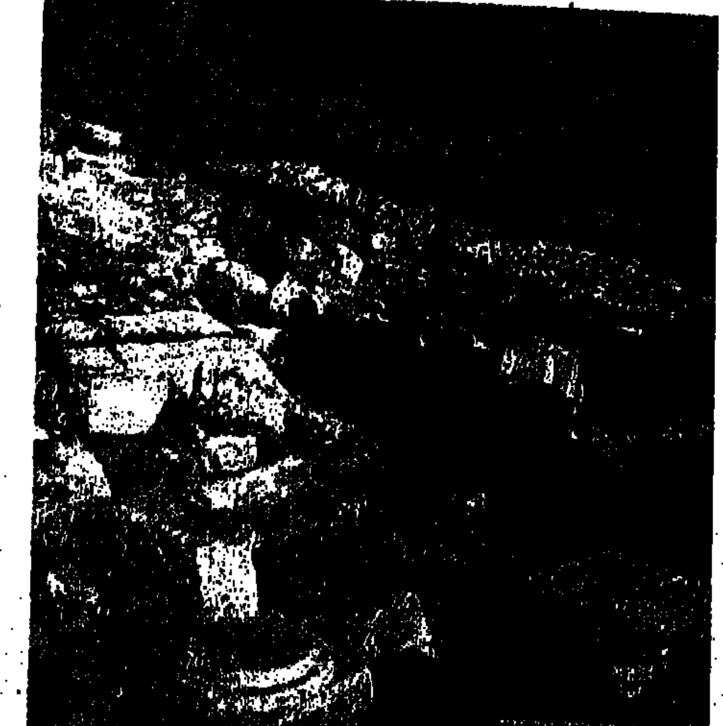
• אלבהג'ה – הגן הבהאי. כשנכנסים הנה מהדרכים המאובקות, בין מחנות צבא ושדרות אקליפטוסים, צריך לל־כת וללכת בין שבילי הגן כדי להאמין שיש מקום כזה. גנים מפוארים, שמ־טפחים עשרים ושניים גננים, ושבילי הליכה על שיברי חרסים אדומים. פס־לי טווסים ועיטים בין הערוגות. ממ־עוף הציפור נראה המקום כמו שטיח פרסי אדיר. לטייל בו לאט ובשקט עד לבית הלבן־תכול. בלב הגן נמצא קברו של הבהא־אוללה, מייסד הדת הבהאית. זהו המקום המקודש ביותר לבני הדת הבהאית, שמרכזם העולמי נמצא בחיפה. מכאן חוזרים לכביש וממשיכים לנסוע לכיוון נהריה. מימין – נראית אמת המים שהוליכה עד רא־שית שנות החמישים את מי מעיינות כברי לעכו. (ראה מסגרת)

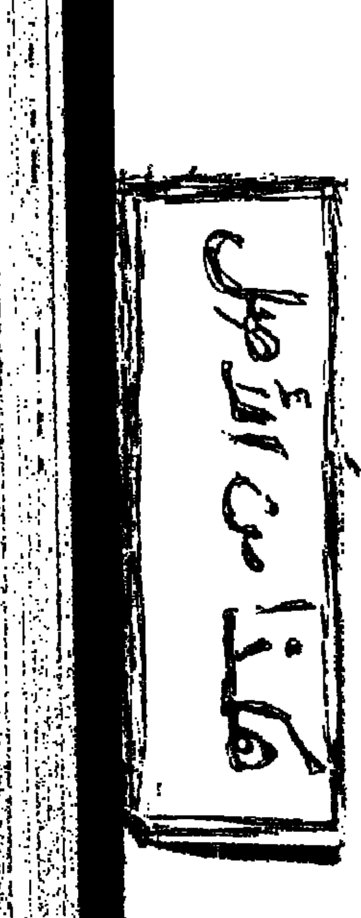
בצומת נהריה פונים ימינה, מזרחה, לצומת כברי. כאן יש שתי אפשרויות. מי שרוצה להראות לילדים את האתר שחוקם לזכר חללי שיירת יחיעם בקרבות מלחמת העצמאות בגליל המערבי, ממשיך כאילו לכיוון מעלות ופונה מיד ימינה אל האתר. להיזהר – בצומת כברי. מי שכבר היה כאן ממשיך לנסוע לכיוון שלומי ובצומת חניתה למנות ימינה, מזרחה, לכביש הצפון.

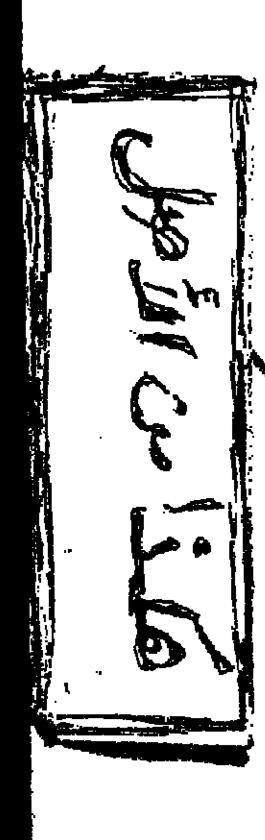
• אל קיבוץ אילון. מהעיירה הצפונית שלומי ומצומת חניתה נוסעים בבק־עה פוריה ויפה. בקעת שֶׁפַע שיצר נחל בצת במהלכו מהגליל העליון ולבנון לים התיכון ליד ראש הניקרה. מהבקעה מטפסים מעט בכביש הצ־פון, עוברים ליד מושב יערה עם המ־צודה המשטרתית, שבנו כאן הברי־טים במאורעות 1936־1939, ומגיעים לקיבוץ אילון.

מהקיבוץ הוותיק והמטופח יורדת דרך אל בריכות המים הטבעיות בנחל בצת. ובנחל, כמו בשירים, פורחים עכשיו הרדופים וורודים. אחר כך, כשמטיילים מעל המצוקים ברמת אדמית, רואים את שדרת ההרדופים הוורודים כשהיא מסמנת את דרך הנ־חל בגיא הירוק.

• אל נחל בצת. אומרים שלום לשומר בשער הקיבוץ, פונים שמאלה ונוס־עים לאורך הגדר, לכיוון צפון. מול מפעל המוזאיקה של אילון יש שער פתוח. עוברים בו ונוסעים בכביש ישר צפונה, בין אלונים ירוקים. מגיעים לחורשת אקליפטוסים. מחנים את הרכב ומתחילים ללכת. יש שביל, מסומן בכתול לבן על האבנים, המו־ליך ימינה לנחל שרך. לא ללכת בו, אלא להמשיך ישר ושמאלה לאורך גדר. ממול רואים צינור עבה, ועוברים תחתיו. חוצים שביל. הצינור מימין. נכנסים לתוך שדרת ההרדופים וממ־שיכים לאורך גדר מכון השאיבה לתוך הנחל. אל עצי הדולב הגדולים והירוקים בתוך גיא מוצל ואפלולי עד ◄

מעריב

אל־בהג'ה, הגן הבהאי מול בוסתן הגליל.
(צילום: שמואל רדומני)

טיול סופשבוע

(המשך)

שמגיעים לבריכות המים. זוהי הפנינה של שמורת נחל בצת. מי מעיינות זורמים בבריכות, שלווה וצל ירוק במקום שמעטים שוהים בו בעונה זאת של השנה.

המסלול היותר מוכר הוא זה המוליך אל נחל בצת מנחל שרך, אליו נכנסים בהמשך הנסיעה בכביש הצפון מול מושב גורן. זהו מסלול המומלץ למטיילים באביב, אך לא בחום של ראשית הקיץ.

הדרך הקצרה והמומלצת היא זו היורדת מקיבוץ אילון. מיד בירידה מהקיבוץ עוברים בתוך היער הטבעי של האלונים המצויים והאלות הארצישראליות ומכאן, כמו שתואר קודם, בהליכה ממכון המים של הקיבוץ מגיעים בין ההרדופים אל המעיינות הנובעים כל השנה באפיק הנחל, ואל שדרות עצי הדולב הגדולים והזקנים, ההרדופים והשרכים שעליהם מטפטפים המים. המצוק הנישא מעל, מלא מערות מרשימות ובנחל הסמוך, נחל נמר, ניראה הנמר לאחרונה לפני עשרים ושתיים שנה. נמרים כבר לא פתשים כאן עכשיו, אבל מי שרוצה לבלות בחברת שפני סלע מקפצים, יעלה על המצוקים בדרך הקלה והיפה ביותר – בנסיעה אל רמת אדמית.

ולמה בצת? זהו שם הנחל ושם עיר קדומה שהיתה בתחום צור. עד מלחמת העצמאות היה כאן כפר גדול אל באסה, שעל אדמותיו הוקמה העיירה שלומי. באיזור התעשיה של שלומי, ליד מפעל „זוגלובק" אפשר לראות את הכנסיה ועוד בניין אבן אחד, היחידים ששרדו מהכפר הערבי שהיה כאן.

● אל רמת אדמית. המסלול הקיצי הזה נועד למטיילים שבוחרים בדרך הקלה והנוחה. אלה שמטיילים בארץ כמו ביוון. את העליות והטיפוסים עושים ברכב. נהנים לראות את הנופים המפתיעים המיתגלים בעליות. מהמעיינות חוזרים אל הרכב ומקיבוץ אילון נוסעים חזרה בכביש הצפון לכיוון מושב יערה. קצת אחריו יש כביש מפותל ויפהפה המטפס אל קיבוץ אדמית, קיבוץ צעיר וסימפטי השומר על יחסי שכנות טובים עם הבדואים בישוב הסמוך ערב אל ערמשה. את הנוף הנפתח מכאן על בקעת שפע כבר תיראו בעצמכם וגם את מערת הקשת. נוף מצוקי נחל בצת, המיתגלה מהכביש הזה, הוא מהיפים שיש בגליל. כשני קילומטר מזרחה אחרי קיבוץ אדמית עוצרים את הרכב ומשוטטים ברגל אל הגבעה, מדרום לכביש, שאלונים גדולים וירוקים פזורים בין סלעיה. במעלה הגבעה חורבה עתיקה, חורבת עירב.י. עמיתנו מעיתון „דבר", צבי אילן, חפר כאן. תצפית יפהפיה על נחל בצת ושורת ההרדופים הוורודים.

משוטטים בין אבנים עתיקות, וצבי אילן מספר: במזרח הישוב יש כנסיה ביזנטית נאה, ועל אחת האבנים חרוטה דמות של אשה. עמודים אחדים עדיין עומדים כאן. יש כאן ארבעה בתי בד עתיקים, כראוי לישוב בנחלת שבט אשר, זו המבורכת בשמן זית. בסקר שערכתי כאן לפני שנים אחדות, ניתגלו סימנים למיבנה ציבורי נוסף, והוא נחשף בעזרת מתנדבים בשנים 1981־1983. חשפנו כנסיה שניה, המצטיינת בפאר רב, ובה רצפת פסיפס שכיסינו בעפר. שתי שורות של אדני עמודים וכשלוש מאות נרות ושיברי נרות חרס. זוהי חורבת עירב. בשבילים המוליכים ממנה אל שפת המצוק יפה לטייל בשעות אחה"צ וחדי המבט או בעלי המשקפות יראו את שפני הסלעים. עגלגלים כמו כדרים חומים אפורים, הם יוצאים ונכנסים בקלילות לבתיהם בנקיקי הסלעים. דרומה – נחל בצת, וצפונה – גבול לבנון עם מראה הארץ השכנה וההררית, החומה אפורה, על כפריה הקטנים. ובחזרה, נסיעה וירידה באותו כביש, אל בקעת שפע.

מול הכניסה לקיבוץ אדמית יוצא כביש צפונה, ועובר לאורך גדר הגבול עד קיבוץ חניתה. אבל כיוון שהוא עובר בשטח צבאי לא כדאי לסמוך עליו. לכן מומלץ לרדת באותו כביש שעולים בו אל צומת חניתה, צומת כברי, ובחזרה הביתה. את שקיעת השמש בים התיכון והדמדומים הוורודים והארוכים אפשר לראות מראש הניקרה או מחוף אכזיב. אם יש זמן אפשר לסיים את הטיול בעכו, במסעדת דגים על החוף. בשבוע הבא יהיה טיול נוסף באיזור, מראש הנקרה לאכזיב.

פסל [illegible] הבהאי [illegible]

הגן הבהאי

בבית הכתול־לבן התגורר הבהא אוללה, מייסד הדת הבהאית, שהוגלה ע״י התורכים מפרס לעכו. הבניין ניבנה בשנת 1870 ע״י עשיר תורכי ועמד בלב גנים מפוארים שהושקו במים שהובאו באמת־המים ממעיינות כברי. כיום הוא משמש כמוזיאון לדת הבהאית.

בהא אוללה, מייסד הדת הבהאית, נולד בפרס ב־1817. ב־1868 נאסר בכלא עכו יחד עם 85 בהאים ע״י השלטונות התורכים. לאחר ששוחרר התגורר בבית הכחול־לבן בין הכלא למיגדלור בעכו. בשנותיו האחרונות, העבירוהו חסידיו אל האחוזה שמצפון לעכו, שם נפטר בשנת 1892, ושם קיברו, למקום קוראים אל בהג'ה, והוא נמצא כ־2 ק"מ צפונית לעכו. אחוזת הקבר מוקפת גנים מפוארים ובגניהם בולטים עצי ארוקריה, הדומים לארזי לבנון, כמו הגנים הבהאים בחיפה מטופח המקום במסירות ובעושר שאין דומה לו בכל האיזור. הגן פתוח למטיילים שקטים ומנומסים.

אמת המים: מכברי לעכו

ממזרח לכביש עכו נהריה רואים קשתות מרשימות של אמת מים שהזרימה מים ממעיינות כברי לעכו. המים זרמו כאן, בכוח הכובד, עד למלחמת העצמאות.

האמה ניבנתה ע״י סולימאן פחה בשנת 1815 וחצתה בדרכה שלושה נחלים: נחל געתון, נחל בית העמק ונחל יסף. במעברי הנחלים נישאה האמה על גשרי קשתות. סולימאן, שליט עכו אחרי ג'זאר פחה, פיקח אישית על עבודות הבניה שנעשתה בסוגי אבן שונים כדי להרשים את כל רואיה.

האמה הוליכה את המים לאורך 13.5 ק"מ מגובה 71 מ' עד למאגרים התת קרקעיים של עכו. היא הזינה את מיתקני החמאם (היום המוזיאון העירוני), 12 רחטים („סאבילים") ובורות מים רבים בחצרות הבתים. מי מעיינות כברי נודעו באיכותם הטובה. בשנת 1942 נהרסה האמה בשיטפון פתאומי. ממשלת המנדט הבריטי שיקמה אותה ונעזרה לשם כך בצינורות. בזמן מלחמת העצמאות פוצצו אנשי ההגנה את אמת המים מצפון למזרעה. דפי פרנקל, שחקר את תולדות האמה, גילה כי לא היתה לכך השפעה על כניעת העיר הערבית כי בורות המים בעכו היו כמעט מלאים.

לאחר מלחמת העצמאות דרשה עיריית עכו את חידוש אספקת המים. שוב זרמו המים באמה אלא התברר שהיא דולפת. נוצרה סכנה של היווצרות ביצות ומשרד הבריאות דרש תיקונים יסודיים שהצריכו השקעות ניכרות. באותו זמן דרש קיבוץ כברי חזקה על המעיינות והחושבים הערבים של מזרעה דרשו את חלקם. אז הוחלט על הפסקת השימוש באמה וביצוע קידוחי מים עמוקים מצפון לעכו. מפליא לגלות שאמת המים המפורסמת יצאה מכלל שימוש רק לפני פחות מארבעים שנה, ומאז היא הולכת ונהרסת.

מידע

● מרחקים: תל אביב־נהריה – 125 ק"מ
צומת כברי־קיבוץ אילון (שמורת נחל בצת) – 18 ק"מ.

● שמורת עין אפק, בין קרית ביאליק לעכו. כניסת מצוד שלום, דמי כניסה 1.3 שקל למבוגר, 65 אגורות לילד.

● תחבורה ציבורית מחיפה: אוטובוס 251 (חיפה־עכו), אוטובוס 271 (חיפה נהריה) ירידה בצור שלום והליכה של 1.3 ק"מ עד לשמורה. אוטובוסים לעכו ונהריה גם בשבתות, מרחוב דניאל בחיפה, אחרי תשע בבוקר.

מוניות שירות – כל השבוע, גם בשבת, בקו חיפה־עכו.

● חירום: משטרה – 100 ובטל: 04־919811, נהריה – 04־920344
מד"א – 101 ובטל: עכו – 04־91237, נהריה – 04־923333.

● דלק: תחנות דלק פתוחות בשבת בקריות, בעכו, נהריה ובשלומי צור, ליד חוף אכזיב.

● לנכים: גישה נוחה לשמורת עין אפק, לנחל בצת ממכון המשאבת של קיבוץ יש הליכה קצרה. המשך מסלול בנסיעה לרמת אדמית.

● סופשבוע: מלונות בנהריה, בעכו ובמושב נס עמים ליד נהריה. אכסניות נוער מומלצות. גם לינות ליד [illegible] – טל: 04 [illegible], עכו – טל. 04־911982. [illegible]

[illegible]

לבנון
ראש הנקרה
כפר ראש־הנקרה
חניתה
ח. עירב
אדמית
שמורת נחל בצת
נחל בצת
שלומי
מצובה
יערה
אילון
למעיליא
פרק גורן
גורן
שמורת נחל כזיב
עבדון
גשר־הזיו
לנהריה
לצומת כברי

שטח פרטי

אריה דולצ'ין

יו"ר ההנהלה הציונית
ויו"ר המרכז הליברלי

אריה דולצ'ין: לא איכפת לי ללכת לאיבוד לחודש במקום שאין בו יהודים.

נולד במינסק, לפני 73 שנה. בהיותו בן 14 היגרה משפחתו למקסיקו. עלה לארץ ב־1956, היה גזבר הסוכנות ופעמיים נבחר פה אחד ליו"ר ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית. כיהן כשר בלי תיק בממשלת הליכוד. נשוי לאנט, אב לבת (מנישואיו הראשונים) ובן, חייל. גר בדירת 4 חדרים ברחוב ויסוצקי, תל־אביב.

ביית בשבילי זה מסגרת משפחתית, הרגשה שכאן זה השטח הפרטי שלי. כשאני בא הביתה, ואפילו לשעה, לא קשה לי להתנתק מהעבודה. אינני מרבה לשוחח עם אשתי על עניני הסוכנות והפוליטיקה, כשאשתי רוצה לדעת את תכניותי במשך היום – היא מטלפנת למזכירה. לא התייעצתי איתה, למשל, אם ללכת למפלגה החדשה. היא גם לא האמינה בכל הדבר הזה. היא התנגדה ל"חירות", לא אהבה שהייתי בליכוד, למרות שהייתי מאד עצמאי בדעותי, ומאד היתה מבסוטה כשנפרדנו. נכון שלפעמים יש לנו דעות אחרות, אבל לי אף פעם לא הפריע שלאנשים יש דעה אחרת משלי. אינני אוהב "יס־מן" ואנשים שעובדים איתי יודעים שאפשר וצריך לומר לי כשלדעתם אינני צודק. האמת היא שאנחנו לא כל־כך מנוגדים בדעות הפוליטיות. פעמים רבות היא חושבת אחרת ממני, יש לה תגובות שונות למה שמתרחש, לא רבים על דברים כאלה. אני מאד מכבד את עמדתה, אי אפשר לשכנע אותה בדברים שהיא לא מאמינה וההפך. יש חילוקי דעות, מתווכחים, לפעמים בלהט, אבל זה עובר. אנחנו יודעים את הגבול. הנאום שלי בוועידת המרכז הליברלי מאד השפיע עליה. אחרי הנאום היא אמרה שהיא נוטה לחשוב על הצטרפות. יתכן שבסופו של דבר, אחרי 25 שנות נישואין, אשתי ואני נהיה באותה מפלגה...

מה שמפריע לפעמים לניתוק בבית זה הטלפונים. במטוס אין טלפונים ולכן טסות זה הזמן הטוב

[illegible]

15 פעם ואף פעם לא ראיתי קרנבל. יום בחו"ל מתחיל השכם בבוקר ונגמר באמצע הלילה. פגישות עם יהודים, אירגונים יהודיים, ראשי קהילות, אנשי ממשל, ביקורים במוסדות יהודיים. ולפעמים זה מעייף. אני אוהב יהודים. יחד עם זה, לא היה איכפת לי ללכת לאיבוד חודש ימים במקום שאין בו יהודים.

האמת היא שיש לי המון ידידים, בכל העולם, ואני אוהב ונהנה להיות בחברת אנשים. למדתי מאבי שאם אתה מכבד בן אדם – הוא יכבד אותך. במשך כל שנות עבודתי הציבורית היו רק שני מקרים שאנשים איכזבו אותי מבחינת יושר. אני רוכש אמון לאנשים, עבורי, אמון הדדי זה יסוד ביחסים, גם בחיים הציבוריים וגם בחיים האישיים. את פעילותי הציבורית התחלתי בגיל 17. באותה תקופה למדתי בערב וביום עבדתי, כדי לעזור בפרנסת המשפחה. בגיל 20 נכנסתי לעסקים – יחד עם בן דודי היה לי בית־חרושת לכובעי נשים. אהבתי את העבודה כי היא איפשרה לי, פעמיים בשנה, לנסוע לניו־יורק, לקנות מודלים חדשים וזו היתה הזדמנות להכיר את העולם הגדול. העסק התמוטט במלחמת העולם השניה, נשים החלו לצאת לעבודה והפסיקו לחבוש כובעים. עד היום אני אוהב לקנות

[illegible]

מה אתה רוצה להיות כשתהיה "גדול"? כבר גדלתי. ועכשיו אני רוצה להמשיך להיות מיא.

את מי היית רוצה לפגוש? את גורבצ'וב ולדבר איתו על יהודי ברית המועצות.

איזה אישיות בת זמננו אתה מעריך במיוחד? הרצל, וייצמן, בן־גוריון.

איזה דמויות הסטוריות מרתקות אותך? אלכסנדר מוקדון ונפוליאון.

בן איזה מזל אתה? אינני יודע. נולדתי ב־31 במרץ.

מה החולשות שלך? זה שביסודי אני עצלן, אוהב להתבטל, מזלי שאני אחראי ולכן עושה מה שצריך.

על מה קשה לך לסלוח? על שקר. יש אנשי צבור שמסוגלים לשקר לך בצורה נבזית ביותר.

מה התכונה המציינת אותך? אני מאמין בבני אדם ומכבד אותם.

מה קושר אותך לאנשים? אוהב אנשים בעלי חוש הומור, הגינות ופשטות. לא אוהב אנשים מתוחכמים, אובר־חוכמים ושונא קמצנים ואנשים שמתנשאים ומספרים על כל הגליקים הגדולים שעשו.

יש משהו או מישהו שאתה מפחד ממנו? לא. לפעמים מאשתי.

מה מרגיז אותך? חוסר הגינות.

ממה אתה נעלב? משקר.

מתי התחלת להרגיש ישראלי? מרגע שקמה המדינה, למרות שהייתי במקסיקו.

מה ישראלי בעיניך? יהודי טוב.

מה היתה נקודת המיפנה בחייך? העליה לארץ. התחלתי הכל מבראשית.

אתה עוסק בספורט? קצת שחיה וכשיש לי הזדמנות, אני מנסה לשחק גולף.

איפה אתה אוהב לנמנם? בתור למספרה, במטוס, מול הטלוויזיה, בכל מקום, רק שיתנו.

מה זכרון הילדות החזק שלך? אני בן 5, בבית כנסת עם אבי. סוכות, בחוץ יורד גשם, גשם שוטף ובפנים מתפללים על גשם. שאלתי את אבא מדוע מתפללים לגשם והרי בחוץ יורד גשם ואבא ענה – זה לא הגשם שלנו.

מה אתה קורא עכשיו? "אבי, בתו", של יעל דיין, לא כל־כך נלהב, אבל קורא, ובפעם השניה את מלחמת היהודים של פויכטוונגר.

מה בעיניך אשה יפה? מבחינה מסויימת, אשתי היא המודל. אשה אינטליגנטית, חכמה, אם, עם טעם טוב, מרדנית ומתנגדת לי בהרבה דברים. זה בסדר, זה עושה את החיים יותר מעניינים.

בין האחרונים שהכניסו טלוויזיה הביתה. וידאו אין לנו. מכל התכניות, אני אוהב את "ערב חדש", אבל כמעט שלא יוצא לי לראות. בערב, אם אנחנו בבית, רואים את "מבט", לפעמים "זה הזמן" ו"סוף ציטוט" והתכנית של יונה אליאן. ספורט מעניין אותי, למרות שאף פעם לא שיחקתי. מהכן למדתי להסתכל על כדורסל. כשיש ערב פנוי, אנחנו אוהבים ללכת לקונצרט או לתיאטרון. שנינו מעריפים תיאטרון טוב על פני כל דבר אחר. גם קולנוע אני אוהב אבל כבר חודשים לא ראיתי סרט. מאד אהבתי סרטים כמו "כרמן" עם פלסידו דומינגו ו"לה טראוויאטה". הסרט

בגיל 20 נכנסתי לעסקים – יחד עם בן דודי היה לי בית־חרושת לכובעי נשים. אהבתי את העבודה כי היא איפשרה לי, פעמיים בשנה, לנסוע לניו־יורק, לקנות מודלים חדשים. העסק התמוטט במלחמת העולם השניה, נשים החלו לצאת לעבודה והפסיקו לחבוש כובעים.

האחרון שראיתי, לפני חודשים, היה הסרט הארגנטיני "הספור האמיתי". מוסיקה מודרנית לא מענינת אותי. מהזמרים הישראליים אני אוהב רבים, בין השאר את יהורם גאון, ירדנה ארזי, עופרה חזה, אילנית. ואני אוהב מוסיקה דרום אמריקנית. אוהב לרקוד, אבל כמ־

[illegible]

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: שמואל רחמני

משהו:

יום שלא התבטלתי בו קצת, הוא יום שבסופו יש לי הרגשה מחורבנת שלא עשיתי שום־דבר.

ביום חמישי נגמרו המים, וכולם מתו

זהו משפט הסיום של אחד הקטעים הגאוניים שנכתבו אי־פעם. פיליטון מאת אפרים קישון, על החסכון במים, זאת אומרת על הישראלים.

בקיבוץ עלומי, בין חברי, ובעיקר בין אריה גולדשמידט, זה היה משפט שלא צריך להוסיף לו כלום לפניו או אחריו. מישהו היה יכול לומר סתם ככה בשלוש שלושים וחמש: „ביום חמישי נגמרו המים וכולם מתו", והיינו צוחקים. לא אצליח להסביר למי שהקודים שלו אחרים.

כוחו של המשפט הזה טמון, כמובן בשטותיות הענקית שלו. אין דבר יותר קשה מאשר לכתוב שטויות כמו שצריך. קישון היה אלוף בזה. יש אומרים: אלוף העולם. תמה אני איך זה שהוא לא בחומר הלימודים בספרות. טוב, נו, לא על זה אני רוצה לדבר, הוצאתי מן הכלים מספיק שמרנים בזמן האחרון, נחזור לחסכון במים.

הפיליטון של קישון סיפר על בקשות ממשלת ישראל מהעם לחסוך במים, ועל איך שהציבור שומע ושומע ולא חוסך. והאזהרות מחמירות, והציבור עדיין לא חוסך, ושוב מודיעים לציבור עד כמה המצב מסוכן ורציני, ואף אחד לא חוסך אפילו טיפה.

וביום חמישי נגמרו המים, וכולם מתו.

הייתי מעתיק את כל הקטע לכאן, אלא שהוא לא אקטואלי יותר.

הפעם זה יהיה ביום רביעי.

אורי אבנרי יפגש עם מנהיגים יהודיים

ישמע את בעיותיהם ומאווייהם במטרה לנסות להגיע להבנה.

„לא אוותר על זכויותי, זכויות העם הפלשתיני," הבטיח לפני צאתו לשיחות, „אבל אני חושב שצריך לפחות לשמוע את כל הצדדים."

היו ששללו את נסיונו של אבנרי לקיים מגעים עם מנהיגים יהודיים, בטענה שלא יצא מזה שום דבר. אבנרי אמר: „בלי אופטימיות אין תקווה. אם לא נדע מה הם רוצים ולא נלך לקראתם יהיה רע." ויצא לשיחות בקרית־ארבע.

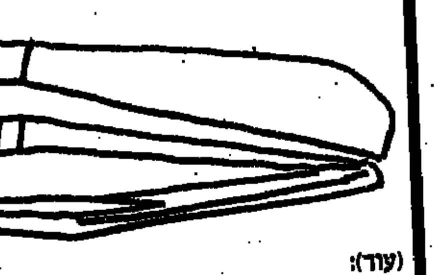
החיים הם...

(משפטי חכמה על החיים):

החיים הם מטף כיבוי. עד שאין סכנה לא חשים בנחיצותם.

(עוד דבר חכמה על החיים):

החיים הם מעבד תמלילים. אם לא יודעים להשתמש בהם – הם נמחקים.

(עוד):

החיים הם מהדק סיכות. אם אין בהן סיכות – הם לא מהדקים.

(לא כל־כך הצליח לי. רק רגע, רק רגע, הנה):

החיים הם רדיו. משודרים בגלים סמויים מן העין.

(אוהו, לא רע, וגם):

החיים הם משפט חכמה. צריך רק להתחיל, ואז בטח גם תגמור.

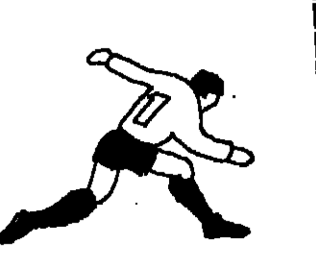
פינת השלולית:

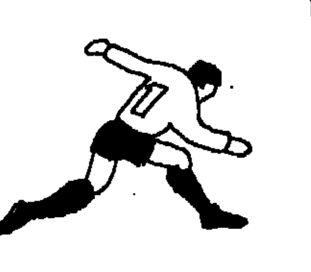
צפרדע אחד היה תקוע בתוך השלולית, מקרטע ושוקע. נסיכה עברה לא רחוק משם. הי, הוא צעק, נסיכה, הלו הלו נסיכה. הצילו הצילו.

צפרדע טיפש. הוא לא יודע שנסיכות לא מתקרבות אפילו, אל מי שצועק הצילו?

נפתחים קורסים לגמילה מכדורגל

וקורסים חליפיים: גמילה משינה

רססני התועבה

חשוב להגיע עם הדתיים לפשרה בעניין כרזות בגדי־הים. מדוע שלא יסוכם עימם שהם יפסיקו לרסס ולשרוף, תמורת הבטחה מפורשת שלא יאושר מדצמבר השנה יוסרו כל הפוסטרים, ולא יוחזרו לפחות עד מאי כשנה הבאה.

זו הצעת הפשרה שלי, ואם הם לא יסכימו לה, אסור לוותר להם מעבר לה בשום אופן.

בנקט

צילצל לי סטודנט מאוניברסיטת תל אביב, תומר שמו, ושאל:

איך זה שלמרות כל המחשבים בבנקים עדיין מתקשים היושבים בראשם להבין פקודה פשוטה כשפת בייסקו?

מאיר עוזיאל

חיים ואוהבים

בימים אלה הוציאה "ספריית מעריב" קובץ מאוייר ומהודר ובו מבחר מהרשימות שתמר אבידר פירסמה במדורה זה מראשיתו, לפני יותר מחמש שנים. שם הספר כשם המדור – "חיים ואוהבים" – ממנו בחרנו לשידור חוזר שני קטעים מתוך הפרק על מוסד הנישואין.

ליקוי מאורות זמני

אני מגיעה מוקדם, בגפי, אל בית ידידי שהזמינו אותי לארוחת־ערב – ומוצאת אותם בעיצומו של ויכוח בנושא שקית האשפה. לדעת האשה יש להשליך אתה כעת, לפני בוא יתר האורחים, ואילו לדעת הבעל מוטב להשליך אותה בתום הערב, מפני שהיא עדיין אינה מלאה...

הבעל נכנס אל חדר־המגורים ומשליט סדר בעיתונים הפזורים על הספה, והנה הוא מגלה כי האשה תלשה ממגזין החדשות הצרפתי "שלו" את העמוד האמצעי, שאותו עדיין לא קרא. הוא מעיר לה על כך ברוגזה. אחר הוא מתחיל לערוך בכלי עץ אפריקני תקרובת של מקלות מלוחים ובוטנים, והאשה מעירה לו שזה כיבוד למסיבות של ילדים, ושהאורחים שלהם היו מעדיפים מציות מלוחות, זיתים וגבינות. הוא משיב לה שזה בדיוק מה שיקלקל להם את התיאבון לארוחה.

כידידה ותיקה אני מעמידה פנים של שומעת־לא־שומעת. זוהי מתיחות שלפני בוא האורחים, והיא מוכרת לי היטב, ואני מצטערת שעדיין לא המציאו גלולה נגדה. אבל ככל הזכור לי, זוג זה מעולם לא רב בסגנון הנ"ל בטרם נישאו. לפני המבול הם נהגו לבוא אלינו, יחד עם יתר החברים, להתווכח על כן או לא רפ"י, על התקוות הגדולות של ד"ש, על התלות הטוטאלית שלנו בארה"ב. עכשיו הם רבים על פח־האשפה ועל מקלות מלוחים.

האומנם מוסד הנישואין מצליח כל־כך להוריד את הרמה של ה"חיים ואוהבים"? האומנם השיגרה היומיומית פועלת בשיטת "הטפטוף הסיני" האיטי והמענה, על ראשיהם של בני הזוג לנישואין, ומביאה אותם לוויכוחים דביליים שכאלה?

הבעל מצית לעצמו סיגריה נוספת, והאשה מעירה שזו כבר הקופסה השלישית שלו להיום. הוא משיב לה בטון מנוכר.

אני רואה את הדברים הללו קורים סביבנו – ואין מושיע: האשה שורטת את התקליטים... הבעל משאיר אחריו רצפה רטובה בחדר־האמבטיה... היא לא דאגה שיהיו מי־סודה בבית... הוא "שוכח" להוריד את הכלים מן השולחן לאחר ש"הוזכר"... היא שוב המתיקה את הפשטידה למרות שהוא אוהב אותה בטעם מלוח... הוא לא החזיר את המערבל מהחשמלאי... היא שכחה להזמין גז... וכך יש על מה להתרגז, את מי לבקר ועל מה להתווכח. במקום לדבר על פוליטיקה כבעבר, הם עושים מלחמות קטנות בבית.

האשה אינה תופסת כיצד יכול האיש שלו נישאה מתוך הערצה של ממש – להיות נעול שעה תמימה על "מבט ספורט". הוא לא מבין איך היא יכולה, במחירים הנוראים של היום, לשבת ליד הטלפון ולקשקש חצי שעה עם חברה בעיר. היא מתרגזת כל פעם מחדש למראה ספל הקפה המצטנן שלו, שהיא תצטרך לשפוך בלי שהוא נגע בו. הוא מעיר, וחוזר ומעיר, כי אין מחנים את המכונית במרחק של מטר מן המדרכה. היא מעירה, וחוזרת ומעירה, כי צלוחית הלפתן אינה מאפרה.

אני יודעת שהם לא לא־אוהבים. הם פשוט מתחככים זה עם זה בתוך המסגרת שכופים הנישואין על שני בני־אדם שלכל אחד מהם אישיות משלו אשר אינה מתבטלת מפני אישיותו של בן־הזוג. לא רק החיים המשותפים הם השוחקים את האהבה, או לפחות מעמעמים את ברק השנים הראשונות. היום־יום, הדאגות, האחריות, הקריירה הכפולה (של האשה) והמשרה הכפולה (של הבעל) – אלה הם הגורמים לליקוי מאורות זמני בקו המשפחתי. אולם למרות ההערות והגערות הנשמעות בו – זהו קו חמים.

אני מוזגת לעצמי כוסית משקה, ואיני מעיזה לבקש קרח שמא יתברר כי מישהו שכח לדאוג לקוביות הקרח. בינתיים נאספים שאר המוזמנים, ואנחנו מורחים גבינת־שום על קרייקר פריך (האשה ניצחה) ואוכלים קצת בוטנים (הבעל ניצח). בסופו של הערב, עם הקפה־אורתה והעוגה, מנתח הבעל את ה"מוקד" מליל אמש וכולם מקשיבים לו קשב רב. גם אשתו תולה בו מבט חם. מתחת לשולחן מוצאת רגלה היחפה את רגלו, והיא מעבירה לו רחשי־לבה, כמו שאומרים. אחר־כך, כאשר היא מספרת לחבורה את הסיפור העסיסי על ההצעות שקיבלה בדרך לחיפה בשעה שניסתה להחליף צמיג במכונית – צוחקים כולם, והבעל מלטף קלות את שערה.

אני צדה את מבטה החם של חברתי. כאילו אמרה: את רואה, כך אנחנו חיים ואוהבים. זה לא גן של שושנים, אבל לפעמים אנחנו מגישים שושנה זה לזו.

ומחר יחזרו אותם הוויכוחים על שקית האשפה שיש לרוקן, ויישמעו ההערות על אפר הסיגריות בצלוחית הלפתן.

מה זה נישואין

לא ראינו נישואים מאושרים בונסטופ. יש עליות וירידות כמו בבורסה, כמעט. זוג נשוי המשפריץ אושר על סביבותיו יומם ולילה, שנה אחר שנה, מה זה? אנחנו מדברים על החיים לא על האגדה. ובכלל, יש כאלה שלא נוהגים להראות שהם מאושרים. זה יותר מדי עמוק ואישי ושייך רק להם.

אומללות אפשר לראות ביתר קלות, מפני שקשה להסתיר נישואין לא מאושרים. הנוגעים בדבר מחפשים אז כתף להישען עליה, או כותל מערבי, לבוא לבכות ולהכניס פתקים.

אנחנו רוצים לדבר על נישואין כשותפות של שני בני־אדם שאיכפת להם אחד מן השני. בכוונה אנחנו לא אומרים "אוהבים" מפני שאהבה זו מלה המפיצה על סביבותיה ריח של אינפלציה. כל־כך הרבה דיברו על האהבה הגדולה: כל־כך הרבה פעמים במרוצת חיי הנישואין היא שואלת אותו את שאלת הנצח "אתה־אוהב־אותי?" עד שבאמת לא בא לנו להשתמש בה באופן ישיר. אבל כל מה שייאמר מעתה – אלה הם הסימנים הקטנים לקיומה הממשי.

מה זה נישואין? זו כף־יד חמה שאפשר לתפוס בלילה ולא לומר מלה... פגישה מקרית של העינים, חיוך פרטי, בחדר מלא אנשים זרים. זה לומר מלת קוד – כדי שהשני יבין עניין הדורש עם אחרים הסבר של עשרה משפטים. נישואין זה שני לבבות ששרים אותו השיר במשך שנים רבות, שיר עם הרבה זיופים, אמנם, אבל בעיקרון זהו אותו שיר.

נישואין זה לא להרגיש שאתם לבד, גם כאשר החצי השני נמצא בסוף העולם. זה להתחלק אחד עם השני בסיפורים קטנים, בשטויות, בדאגות. זה הכוח לומר אחד לשני בפרצוף דברים מאוד לא נעימים – ולדעת לברר אותם ללא פיצוצים. נישואין זה גם בוקר שבת, וקפה למיטה, וילדים קטנים שצוחקים ליד השולחן, וחלומות קטנים שמתגשמים. זה גם לומר לה: חדלתי לאהוב אותך ועכשיו חזרתי.

נישואין זה גם להיכנס ולצאת בבתי־חולים ולמחות דמעה בשעה קשה ולדעת שהוא על־ידך. נישואין זה גם לקום ולטרוק דלת ואחר־כך לטלפן, לברר עניין ואולי בסוף גם לבקש סליחה.

ישנם גם נישואים בלתי־מוצלחים. אוהו! המון. יש בני־זוג שאינם הולכים זה לקראת זה. חוסר הרגש וחסרה הנכונות לוותר. ישנם נישואים הנשרפים באשה של אשה זרה או נערה צעירה. אבל זאת כבר אופרה אחרת. האם־יש־תקווה־לנישואין־הללו? עד כמה אפשר ללכת "למען הילדים"? האם "להבין פירושו לסלוח"? האם תיתכן פשרה בסוג כזה של יחסים? אבל זו כבר באמת צרה למתקדמים בלבד.

ובחזרה אל הנישואים היפים שהבעל מביט לרגע באשתו, ברגע שהיא קוצרת אהדה, ואומר בלבו: "האשה הזו – היא שלי" וגם להיפך: היא מעיפה בו מבט גנוב וחושבת לעצמה שבעצם הוא נראה לא רע לאחר כל כך הרבה שנים ולשמוע את אותו משהו לעניין ולהרגיש שיש על מי להישען.

נישואין יפים זה נישואין של צחוקים ביחד, של ריצה בגשם, כשהוא שם את המעיל על שניכם, של את־זוכרת־את־ההוא־שפגשנו־בירח־הדבש? ונישואין זה גם שהוא סוחב פח נפט אל הקומה הרביעית, מפעיל את התנור ומחמם את החדר כדי שבבואך הביתה עם הסלים עייפה, כרגיל, יהיה לכם טוב ביחד, כל הערב.

נישואין זה לא בהכרח אהבה יוקדת כמו של פעם. וצריך שהנשואים־של־שנה ידעו זאת ולא יפתחו ציפיות. נישואין זה כבוד ורספקט הדדיים אשר מדי פעם משתבצים בהם זיקוקין־די־נור.

אהבה מהסרטים זה רק בשביל הסרטים.

תמר אבידר

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 13 ל־19 ביוני

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
השבוע תרבו לעסוק בבית או בגינה, ואל תתרגזו אם השותף לא שם לב לשינויים. בימים אלה מו־טב להשתמש במזומנים ולא באשראי. ענייני משפחה מעסיקים אתכם, אבל שעות הערב שיי־כות לאוהבים.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
אם כי אתם במצב־רוח יצירתי ומיטיבים לבטא את עצמכם בימים אלה, היעדר ההתחשבות מסבי־בכם עלול לרפות את ידיכם. לא כדאי לשפוך שדבריום בגשן, זה רק יחריף את המתיחות. מוטב ללבן את העניינים.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
אתם מאוד חסרי־סבלנות השבוע, ולכן אינכם מס־

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
נסיעות וטיולים יעמדו השבוע על סדר יומכם. למרות מאמצים מצד אחרים לגרום לכם להרגיש [illegible]

[illegible] בתחום העבודה. עדיף לעסוק בדב־[illegible] שאינם דורשים מאמץ רב. תישמרו [illegible] בשעות הערב, אך אפשר לערוך [illegible]

[illegible]

תיק האדום

את התיק האדום קנתה לעצמה כפיצוי על־כך שבן־זוגה לריקוד עמד לצאת לשלושה שבו־עות מילואים. מערכת היחסים בינה ובין בן ־זוגה התבססה על אמון מוחלט, כמו יחסי [...] האשה היא רוקדת איתו בלבד. והוא למד שלער־[...] הוא יכול לרקוד, לפחות בחוג הזה של השכור [...] עם אשה אחרת. כל אימת שהיה נשאר תקוע בבית [...] משחק כדורסל או כדורגל, הודיע לגליה [...] נשארה בבית. אין טעם לצאת אל מועדון הריקודים, [...] שעה ארוכה בפינה, כאשר חברותיה רוקדות [...] את ריקודי השניים. וודאי שלא ציפתה להמתין [...] שמישהו יזמין אותה. זה היה למטה מכבודה. גליה [...] כי היא בנויה להופיע תמיד עם בן זוג. לבית [...] לשלנוע, (כמובן עם הבעל) ולריקודי עם עם [...] בעל השיער הבהיר, העיניים הכחולות, שע־[...] מכנאי אלקטרוניקה במפעל סמוך לתל־אביב. [...] שלושה ילדים. גבר של אשה אחת. כך נוח לש־ניהם. הריקוד לגביהם ההרמוניה של גבר ואשה שביק־שו להנות יחד, ואפילו העובדה שהיתה סמוכה אליו קרוב קרוב לפחות פעמיים בשבוע, כמעט באורח אינ־טימי, לא גרמה להם לחצות את הגבול הדק.

ועכשיו השוטה הזה עומד לצאת למילואים ולה־רוס לה שלושה שבועות של חילוץ עצמות. בינה לבין עצמה חשה לא פעם שבמערכת היחסים שנרקמה ביני־הם היה משהו חושני, שלובה דווקא משום שמעולם לא חצו את הגבול. מין תחושה שצריך רק עוד צעד קטן אחד, עוד פסיעה. מסביב ראתה גליה כמה מחברותיה שחצו את הגבול הדק. עכשיו, הוא יוצא למילואים. לך תסמוך על גברים או שיש להם כדורסל וכדורגל בר־אש או שמגייסים אותם, בלי להתחשב בכלל בעובדה שלגבי גליה, הריקוד הוא אולי חילוץ העצמות האמי־תי היחיד שהיא מכירה.

מצאה את עצמה מהרהרת בברנש הזה, תמהה על טיב יחסיהם. באותם שני ערבים בשבוע, נשארה בבית התבוננה בקוצר רוח בטלוויזיה ורגליה, כמו מאליהן יוצאות באיזה מחול סמוך לכסא, מוחות על כך שגאוו־תה הנשית איננה מרשה לה לקחת חלק בריקודים, בלי בן־זוג.

★

כפיצוי קנתה את התיק האדום. הוא תאם לשמלה החדשה, לנעליים האדומות ואפילו למחרוזת. התיק הזה שימש לה משכן לפתק שגליה לא טרחה אפילו לקרוא אותו עד תום.

ידידתה חווה החליטה לצאת להרפתקאה מטורפת ושיתפה בה את גליה.

לא הבינה מדוע חווה בחרה דווקא בה. גליה נחש־בת בחבורה שלהם ל"אשה מרובעת" "ממורה אבל מכי־רה את החיים רק מהסרטים". אף־על־פי־כן הפקידה בי־דיה את הפתק.

חווה החליטה לקחת פסק זמן קצר בחיי משפחתה, להסתלק מבעלה ושני ילדיה ולנסוע עם ידיד שגליה אפילו לא ידעה את שמו. חצי שנה עבדה על הרעיון. היא הודיעה בבית שהיא נוסעת לקורס מיוחד לאחיות באילת (חווה שימשה כאחות באחד מבתי החולים). הקורס נמצא במקום שכוח אל. אין שם טלפון. בידי גליה היא הפקידה פתק עם מספר הטיסה, מועד השיבה הביתה, החברה, וביקשה ממנה כי ביום האחרון לפני שובה תצלצל לנמל התעופה לברר מתי נוחת המטוס, כדי לאסוף אותה משם. בדרך חזרה היא תוכל ללמוד את כל הפרטים על שהתרחש בבית שלה. וכך תחזור מ"אילת" שזופה ושביעת רצון.

★

גליה, שסירבה פעמים רבות להיות שותפת למש־חק הזה, דחפה את הפתק לארנק האדום כאות מחאה, ושכחה ממנו.

הצרה היא שהיא שכחה גם את התיק. בחופשת החג נסעה עם אורי לטייל בגליל, חזרו ואכלו ארוחת צהריים במסעדת דגים בעכו. רק כשחזרו הביתה גילי־תה גליה שהתיק איננו.

ואז, מעשה כשפים צלצל הטלפון. ממשטרת עכו הודיעו שמצאו את התיק האדום. היתה בו תעודת זהות של גליה. אין בעייה. כבר מחר בבוקר הם שולחים את הארנק בדואר חבילות לתל־אביב.

ככה זה כשאת תוקעת את עצמך לעסקים לא לך ועוד נותנת חיפוי לפרשיה כזאת. החטא מושך אחריו אי־נוחות ואי־הנוחות מסבכת אותך בביתך שלך, נו באמת, איך אפשר להסביר לאורי שהיא נוסעת לעכו להביא את התיק בעור, שעל־פי שורת ההגיון התיק האדום והטפשי הזה איננו מכיל שום דבר חשוב ואין שום סיבה לא לחכות לו שבועיים בדואר חבילות.

באותו ערב כבר היה התיק בידה. למזלה עמדה הנסיעה לנחות למחרת בבוקר.

ערב ארוך. מאותם ערבים שבהם גליה מרגישה את עצמה מבוזבזת רק משום שלא יצא להתפרק אל ריקודי העם. הריקודים הפכו חשובים כל־כך דווקא משום שלא יכלה ליטול חלק בהם. בן הזוג. מצאה עצמה חושבת עליו. דווקא חסרונו יצר נוכחות ממ־שית. טישטש את העובדה שהוא התגלה כברנש בלתי חכם, לא תמיד ידע להבין אותה אבל עכשיו התגעגעה אליו, אל צחוקו, אל רגליו הקלות וידיו החזקות הסוח־פות אותה בריקוד.

★

החנתה את המכונית במגרש של נמל התעופה ובשעה היעודה ניצבה אצל הנתיב שבו נוסעים אלה החוזרים מחוץ לארץ לאחר ששוחררו מהמכס.

ידידתה נראתה כמו קומקום מצוחצח. למראה פניה הזורחים נזכרה גליה בפתגם הערבי האומר: "תש־איל את המחרשה לשכן שלך והיא תחזור קהה. תשאיל את הקדרה לשכן והיא תחזור סדוקה. תשאיל את הא־שה לשכן והיא תחזור בעיניים נוצצות".

כאשר עלו לאוטוסטראדה, כבר ידעה גליה כי הנסיעה היתה הצלחה מסחררת. הכל היה בסדר. כנראה שגם בביתה של חווה לא חשדו. מסוחררת מהגבר, מההרפתקאה. הם שכרו מכונית וחצו את כל איטליה כשהם עוצרים במוטלים, בבתי־מלון, משליכים את עצמם לטיול במטרה יחידה – להתענג זה על זה.

גליה נהגה מרוכזת. דומה היה שמבחינתה משחי־תה חווה את סיפוריה לריק. גליה לא יכלה להשתחרר מתמונה אחת שליוותה אותה בנמל התעופה. אצל היי־ציאה מהמכס. היא ראתה אותו תומך את בן־הזוג. הוא צעד מהר, כפוף, נחפז אל תחנת המוניות. אבל, כאשר עבר סמוך אליה והמזוודה בידו, לא יכלה גליה שלא להכיר את הצעד הקפיצי, הרדוף, את הצעד המוכר לה כל־כך של בן־זוגה לריקודי־עם.

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

זה מבחר מהידיעות ... שפורסמו ב"מעריב" ... המקביל של 1951. ... המקורי נשמר. ... גבריאל שטרסמן.

ה ע ר ב — חגיגת היובל ה־25 ליוצר המוסיקה והשיר המקורי — הישראלי **נחום נרדי** בהשתתפות 2 מקהלות וטובי הכוחות האמנותיים בארץ.

הופסקה אספקת המים באזורים שלמים בחיפה

מחסור המים בחיפה ... מאד בימים האחרונים ... הלילה לשיאו עם המכת ... המים ברוב חלקי העיר.

רק הבוקר חודשה האספקה בכמה שכונות בעוד שאזורים שלמים נשארו ללא מים.

זה כמה חדשים מנסה העיריה לרכז בידיה את אספקת המיים, אך טרם הצליחה לבוא לידי הס־כם סופי עם כל הגורמים. ביום שני הבא תדון מועצת העיריה בכל הפרשה. בינתיים נמשך הס־בל של שכונות רבות בחיפה וה־מחסור פגע אף בבתי־החולים הג־דולים של העיר: „אלישע", „רוטשילד" וביה"ח הממשלתי.

ראש העיר פנה למחנות בס־ביבה, למעברות ולבתי העולים כהם קיים בזבוז במים ופקד להע־מיד שומרים שיקפידו על חסכון במים. כן נאסרה השקאת גינות בעיר.

7 הרוצחים הנאציים ניתלו הבוקר

אלה היו הנאצים האחרונים שהוצאו להורג על־ידי האמריק־נים. בסך הכל תלו האמריקנים מאתים שמונים ושנים נאצים — על רצח קשה מיליונים.

שבעת הפושעים הנאציים, ... למוות, רוצחי־ ... של מליונים, ניתלו הבוקר ... בבית־הסוהר בלאנדסב־רג, ... בו כתב היטלר של ...

... ניתלו שבע שנים ויום ... אשר שהצבא האמריקני נחת ... כדי למגר את משטר הרי־ ... אלה מעלו כשליי־

... ניתלו שלוש שנים אחר ... למות על פשעיהם, אחר ... ונים והשהיות תכו־

... גנרלים ושני קולונ־ ... ס. ס. ניתלו על רצח ... צוענים ורוסים באכזריות ...

שני אנשי ס. ס. ניתלו מפני ... בלבטם תליינים במחנות ... רבבות אנשים ... אל המוות.

ניתלה גנרל הס. ס. אוטוא־ ... שהיה הממונה על ... מי שהשמיד ... וארשה.

ניתלה קולונל פאול בלובל, ... של יחידות ההשמ־ ... הכבושה ושרצח ...

ניתלה קולונל וורנר בראונה, ... לשעבר, ורוצחם של ... בסימפרופול, בקי־ ...

ניתלה גנרל אויך נאומן, ... שרצחו ... יהודים בחזית המזרחית ... שבועות.

ניתלה גנרל הס. ס. אוטו ... הממונה על השמד־ ... אלף ברוסיה.

ניתלה גנרל שארלמאיר ... הממונה על מיפקד־ ... בדכאו, שהכה אסירים ... את ...

ניתלה האנס שמידט, השי־ ... על הוצאות בבוכנ־ ... שבהשגחתו נרצחו ... יהודים ליום, יום ...

החיפושים אחר 2 הדיפלומטים הועברו לסקנדינביה

החיפושים אחרי שני הדיפלומאטים הבריטיים, דונא־לד מקלין בן ה־38 וגיי בארג׳ס בן ה־40 שנעלמו ב־25 במאי הועברו עכשיו לארצות סקנ־דינביה ובעיקר לפינלנד.

בהתאם לידיעות האחרונות הנפוצות בלונדון סבורים כי שני הדיפלומטים הבריטיים נמצאים כבר אחרי מסך הברזל.

גיי בארג'ס
המומחה לענייני רוסיה

דונאלד מקלין
המומחה לענייני אמריקה

עולים מעיראק דרך הים

זו הפעם הראשונה התירו שלטונות עיראק עלית יהודים ברורך הים. קבוצה ראשונה של 600 עולים הפליגה מבצרה בדרך לישראל.

לפי ידיעות בעתונות העירא־קית נעצרו מספר עולים יהודים בשדה התעופה בבגדאד. מאשי־מים אותם בנסיון להבריח מעיר־אק לישראל זהב ואבני חן.

שוב מתרחצים בשפת ימה של תל־אביב

שפת ימה של תל אביב קמה לחיים חדשים. נשמע בה שוב צפצוף המשרוקיות של המצילים, מהדהד בה שוב הצי־חוק העליז של הילדים (אף על פי שהיתר הרחיצה אינו כולל ילדים), אלפים מתושבי העיר, שהתגעגעו זמן רב מרחיצה בים, שבו אליה עם חיבול איסור הרי־חיצה.

היה זה יום חג כשספקי העי־ריה הורידו את הדגלים השחורים בין הריחבות טרומפלדור וגורדון. יום חג ל־11 המצילים ותיקים, שהקימו מחדש את מכה פעולתם במקום זה. יום חג לבעלי הזכיון לכסאות מרגוע, שסיפצו וניקו רכושם במיוחד לקראת היום. יום חג לבעלי הקיוסקים לאורך החוף, וביחוד יום חג לאלפי תושבי העיר, שבאו בגליהם וט־פס לשמע הבשורה הטובה.

„זקן המצילים" אהרונציק צוהל. סוף סוף זכה לשוב למקום עבודתו הקבוע. „רק כאן הנני מרגיש כדג במים", הוא אומר וכי כר ידיו מלאות עבודה. הקהל גו־נה מהשינוי ומסתער על הגלים. המשרוקיות מצפצפות וכבר מצי־לים את פעולות ההצלה הראשו־נות.

בית המרחצאות בקצה רחוב גורדון כבר הספיק לפתוח דלתו־תיו. המים קולחים במקלחות. יש לקוות, כי עירית ת"א תיגש בעת גם למימוש תכנית פיתוח של שפת הים, שנגנזה בגלל איסור הרחיצה.

„החזית הדתית" נתפרקה לקראת הבחירות

ה„חזית הדתית" נתפרקה הלילה לגושים נפרדים. עתה אין עוד לראות סיכויים להופעה משותפת של הדתיים בבחירות לכנסת.

לאחר שנכשלו הלילה המ־אמצים האחרונים מצד הרבנים הראשיים להקים מחדש את „החז־ית הדתית" חתמו סיעות חרוב וסיעת „למפנה" על הסכם, של־פיו יופיע „המועל המזרחי" ברי־שימה נפרדת בבחירות לכנסת. לפי הסכם זה הובטחו לסיעת „למפנה" 2 מקומות מתוך 6 אם המפלגה תצליח להשיג מספר מנדטים כזה.

המו"מ בין הפועל המזרחי לבין פועלי אגודת ישראל על רשימת פועלים דתיים נכשל בג־לל חלוקת המנדטים. קרוב לוו־אי, כי גם אגודת ישראל והמזרחי יופיעו ברשימות נפרדות. קיימת אפשרות שחלק מהמזרחי יופיע ברשימה משותפת עם הציונים הכלליים.

יבררו שיטות העבודה בקופת־חולים

הועה"פ של ההסתדרות החליט להקים ועדה מיוחדת שתברר את שיטות העבודה הר־פואיות והאדמיניסטרטיביות הנ־הוגות במוסדות קופת חולים.

הועדה, שחבריה יתמנו ע"י הועדה המרכזית, תשמע חוות הדע־תם של רופאים ואנשי ציבור ומ־סקנותיה יוגשו למליאת הועה"פ.

הועדה הוקמה לאחר שהור־גש הצורך לשפר את שיטת העב־ודה במוסדות קופת חולים בעק־בות תלונות מצד הציבור והצעות לייעול השרות הסיעודי מצד רופ־אים.

רופאי קופת חולים עוררו גם את בעית הפרקטיקה הפרטית מחוץ למסגרת עבודתם במוסדות קו"ח.

שי למתישבים בתל־ירוחם

אגודת פועלי הבניין הגישה שי למתיישבי תל ירוחם בנגב 25 מקררים — מקרר לכל בית ו... לכוח השמאלי. כן נמצ־אים בדרך אלף תרנגולות מטי־לות, שיחולקו בין המתישבים.

6 מוסף

תוכן

♦ דירות יוקרה עמ' 44—64

♦ אספרגוס [illegible]

ש.ו."פ. – דירות בערבון בלתי־מוגבל

מאת אבי דר

דוד מור – יו"ר חברת שיכון ופיתוח

בשנתיים האחרונות חלה התדרדרות בענף הבניה. קבלנים שהיו סמל להצלחה נעלמו והשאירו מאחור שלדי בנינים, שלטים מבריקים וקונים עשוקים והמומים.

כאי של יציבות ואמינות בולטת חברת שיכון ופיתוח (שו"פ), חברת הבניה לדיור פרטי הגדולה ביותר בארץ.

בראיון ל„מעריב", מציג דוד מור, יו"ר מועצת המנהלים של שו"פ, את פעולות החברה בשוק הבניה. „שיכון ופיתוח משמשת כזרוע הביצועית של משרד הבינוי והשיכון, כחברה ממשלתית, שוקדת שו"פ על ביצוע מדיניות הדיור של המשרד ומשתדלת לייצר פתרונות דיור בתנאים הטובים ביותר.

שו"פ הינה החברה המובילה במשק הבניה ובעלת אמינות ללא סייג מעצם היותה חברה ממשלתית עם גבוי ממשלתי. אין שו"פ עוסקת בכל הרפתקאות פיננסיות. החברה בונה לצורך מכירה מיידית ולא לספקולציות או אגירת מלאי דירות.

למרות הבעיות במשק המדינה הצליחה שו"פ, למרות הקפי פעולתה הנרחבים, לעמוד במערכה הקשה כשאחרים קרסו. בזמנים של אי־יציבות היתה שו"פ כאבן שואבת לבטחונם של רוכשי הדירות. בחודשים האחרונים מצליחה שו"פ למכור כמאה דירות לחודש, נתח של כרבע מכלל הדירות שנמכרות בארץ ע"י תשע החברות הגדולות.

מה קובע את מחירי הדירות בשו"פ?

מדיניות החברה היא שלא למצות את מקסימום הרווח במכירת הדירות. בשו"פ שומרים על רמת מחירים סבירה בכל אתר ובת תחרות מול כל חברה אחרת. הגישה שמנחה אותנו היא – מחזור מכירות רחב עם אחוז רווח מינימלי, כך שאנו מצליחים לתת לצרכן מוצר במחיר זול. לפני כל תחילת פרוייקט בודקים בשו"פ את פוטנציאל המכירה באתר ורק לאחר שמצאנו בתחשיבים כי הפרוייקט מצדיק את עצמו כלכלית – נצא במכירתו. כך, בתיכנון מוקדם נכון, איננו „נתקעים" עם מלאי דירות, דבר שעלול לפגוע ברווחיות החברה.

מהם הקשרים בין שו"פ למשרד הבינוי והשיכון?

חברת שו"פ, כזרוע ביצועית של המשרד, מתואמת עם פרוגרמת המשרד. בתקופה האחרונה, עקב בעיות תקציביות וצמצום נפח הבניה היזומה מהממשלה, החלה שו"פ יוזמת פרוייקטים. כל פעולה נבחנת כלכלית לגופה ומבוצעת בהתאם לקריטריונים כלכליים כבכל חברה עצמאית.

מהו סטנדרט הבניה של שו"פ?

אנו מתאימים עצמנו לביקושי השוק. באתרים בעלי ביקוש רב יותר המפרט יותר גבוה. באתרים המיועדים לאוכלוסיה יותר חלשה בהיבט הכלכלי, אנו מתאימים את עצמנו כדי שהם יוכלו לעמוד בהוצאת רכישת הדירה.

לדוגמה בקרית ראשון, שו"פ בנתה שם פרוייקט המיועד לזוגות צעירים זכאי משרד השיכון. אוכלוסיה זאת הצליחה לקנות דירות של 3–3.5 חדרים במחיר של 40–50 אלף דולר. בהתחשב במקורות המימון של הזוגות הצעירים (משכנתאות, הלוואות והכנסה שוטפת) אין כל הצדקה לקבוע מחיר גבוה לדירות משום שהצעירים אינם יכולים לשלם יותר. מצד שני, לאוכלוסית רמת אביב ג' וגבעתיים – שם אנו בונים דירות גדולות יותר והמחיר עולה בהתאם.

הרבה יותר מסתם דירה

דוני שטיינר? סמנכ"ל חברת שיכון ופיתוח וראש המנהל המסחרי שבחברה: „כשמסתכלים על הצלחות המכירה של אתרי שו"פ צריך להבין שזה לא מקרי. לפני כל הכרזה על אתר חדש אנו עורכים סקרי שוק באזור. רחוב גרונר אינו סתם סיפור של הצלחה – לפני תחילת המכירות ידענו מה הפוטנציאל שגלום באזור רמת אביב ג', ואכן כל הדירות שהוצעו בבניינים הראשונים – נחטפו.

בבנייני שו"פ אנו משתדלים לתת הרבה יותר משתם דירה. הכוונה לתת יותר [illegible] סביבתי, לבנות באזורים שיש בהם כבר שירותים קהילתיים, בתי ספר וגני ילדים. הדגש בתיכנון הוא על איכות סביבתית ובנייה [illegible] מתקנים נוספים מחוץ לדירה [illegible]

איך מפקחת שו"פ על החברות המבצעות?

שו"פ אינה בונה בעצמה אלא מציעה את ביצוע הפרוייקטים לבניה ע"י חברות בניה פרטיות עצמאיות אשר חייבות לעמוד בקריטריונים מסויימים, כספיים ואיכותיים. בגלל אמינות המעסיק, יכולים המבצעים לסמוך על תשלומים במועד של שו"פ, לכן רמת מחירי הבניה באתרי שו"פ יותר זולה מהמקובל.

לשו"פ יש מפקחים משלה בכל אתר אשר מקפידים על טיב הביצוע ועמידה בלוח הזמנים. את הצרכן לא צריך לעניין איזו חברה בונה את ביתו, אלא ממי קנה אותה. **לשיכון ופיתוח יש אחריות מוחלטת כלפי הלקוח.** לגבי עמידה בכל סעיפי חוזה המכירה. והיא עומדת מאחורי התחייבותה.

מהי השפעת שו"פ על מחירי הדירות בשוק?

שו"פ משפיעה על רמת התוצר המוגמר, רמת הביצוע והמחיר הסופי. אין היא יכולה להכתיב את מחיר השוק אלא רק לייצב את המחיר. מדיניות החברה היא להביא את המוצר במחיר בר השגה לאותן שכבות שבכוונת החברה למכור להן. מבתי־הדירות באילת ובבית שמש ועד לדירות יוקרה ברחוב גרונר.

שו"פ מהווה במשק הבניה קטליזטור במובן של תנופת הבניה אך גורם מייצב במובן של מחירי הבניה. וזאת תרומת שו"פ במסגרת המדיניות הכלכלית הממשלתית הכוללת.

מהם לדעתך כיווני התפתחות הבניה בגוש דן בעתיד?

מלאי הקרקעות בגוש דן, ברדיוס עד 15 ק"מ מתל־אביב, מאוד מצומצם. אפשרויות לבינוי מחודש מאוד מוגבל. האיזור היחידי שמציע קרקעות בהיקף גדול הוא בכיוון מזרח. איזור קרית אונו. שו"פ מתכוונת לפתח את איזור קרית אונו, להקים שם מרכז מסחרי ענק עם מגדל משרדים בשטח של 25,000 מ"ר. הכוונה להפוך את קרית אונו למרכז האזור מתוך אמון בטיב האוכלוסיה המקומית, ביכולת המועצה המקומית להתפתח ובפוטנציאל המכירה באיזור.

עד היום היתה בריחת תושבי האיזור החוצה בגלל מחסור בבניה חדשה למגורים באיזור. כיום הבנים רוצים לחזור הביתה. שו"פ החלה במכירת שלושה פרוייקטים באזור ומתכוונת להמשיך לבנות על מלאי הקרקעות הגדול שברשותה בקרית אונו.

כיו"ר חברת הבניה הגדולה בארץ – מה אתה מייעץ למתלבטים כיום בקניית דירה?

להערכתי הגענו לרמת מחירים מינימלית. מלאי הדירות הצטמק בשנים האחרונות. אני צופה שתהיה התעוררות במהלך השנה הקרובה בענף הבניה, הביקוש יגבר ומחירי הדירות יעלו. היום זהו עיתוי מצויין לרכישת דירה.

קנית דירה – עכשיו

מאת אבי דר

החלפת דירה היא חוויה. אם לא עושים אותה בזמן היא עלולה להיות טראומה. העיקרון הוא לקנות בזול ולמכור ביוקר, ולא צריך להיות רוטשילד כדי לדעת זאת.

„המחירים בענף הבניה התאזנו והתייצבו, ירידת המחירים שהיתה במהלך השנתיים האחרונות נעצרה. בחודשים האחרונים החלו המחירים להתנהג ביציבות ובחלק מהאזורים מרגישים בתנועת קונים ומוכרים יותר ערה עם עליית מחירים קלה.

לשינוי המגמה אפשר למצוא מספר סיבות:

א. מלאי הדירות הגמורות הצטמצם בגלל ירידה במספר התחלות הבניה בשנתיים האחרונות.

ב. התמוטטות 6־7 קבלנים במרכז הארץ הוציאה מהמחזור כ־2500 דירות שהן עשרה אחוז מסך הדירות הנבנות בכל הארץ במשך שנה.

ג. מצב שוק ההון – אפיקי השקעה אלטרנטיביים כמו „הקזינו הלאומי" שהפסיק להיות אטרקטיבי והירידה הדרסטית בריבית.

שינוי המגמה הינו סלקטיבי ואמור לגבי איזורים, המאופיינים ב:

א. שכונות למגורים מאוכלסות.
ב. אוכלוסיה יהודית.
ג. אוכלוסיה ברמת הכנסה ממוצעת ומעלה.
ד. ללא בעיות אבטלה בסביבה.

גדרה עד חדרה

מבחינה גיאוגרפית אפשר להגדיר את אזור ה„טוב" כמותחם בין גדרה לחדרה וירושלים במזרח. בחיפה המצב עדיין קשה, בבאר־שבע אפשר לומר קריטי, כמעט שאין מתבצעות שם עסקות במקרקעין. בעיירות הפיתוח עומדות וילות ריקות ומעבר לקו הירוק חלה עצירה בכמות העסקות.

מחירי הדירות בארץ מתנהגים במחזוריות של 3־5 שנים. כיום אנו נמצאים מבחינת המחזור, בשיא השפל ובתחילת העליה. במשהדי התיווך של „אנגלו־סכסון" מתגלית תופעה חדשה. יש כ־5 קונים על כל דירה שמוצעת למכירה, מצב שלא היה כדוגמתו לפני כחצי שנה".

מכירה מהירה

לרוכשי דירות חדשות שמתכוונים לממן את העסקה במכירת דירתם הישנה – אם הדירה נמצאת באיזור שהגדרתו כ„טוב", לא תהיה בעיה מיוחדת במכירה. אם בשנת 1985 תקופת המכירה הממוצעת ארכה כשלושה חודשים – היום אפשר לסגור עסקה תוך חודש וחצי, הכוונה למפרסמים בלוח כ„לוח מעריב" או לנעזרים בשירותי מתווכי הדירות.

קיימת דרישה לדירות יוקרתיות מצד קונים מחו"ל, בעיקר באזורים כנתניה – באזור החוף, בת"א – בפרויקט גן העיר, באיזור המלונות ובצפון ת"א היוקרתית, בירושלים וברמת אביב. בחודש האחרון החלו להתעניין יהודים מאוסטריה, החוששים מהתגברות האנטישמיות בקרוב, ברכישת דירות קיץ בישראל. דירות שיכולות לשמש גם כבית נוסף לעת הצורך.

סך הביקוש מצד משקיעים זרים מקטין את היצע דירות היוקרה בכ־5 אחוז, כאלף עסקות נקשרות בשנה עם תושבי חו"ל, כולל דירות מיד־שניה.

מלונות דירות הם הלהיט האחרון למשקיעי חוץ כ„מלון ימית" בת"א. לדוגמה, נמכרה במלון ימית דירת 3 חדרים – 80 מ"ר, לתושב חוץ במחיר של 260,000 דולר. שהם 3000 דולר למ"ר. בפרויקט גן העיר, בו בונים דירות מרווחות בשטח 175 מ"ר. נקשרות עסקות עם תושבים זרים סביב ה־400,000 דולר לדירה.

חמשה כללים בקניה.

כל קונה חייב להקפיד בזמן קנית דירה על ביצוע מספר פעולות:

א. בדיקת הרישום במקרקעין – למי שייכת הקרקע והאם יש עליה שיעבודים.

ב. לבדוק את מפרט הדירה. או לבצע ביקורת מבנה מקצועית.

ג. לא להקדים תשלומים לקבלן אלא לפי קצב התקדמות הבניה.

ד. לדרוש לקבל ערבויות מתאימות – לפי חוק מכר דירות.

ה. לעקוב אחר קצב התקדמות הבניה וטיב העבודה.

בקנית דירה מיד שניה על הקונה לדאוג שתרשם הערת אזהרה לזכותו מיד לאחר חתימת חוזה הקניה. בד"כ מקובל לשלם בשלב החתימה 25־50 אחוז מהמחיר והשאר משולם עם הפינוי – מקובל תוך שלושה חודשים. יש ללחוץ על עורך הדין שלכם כי זכויותיכם בנכס ירשמו בטאבו ללא דיחוי. בקנית דירה יד שניה אין כל סיבה לעיכוב מעבר לחודש ימים ממועד חתימת החוזה.

בקנית דירה מקבלן שבונה על קרקע שבבעלותו, להבדיל מעסקת קומבינציה, מומלץ מאוד לכפוף את חוזה הרכישה וקצב התשלומים לשלבי התקדמות הבניה.

יש לבדוק היטב את רשיון הבניה שבידי הקבלן. היו מקרים שקונים רכשו דירה בקומה חמישית בבנין עם רשיון בניה לארבע קומות בלבד. הקבלן חשב שיאשרו לו חריגה אך בעיריה החליטו שעליו להרוס את הקומה החמישית, המכורה.

עסקת קומבינציה

לקונים מקבלן הבונה על קרקע שאינה שלו ומתכוון לשלם את תמורת הקרקע בחלק מהדירות שיבנה עליה – „עסקת קומבינציה", מומלץ מאוד לדרוש ערבות בנקאית מהקבלן.

קיימים שני סוגי ערבויות, הערבות הסחירה לחלוטין שהולכת וגדלה עם קצב התשלומים אבל קטנה ככל שמושלמת הבניה. הערבות הסחירה תבטיח לכם כספים להשלמת הבניה. הערבות הבנקאית הצמודה מבטיחה את כספי הקונים ובמקרה והקבלן מתמוטט – מוחזרים כל הכספים ששולמו לידי הקונים. ערבות זאת יקרה יותר.

יעוץ עו"ד

בכל מקרה, אל תחסכו בהוצאות הערבות הבנקאית. עדיף לשלם עוד 3 אחוז על הוצאות קנית הדירה ולישון בשקט על פני סיכון 97 אחוז מהכספים שהשקעתם. בטחון נוסף הוא השימוש בשרותי עורך דין, למרות שישנם קבלנים המחייבים שמוש בשירותי עו"ד שלהם – זכותכם וחובתכם להתייעץ בעו"ד משלכם, ולמרות כל הסיפורים והאזהרות אני עדיין נתקל בקונים החותמים על חוזים לאחר קריאה מהירה וללא התיעצות".

רחוב גרונר

רמת אביב ג' / אפקה

למה כולם רוצים לגור בו?

ברחוב גרונר ברמת-אביב ג' המיקום שיא באיזור יוקרתי.

רחוב גרונר הוא לא סתם רחוב. לרחוב גרונר המיקום הטוב ביותר באיזור הטוב ביותר: בצפון מזרחה של שכונת היוקרה, ליד חורשות הגנים של רמת-אביב ואפקה, מבתיו משקף הנוף הפתוח, והוא ספוג אווירה פרית. ברחוב גרונר (פינת רחוב דרזנר) בונה שיכון ופיתוח בנייני יוקרה בתפיסה חדשה.

כי שיכון ופיתוח - חברה ממשלתית גדולה.

לשיכון ופיתוח החברה הממשלתית הגדולה, 25 שנות ניסיון, 81,000 דירות ו-220 מרכזים מסחריים. החברה בונה מגוון רב של דירות בכל רחבי הארץ בנקודות מבוקשות. מחירים מיוחדים, הלוואות ותנאי תשלום נוחים.

כי ברחוב גרונר בונה שיכון ופיתוח על-פי תפיסה מתקדמת בבניה העולמית.

בבתי-הדירות המפוארים שהיא בונה ברחוב גרונר, מיישמת "שיכון ופיתוח" לראשונה את שיטת התכנון הגמיש (Flex-Built), פרי תפיסה מתקדמת בבניה, שקצרה הצלחה עצומה ברחבי ארצות-הברית ואירופה. שיטת התכנון הגמיש (Flex-Built) מאפשרת לך לתכנן מחדש את מבנה הדירה הרצוי לך, לפי צרכיך המיוחדים, לפי טעמך האישי, לפי העדפותיך הספציפיות.

כי הבניינים והדירות המיוחדים של "שיכון ופיתוח" ברחוב גרונר כוללים:

• לובי ענק ומפואר • ציפוי שיש מרהיב • 2 מעליות מהירות • מועדון לדיירי הבית • אפשרות לחניה מקורה או רגילה • חדר עגלות ואופניים • מחסן מרכזי רחב-מידות • אנטנה לקליטה מלוויינים • פיתוח סביבתי ברמה יוקרתית.

דירות מפוארות במיוחד 4, 4½, 5 חדרים.

בכל דירה:

• מטבח גדול • ארונות מטבח מפוארים
• חדרי ארונות • 2 חדרי אמבטיה מהודרים
• דלת כניסה משוריינת
• הכנה למזגן מפוצל.

פרטים ותנאי מכירה: תל-אביב, "בית אליהו", רח' אבן גבירול 2 פינת המאספים
טלפון 03-250918-9

החלה מכירת הדירות בבית השלישי (גרונר 47)
דירות הקומה השמינית בכל הבניינים

שיכון ופיתוח

קניה בטוחה בחברה אמינה

יוקרה מן ההתחלה

אתה בא הביתה ורואה שאשתך קבלה זר פרחים. לא ממך. מעניין מאוד. הרי רק השבוע קניתם דירה חדשה...

רגע, אין מה לחשוש, זאת חברת „אשדר" שנוהגת לשלוח זר פרחים מלווה באגרת ברכה לכל מי שחותמים חוזה לרכישת דירה. כחודשיים לאחר שנכנסים לדירה ומתארגנים, מגיע לדירה שליח „אשדר" ומביא איתו עציץ לכבוד הכניסה לדירה החדשה. אז שיהיה לכם במזל טוב.

עובדי „אשדר" אינם רק מנומסים, הם מתכננים לבנות השנה יותר מ־1100 דירות. אין פלא – חברת הבניה „אשדר" היא חברה בת של „אשטרום", קונצרן הבניה הפרטי הגדול בישראל. „אשדר" מציעה בארץ מספר אתרי בניה יוקרתיים – מעלות מוריה בירושלים, מגדל „אשדר" בתל אביב, נוף אביב – ברמת אביב ג'.

מעלות מוריה, ירושלים

שכונת יוקרה בפאתי ירושלים, שכונה שיש בה כבר כל מה שצריך. בתי ספר, גני ילדים, מרכז חנויות, גינות ומרחבים. הדירות באיכות בניה גבוהה והמבחר כולל: דירות 2 ו־3 חדרים בבית טורי או דירות 4 ו־5 חדרים בסגנון מדורג המשתלב בנוף ומעניק פרטיות.

מגדל „אשדר", תל־אביב

סמוך לצומת ארלוזורוב ודרך חיפה, צומח כיום מגדל שיגיע לגובה 13 קומות ובראשו שני פנטהאוזים. מגדל יוקרתי בסטנדרט גבוה ובמחיר נוח. בידוד מירבי בשיטת קירות כפולים וזיגוג כפול לחלונות. ציפוי שיש חיצוני ואולם כניסה מפואר. מיזוג אויר דירתי, וחניון תת־קרקעי, שמירה צמודה כל היממה, דירות 2–5 חדרים כאשר הרוכש יכול לתכנן בעצמו את דירתו ואף לקבוע את גודלה בהתאם לכיוונים הרצויים לו.

נוף אביב, רמת אביב ג'

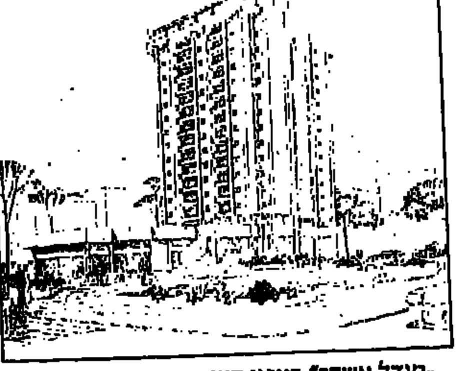
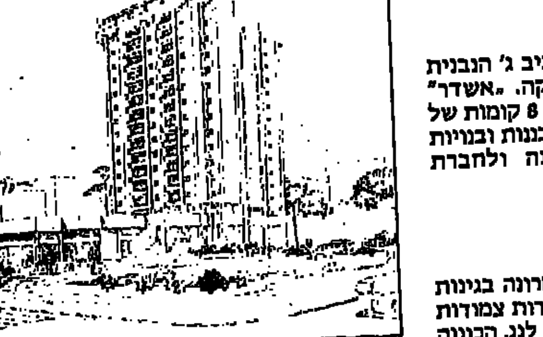
שכונה יוקרתית נוספת ברמת אביב ג' הנבנית בצמוד לשכונת הקוטג'ים של אפקה. „אשדר" מציעה כיום בשכונת נוף אביב בנין בן 8 קומות של דירות בגודל 4–5 חדרים, דירות מתוכננות ובנויות בסטנדרט גבוה המתאים לשכונה ולחברת „אשדר".

בית לכל החיים

בתים יחודיים ל„אשדר" נבנו לאחרונה בגינות שומרון ומגדל העמק. בית עם שתי דירות צמודות קרקע ושתי הדירות שמעליהן צמודות לגג. הכוונה היא שדיירי הקומה התחתונה ירחיבו את דירתם בבוא היום לכיוון החצר ודיירי הקומה העליונה ירחיבו את דירתם לעלית הגג. התוכניות, אישורי הבניה והתשתיות כבר מוכנות, כאשר יתעורר הצורך יוכלו להגיע הדיירים לדירת 6 חדרים.

כך אין צורך לעבור דירה כאשר המשפחה גדלה, נשארים קשורים לאותם חברים, מסגרות חברתיות, ואזור מגורים. דירה גדלה עם המשפחה והכיס. יוקרה מן ההתחלה.

ל„אשדר" מספר רעיונות מהפכניים נוספים בתחום הבניה היוקרתית לזוגות צעירים. הנושא נמצא בבדיקה ויפורסם בקרוב...

„מגדל אשדר" בצפון העיר: סטנדרט גבוה למגדל הגבוה

למה „אשדר"?

„אשדר" מבטיחה לקוני הדירות איכות ואמינות. איכות – בתכנון, בחומרים ובבניה. איכות בתנאי רכישה, גמישות בתנאי תשלום, וביחס לקונה.

„אשדר" מבטיחה אמינות, כשמאחוריה הגב הכלכלי החזק של „אשטרום".

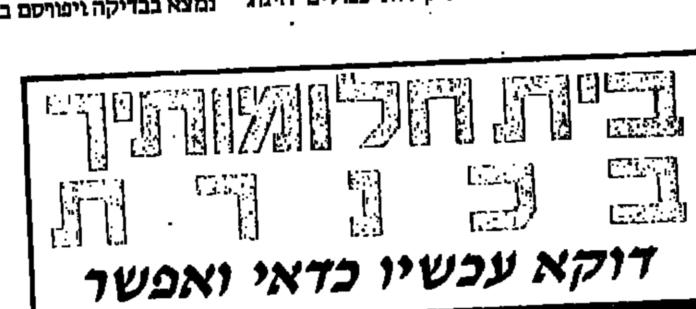
חברת כדורי בירושלים, נסיון ואמינות של יותר מחצי יובל שנים

מבצע מיוחד בכדורי

למסירה מיידית דירות באתרים הבאים:

קורא הדורות – 5 חדרים
בני בתירא – 3 חדרים ופנטהאוזים 5 חדרים
אנטיגנוס – 5 חדרים
קנאי הגליל – 3 חדרים
הר נוף – קוטג'ים 4 חדרים
קרית משה 3, 4 חדרים + פנטהאוזים 5 חדרים

לכל הדירות: מחסנים, הסקה פרטית, דוד ש.ש, פלדלת, כלים סניטריים צבעוניים

דוקא עכשיו כדאי ואפשר

מבט מחדר המגורים לנוף מקסים

רכוש בית כפרי בבעלות מלאה בנוה־נוף-מיגדל האזור המיתפתח והמבטיח ביותר בארץ.
ראשוני הרוכשים כבר נהנים בימים אלה מדירותיהם – בשלב א' נותרו רק יחידות בודדות במחירים שלפני איכלוס!

★ אדמה פרטית וגינה צמודה ★ חוף פרטי, בריכה, דשאים.
★ האקלים הטוב ביותר באגן הכינרת. ★ שרותי אחזקה

ערבויות צמודות

נוה נוף - חלום חייך רשום בטאבו

לתיאום ביקור באתר ופרטים נוספים צלצל (03)721191-2

כפול לך?

קוטג' בן 6 חדרים

(החל מ-140 מ"ר)

בצוותא ב"אלפי מנשה"

החל מ- **$65,000** כולל פיתוח (לא כולל מ.ע.מ.)

לכניסה מיידית • לכניסה מיידית • לכניסה מיידית

סיפור הצלחה של עיר תוססת עם למעלה מ- 400 משפחות.

מאות ילדים, שתשמח לגדל את ילדיך בחברתם.

תנאי רכישה מיוחדים ובלתי חוזרים למספר מסוים של קוטג'ים מרהיבים.

- ★ נוף מרהיב, אקלים נוח
- ★ שרותי קהילה מגוונים
- ★ פיתוח סביבתי מרשים
- ★ קאונטרי קלאב מפואר.

תכנון הקוטג' באלפי מנשה מבטיח פינה פרטית לכל אחד.

צוותא חברה לשיכון ובניה בע"מ תאגיד מבכירי חברות הבניה הפרטיות.

"צוותא" חברה לשיכון ובניה בע"מ

צותא באלפי מנשה חיים חדשים בהישג ידך.

הרצליה
כפר סבא
רמת השרון
רעננה
בביצוע
צ. מורשה
פתח תקוה
ת"א
אלפי מנשה

נשמח לארח אתכם באלפי-מנשה.
בשבת 10:00-17:00 ובימי חול 09:00-16:00.

משרדי מכירה בתל-אביב- רח' דיזנגוף 16,
טל. 280021, 288939

פרסום של ושות'

גבעת קרת – המרכז החדש של גבעתיים

מאת: אבי דר

דירות "קרת" סופר מרווחות; 5 חדרים – 173. איכות בניה גבוהה. ערבות בנקאית צמודה לדולר.

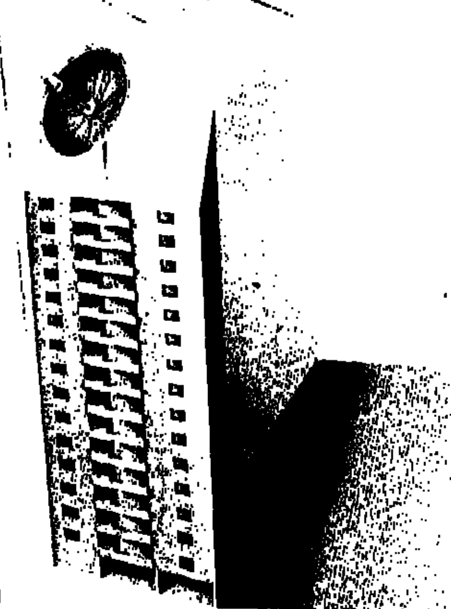
"גבעת קרת" – זהו השם החדש שנתנו תושבי גבעתיים לאזור דירות היוקרה החדש שנבנה בפרוייקט גבעת הכרם, בפינת הרחובות ריינס ומודיעין שבגבעתיים. חברת "קרת" הבונה בפרוייקט 18 בנינים, הינה החברה הגדולה ביותר שמשתתפת בבנית המרכז החדש של גבעתיים.

"גבעת קרת", "גבעת הכרם", או שם הרישום של המקרקעין "חלקה 9" – כולם מתכוונים לאותו אזור בגבעתיים. הפרוייקט שיהפוך למרכז העניינים בעיר יכלול ככר מרכזית, אמפיתיאטרון, מוזיאון, ספריה, בית העיריה החדש והרבה שטחים ירוקים – גנים נרחבים בין רבי קומות של אוכלוסיה איכותית, סטייל גבעתיים.

קאונטרי קלאב צמוד

לנוחיות הדיירים יבנה בסמיכות קאונטרי-קלאב אשר ישמש את התושבים. קאונטרי-קלאב ברמה תרבותית אחרת.

חברת "קרת" חוגגת השנה 45 שנה לפעולותיה בארץ. בין הפרויקטים הידועים שבנתה: קרית טבעון, בנין נאות אביב (פסג' הלונדון מיניסטור), שכונת קוטג'ים ובתי מגורים בתל גנים, רמת השרון, בהרצליה, בתל אביב, בקרית אונו ורעננה ובמקומות אחרים ברחבי הארץ. בתים המעידים עד היום על איכות הבניה של החברה.

דירות סופר מרווחות

בפרוייקט גבעת הכרם בגבעתיים אפשר למצוא בניני דירות החל משלושה חדרים בשטח של 85 מ"ר, ועד לדירות ענק ארבעה חדרים בשטח של 151 מ"ר ודירות חמישה חדרים בשטח של 173 מ"ר. מעל לכל – דירות הגג בשטח כמעט אין סופי. רק מי שמכיר את השטח בדירות חמישה חדרים המוצעות כיום בשוק הדירות, יכול באמת להעריך את הרווחה שבדירות "קרת".

רבי הקומות בצורת כוכב מאפשרים שלושה כיווני אויר לכל דירה ופרטיות מירבית. 13 קומות – שלוש דירות בכל קומה, עם תכנון פנימי השם את הדגש על נוחיות ורווחת הדיירים. הבניינים בעלי קירות חיצוניים כפולים מצופי שיש – דבר המקנה בידוד מירבי בפני קור, חום ורעש.

מפרט לוקסוס

בדירות של "קרת" הקונים מקבלים כלול במחיר: דלת פלדה בכניסה לדירה, ריצוף באריחים עם שילוב אבן שיש, מטבח ושירותים בסטנדרט גבוה, כגון: שיש גרניט ושני כיורים במטבח, ריצוף קרמיקה, חלונות אלומיניום בציפוי אנלוג חום, דלתות פנימיות בציפוי פורניר דמוי עץ, הכנה למערכת מיזוג אויר מפוצלת (סילנטאיר) והלובי כמובן מרוצף ומצופה שיש איטלקי.

חידושים יחודיים ברבי הקומות של "קרת"; חסל סדר הויכוח הנצחי במשפחה: מי יוריד את פח הזבל. בכל קומה אשנב הנפתח לצינור שדרכו מטילים את הפסולת למאגר האשפה שלמטה. כמו באמריקה.

באמצעות צלחת אנטנה לקליטת שידורי לווין לטלוויזיה, תוכלו לקלוט שידורי טלוויזיה "מכל העולם".

יחידת דיור עצמאית

בדירות 5 חדרים יש יחידת דיור עצמאית הכוללת חדר שינה גדול, מקלחת ושירותים צמודים. היחידה ממוקמת בכניסה לדירה וניתן להפרידה לחלוטין מהדירה. היחידה מתאימה במיוחד כחדר עבודה לבעלי מקצועות חופשיים, לילדה שחזרה מהצבא ורוצה להיות עצמאית ועדיין להיות קרובה לאמא. להורה מבוגר שבא להתארח לתקופה ארוכה או לכל אורח שנוטה ללון.

פרוייקט חדש ברעננה.

בסמוך למרכז גולן, באחד האזורים הטובים למגורים ברעננה, החלה חברת "קרת" בבנית 8 בנינים מדורגים בני 3 קומות. ושתי דירות בכל קומה. האיזור מוקף גינות ושירותים קהילתיים מפותחים. הדיירים הראשונים יכנסו לדירות בחודש ינואר '87.

ערבות בנקאית צמודה

"קרת" עוזרת לרוכשי דירות בתנאי רכישה נוחים ומשכנתאות עד 30,000 דולר לפרעון במשך עשר שנים. כל כספי הקונים מובטחים בערבות בנקאית צמודה לדולר, המאפשרת לקונים להיות בטוחים ב־100% בהשקעתם.

הבית השני שלך יכול להשקיף לכנרת

נוף כינרות.
פרויקט מגורים חדשני.
יפה במיוחד הממוקם על גבעה
הצופה לנוף מרשים של הכנרת והרי גולן.
בנוף כינרות מוצעות דירות בנות 3 1/2, חדרים+ גינה בבתים בני 3 קומות.
דירות 3 1/2, 4 חדרים עם גינה בבתים חד קומתיים וקוטג'ים 4 חדרים.

הדירות נבנות בסטנדרט בניה גבוה.
תכנון פנימי פונקציונאלי
וכל הדירות והקוטגים ניתנים להרחבה בעתיד.
תכנון סביבתי מתקדם מאפשר ניצול מכסימלי של הנוף אל הכנרת הנשקף מכל דירה.

לכל אלו מצטרף מחיר אטרקטיבי במיוחד.
לדוגמא: דירת 3 1/2 חדרים עם גינה
בבנין בן 3 קומות - החל מ- $39.900

לרשותכם זכאויות ע"י משכנתאות מוגדלות

חסרי דיור	$32.860
בעלי דיור	$19.260
בודדים	$24.000

בקיצור. מנהלי המכירות שלנו
באתר הבניה בטבריה ובמשרדי המכירות בחיפה
ישמחו לתת פרטים נוספים
שימחישו לך עד כמה הבית השני שלך בהישג יד.

נוף כינרות

משרד מכירות טבריה באתר הבניה פתוח:
ימים א'-ה' 17.00-18.00 ימי שישי וערבי חג 10.00-12.00
ימי שבת וחג 11.00-14.00, 17.00-19.00
פרטים נוספים בטל. 067-21713 (בשעות הערב)

בלייכר-זיכהולץ בע"מ
חיפה דרך העצמאות 27 טל. 04-670067

מגדל אשדר
סטנדרט
אשדר בונה מגדל דירות מיוחד במינו ובו דירות פאר
בנות 2–5 חדרים. מטבח משוכלל, מזגן דירתי
מפוצל, דלת בטחון, מחסן לכל דירה, בידוד מירבי
זיגוג כפול בחלונות, אנטנת לוויינים, אולם כניסה
מהודר ומצופה שיש, מעליות שקטות ומהירות
והאיכות המפורסמת של אשדר.
גבוה
16 קומות מעל העיר. במערב רואים את הים, וכל
גוש דן פרוש לרגליך. הקומה הראשונה היא בעצם
קומה רביעית. בקומה האחרונה – פנטהאוז מפואר.
גבוה גבוה, הרחק מהרעש והצפיפות.
בצפון העיר
באזור
יוקרתי ומבוקש,
רח' זלוציסטי,
ליד צומת ארלוזורוב דרך חיפה.
קרוב לכל מקום, למרכזי הקניות והבילוי של תל־אביב.
צריך פעם לצאת מהעיר? גם זה פשוט.
לישון בשקט
בקומה ראשונה
אתה כבר בגובה קומה רביעית.
ודלת בטחון לדירה כבר אמרנו.
שוער צמוד בכל שעות היממה באולם הכניסה.
אינטרקום ומערכת בקרה משוכללת.
לחניונים שער אוטומטי הנפתח רק לדיירים.
והארכיטקט חינם!
הדירות המרווחות בנויות בשיטת
ה–OPEN-SPACE.
אתה מתכנן הפנים של דירתך,
ואם אתה רוצה עזרה ביעוץ – ארכיטקט פנים
של אשדר עומד לרשותך ללא תשלום.
אשדר
מגדל אשדר – גבוה גבוה, אבל לא מגדל באויר.
בונה אותו חברת הבניה הפרטית הגדולה בישראל.
חברת "אשדר" – מיסודה של קבוצת אשטרום –
נוסף לסטנדרט הגבוה אנחנו יוצקים במגדל אשדר
נסיון, אמינות וביטחון.
סטנדרט גבוה
בצפון העיר
פרטים והרשמה:
משרד אשדר, רח' בן יהודה
190 א' ת"א, טל. 03-245375.
סקסט-משרד מכירות
כיכר המדינה 60 ת"א
טל. 421042, 448704, 456205
אשדר
חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום
Bretz
Polstermöbel
zum Verlieben

ב[רמט]

[ד]רך בטוחה וקלה לרכישת דירה

[ר]מט נותנת ערבות [בנ]קאית צמודה על [ה]משכנה.

[ו]הלוואת מקום בסך 9.000 ש"ח בנווה [פו]לג בנתניה, ובפסגת [ז]אב בירושלים.

[ס]ך כל ההלוואות [ו]המשכנתאות [ל]זכאים – כ־45.000 ש"ח.

[ר]מט, אחת מחברות הבניה [הו]תיקות בישראל העוסקת בכל [תחו]מי הבניה וההנדסה האזרחית [כ]בר למעלה מ־40 שנה, בונה [ד]ירות למכירה חפשית, לצד [ד]ירות לזכאי משרד השיכון.

[ל]שני המגזרים גם יחד, מציגה [רמט] פתרונות נוחים בנושא מימון [ה]דירות באמצעות הלוואות [ומ]סלולי תשלום אישיים -- [ב]התאם לאפשרויות הלקוח.

[ז]כאי משרד השיכון הפונים [הי]ום לרמט לרכישת דירה בנווה [פו]לג בנתניה, או בפסגת זאב [בירו]שלים, נהנים מהלוואות [ו]משכנתאות בסך כ־45.000 [ש"]ח, הכוללות הלוואת מקום [בס]ך 9.000 ש"ח והלוואות חברה.

[י]תרה מזאת, די בתשלום 7.500 ש"ח כדי לחתום על חוזה [רכ]ישת הדירה, והיתרה – לאחר [מימ]וש ההלוואות והמשכנתאות [מ]שולם ע"י הלקוח, בהתאם [להס]כם שלו עם רמט.

[ער]בות בנקאית צמודה על [ה]משכון רמט

[ער]בות בנקאית צמודה הינה [ה]הגנה הטובה ביותר, שחברה [ק]בלנית יכולה להעניק [ל]לקוחותיה. רמט עושה זאת, ואף [י]ותר מזה.

[ה]ערבות הבנקאית הניתנות [ל]לקוח מבטחות ע"י החברה. אין [ספ]ק, שליתרון זה השפעה חשובה [ב]עת קבלת ההחלטה היכן [לרכ]וש דירה.

[פסג]ת זאב, ירושלים

[ר]מט בונה בפסגת זאב [פ]רויקט מרשים, המכונה [...] רמט". הבניינים כוללים [ד]ירות בנות 3–4 חדרים, לחלקן [מר]פסות שמש ולחלקן גן צמוד.

אגב, מי שלא מכיר את פסגת זאב, כדאי שיערוך טיול למקום. פסגת זאב נמצאת קרוב מאד לגבעה הצרפתית. כביש חדש שנפתח לא מכבר מחבר את שני האתרים. הנוף יפהפה. התכנון הסביבתי ואיכות החיים ראויים לציון.

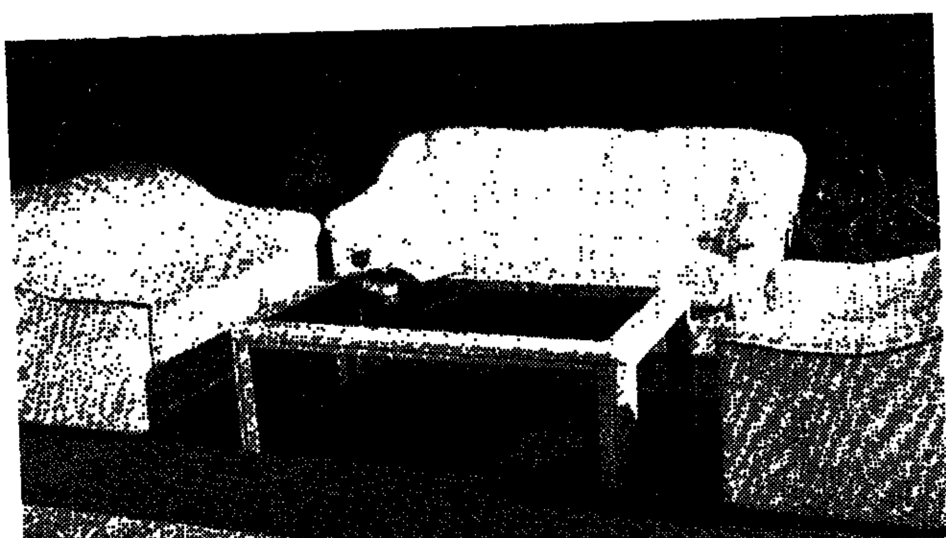
נווה פולג, נתניה

דירות שתוכננו ע"י האדריכל יסקי, חתן פרס ישראל. מגוון הדירות מעניין. דירות בנות 3–2, 3½–4 חדרים, חלקן בבניינים בני 3 קומות וחלקן ב„מגדלי רמט" – בניינים בני 8 קומות.

הבניינים הנבנים עתה הינם המשך לפרוייקט שאוכלס זה מכבר.

רמט בונה גם ביבנה, אשדוד, באר שבע ומעלה אדומים, הן לזכאי משרד השיכון והן למכירה חפשית.

לגור בדירת יוקרה — זה מחייב

ברץ, עיירה שלמה של רהיטים. מעצבי ריהוט איטלקיים סורקים את תערוכות הריהוט באירופה עבור לקוחות ג'ירולטי — קו עיצוב מודרני לחדרי שינה יוקרתיים.

לגור בדירת יוקרה זה מחייב. אינך יכול לקנות דירה מפוארת ולהכניס לתוכה ריהוט המתאים לדירת סטודנטים שכורה. היוקרה אינה נגמרת בריצוף שיש ומטבח אמריקאי. אחרי שהתאמצתם כל־כך להגיע לדירת הפאר, תנו קצת תשומת לב בבחירת הריהוט לדירה.

המבחר המוצע בחנויות מבלבל, ההשקעה הכספית גבוהה ולכן כדאי לברר מי עומד מאחורי כל שם מסחרי. מי האבא האמיתי של הכורסה שלכם.

עור — רהיט יוקרתי

כמו סיפור באגדות האחים גרים — בעיירה קטנה בגרמניה בשם ברץ עוסקים כל 4000 התושבים ביצור מערכות ישיבה סלוניות ומזנונים. לעיירה מגיעים חומרי הגלם הבסיסיים כמו בולי עץ, חוטי צמר ועורות בלתי מעובדים — ויוצאים משם בצורת רהיטים בטיב ובאיכות גרמנית. וזה כבר לא אגדה. רהיטי ברץ נחשבים באירופה כמרצדס בנץ של הרהיטים.

תארו לכם עיירה שיש בה מטוויה לבדי ריפוד, מפעל עיבוד עורות, נגריות, מצבעות, רפדים והעיקר — ביקורת איכות גרמנית אשר אינה מוותרת ליצרנים על כל פגם בריהוט. קונה ריהוט מרופד בעור מתוצרת ברץ מקבל יחד עם הרהיט גם קטלוג של דוגמאות עורות פגומים. נכון, עורות פגומים. היצרן רוצה להעביר את הקונה קורס מזורז בהכרת כל סוגי ה„דפאקטים" המקובלים בריפוד עור.

בקטלוג מוסבר איך נראה עור בקר שסורק תזק מידי, שנשרט בקוצים חדים או שנלקח מהחלק המתוח בבקר. עור שהתגלו בו גוונים וכתמים — אם נברר את עבר בעליו המקוריים של העור נמצא כי הפרה טופלה בתרופות אנטיביוטיות הגורמות לכתמים על העור.

אחרי שהקונה הפך למבין בנושא עורות — הוא מוזמן לבדוק את המוצר שקנה. החבר'ה שבברץ סומכים על מבקרי האיכות שלהם.

עור המשמש לריפוד יכול להיות מאיכויות שונות. כמו שלא כל חלקי בשר הבקר זהים בטיבם לאכילה, כך עור שנילקח מהחלק המתוח של עור הפרה אינו הכי מתאים לריפוד ריהוט בעור. תמיד עדיף להשתמש בחלק העור הרפוי שיש בו עדיין את הגמישות הדרושה לעור הריפוד.

יש הדוחים קנית ריהוט מרופד עור — „עד שהילדים יגדלו" וקונים בינתיים ריפוד מצמר. מי שחושש מהכתמה וליכלוך על עור, שיחשוב שנית. עור קל לנקוי מבדי ריפוד ולא נשארים עליו כתמים או שינויי גוון. עור אינו נשחק כבדי ריפוד ואפשר לחדש אותו בצביעה כך שיראה חדש לחלוטין.

פוסט מודרניזם

הריהוט האיטלקי נחשב כמודרני והיפה ביותר כיום. המעצבים האיטלקיים משתמשים בחומרים חדשים כפיברגלס, מתכת, שיש בלתי מעובד, זכוכית, ופלקסיגלס. משתמשים הרבה בצבעים אקרילים ובלק. הצביעה נעשית בשפיכה וליטוש במספר שכבות כך שהתוצאה הסופית נראית כמשטח זכוכית. הצבעים המודרניים בעיצוב הפוסט מודרני האיטלקי הינם השחור, אפור אדום וגוונים מתכתיים. רהיטי דונטלי האיטלקיים מתמחים בעיקר במערכות ישיבה יוקרתיות בעיצוב איטלקי המאופיין בקו נקי ובחומרים מודרניים.

למעצבים האיטלקיים ישנה טביעת עין בהיטים שאפשר לסמוך על טעמם. חברת ג'ירולטי ממילנו שמתמחה בחדרי שינה, שולחת כל שנה את מעצביה לכל רחבי אירופה. המעצבים בוחרים עבורה את המוצרים הטובים ביותר לדעתם שמתאימים לסגנון הקלאסי, פוסט מודרני, וסקנדינבי. כאשר אתה קונה חדר שינה של ג'ירולטי, כבר בדקו עבורך את המוצר מומחים איטלקיים ואפשר לסמוך על המוניטין המקצועי שלהם.

עשרה דונם רהיטים

את רהיטי ברץ, דונטלי וג'ירולטי מצאנו ב„בית מרס". חמש קומות של רהיטים, עשרת דונם של תצוגה קבועה של רהיטים יוקרתיים. מי שמחפש מגוון של איכות ימצא שם הרבה מערכות שונות מכל סוג. בחדרי השינה לדוגמה — עומדות 65 מערכות חדרי שינה שונות באולם אחד. מי שמתעייף מהמבחר העצום, יכול לתפוס תנומה על אחת המיטות.

החלוציות נגמרה באלפי מנשה

מאת אבי דד

הרוכשים קוטג'ים באלפי מנשה אינם מקבלים ערבות בנקאית לכספם, גם לא תעודת ביטוח מבנק הבניה, הם פשוט מקבלים קוטג'. עכשיו ומיד.

כל הקוטג'ים באלפי מנשה שנמכרים כיום ע"י החברה המשכנת — צוותא, מוכנים לכניסה מיידית; אתה בא, רואה את הבית עומד מוכן בלב שכונה חיה ותוססת.

מועדון ספורט

415 משפחות החליטו על אלפי מנשה. 405 מהן כבר חיות במקום. בית־הספר המקומי לילדי המקום עד לכיתה ח', גני ילדים ומעון — כל השירותים הקהילתיים כבר פועלים במקום. מועדון הספורט החדש עם בריכת שחיה שנחנכו לאחרונה. כשהחבר'ה הצעירים אינם פעילים במתנ"ס, הם פעילים בתנועת הצופים המקומית.

35 דקות מתל אביב

הישוב מתפקד בצורה עצמאית במסגרת רשות מקומית נפרדת. הכביש החדש לאלפי מנשה, או־טו־טו מתחבר לצומת מורשה, מקסימום — שלושה חודשים, וכך יתקצר משך הנסיעה מאלפי מנשה לתל אביב לכדי 35 דקות בלבד. ועדיין נשארנו 5 דקות מכפר סבא.

המפתח ביד ומיד

מחיר הבתים, כולל פיתוח למעט מע"מ — החל מ־65,000 ועד 85.000 דולר. והמפתח מיד ביד. מי שמגיע היום לאלפי מנשה הפסיד כבר את שלב החלוציות. עם סיום איכלוס שלב א' נסללו כל הכבישים והמדרכות והישוב הפך למקום ממוסד ומאורגן. החלוציות נגמרה. נשארו רק הצ'זובטים.

חברת צוותא — חברה לבניה ולשיכון המשכנת את אלפי מנשה, טלפון 03־284812. שם יוכלו למסור לכם יותר פרטים על החבר'ה הטובים שגרים בישוב, איך זה לגור באיכות חיים של בית פרטי במחיר סביר ולהמשיך לעבוד בגוש דן.

בעצם הכי טוב יהיה לקחת את המשפחה ולראות את הישוב כפי שהוא. לשאול ישירות את אלו שכבר החליטו. קפצו לבקר באלפי מנשה ובחרו את הבית שלכם.

בית נופש בכנרת — סגנון חיים חדש והשקעה מוצלחת

באירופה וארה"ב הבעלות על בית נופש כפרי הפכה זה מכבר למחלת ציבור רחב. אנשים היודעים להעריך את היתרונות העצומים של רכישת בית נופש — השקעה מוצלחת המבטיחה שמירת ערך הכסף ובילוי חופשות משפחתיות בכל עת הרחק מההמולה של אתרי התיירות הצפופים. גם בארץ יש מקום כזה: נוה נוף — שכונת קוטג'ים בסגנון כפרי הממוקמת למרגלות הר הארבל, צופה לכנרת הקסומה ולמטעים שלחופה. בחג הפסח האחרון נכנסו ראשוני המשתכנים לבילוי חופשתם בביתם שבנוה נוף. החופשה עברה עליהם בהתרווחות אצילה על כר הדשא שבגינתם, המשיכה את מרפסת ביתם הפרטי, בלגימת משקה צונן במרפסת השיזוף שבקומה העליונה. בכל אשר תפנה העין — כרי דשא ירוקים והכחול העמוק והמפתה של הכנרת. שקט ושלווה שולטים בשטח המושבה החקלאית הוותיקה המחדשת את פניה עם בואם של אורחיה — תושביה החדשים. נופש שבוע בבית תלומות פרטי יעניק משמעות אחרת לגמרי לאיכות חייך.

רכישת בית במוה נוף היא לא רק עניין של סגנון חיים, זו גם השקעה אידיאלית. שוק הנדל"ן באיזור הכנרת שרוי עתה בצמיחה אדירה. האיזור עשוי ליהפך לאתר הקיט והתיירות מס' 1 בארץ. בכך הופך ביתך במוה נוף לבעל פוטנציאל השבחה גדול. זהו הפיתרון הטוב ביותר היום ללבטיך באשר לגיוון תיק השקעותיך הפיננסיות, שכן הוא מבטיח את ערך כספך ובאותה עת מאפשר לך איכות חיים והנאה למשפחה כולה.

סופי שבוע, חגים, חופשות ילדים ובכל עת שתחפוץ; ללא תיכנון מוקדם, הזמנות והוצאות — כל שעליך לעשות הוא „להעמיס" את המשפחה על הרכב ולברוח משאון העיר אל ביתך השני, בית ההתרגעות בכנרת. גם שם אתה לא מנותק, 5 דקות נסיעה ואתה בטבריה תעיר על כל אתרי הבילוי והנופש שבה. מחירים נמוכים, בטחונות מלאים ותנאי תשלום מיוחדים יאפשרו לך להגשים את חלום חייך.

לפרטים נוספים ותיאום ביקור באתר, צלצל עוד היום 03־7211912.

מאת אבי דד

אשדוד — עיר בת 30

אשדוד בת 30. שמונים אלף תושבים, נמל שהוא הגדול בישראל, מפעלי תעשיה ומערכת חינוך איכותית. לא רע בשביל עיר שהחלה בשנת 56' בצריפים, פחונים ומספר בתים חד־קומתיים של עובדי חברת החשמל.

בשנת 57' הוקמה חברת „אשדוד — קבוצת בני ערים בע"מ" שקיבלה על עצמה להקים עיר חדשה בשם אשדוד. שם החברה התקצר בז'רגון המקומי ל„אשדוד". העיר גדלה. הוכנה תשתית על פי תוכנית אב כוללת שתענה לצרכים עד לשנות אלפיים ואוכלוסיה של 300.000 אשדודאים.

„אשדוד" לא הצטמצמה בבניית שיכונים ציבוריים. נבנו רובעי מגורים רחבי ידיים ומתוכננים היטב. תוכננו כבישים עוקפי רובעי מגורים, פארקים רחבים ופיתוח נוף חוף הים שבמרכזו תיבנה מרינה המיועדת ל־700 סירות.

לאשדוד עורף תעשייתי המספק מקומות תעסוקה רבים כמו: בתי זיקוק, רוגוזין, מפעלי רכב, רבלון, סנפרוסט, יפו-מור, אגן ועוד.

חברת „אשדוד" מעניקה ליזמים תעשייתיים תנאי אשראי מועדפים להשקעה הנדרשת בקרקע ובתשתית. תנאים אלו שקולים כלכלית להטבות הניתנות למשקיעים באזורי פיתוח. עם הקירבה לנמל ולנתב"ג, לצמתי תחבורה יבשתית ולגוש דן — מזמין מנכ"ל „אשדוד" יורם קציר את המשקיעים לבדוק ולהשוות כדאיות השקעה תעשייתית באשדוד.

חברת אשדוד פעילה בבניה למגורים בעיר: „בנה ביתך" ברובע ח', בניה משותפת עם „אפריקה ישראל" את פרוייקט „סביונים", בניית דירות מרווחות ברובע ד', ובניה לזוגות צעירים ברובע י"א — נוף ים, בפרוייקט אטרקטיבי המעניק הזדמנות מצויינת לזוגות צעירים לרכוש דירה באזור יוקרתי.

מבצע איכלוס יש"ע

זוהר גינדל — מציע ... איכות חיים.

מאת אבי דד

לכלל הציבור — דתיים וחילוניים

...התיישבות בישובי יהודה שומרון ועזה לא ... במבצע משותף של משרד העבודה, ... ההתישבות בהסתדרות הציונית ... יש"ע — מנסים להביא לידיעת ... את הישגי הישובים ביש"ע, פתרונות ... והתעסוקה בישובים וכמובן אפשרות ... מתיישבים חדשים בישובי יש"ע.

... גינדל, מנהל המרכז להכוונה לערי ... ולהתיישבות במשרד העבודה ..., מזמין את ציבור המתעניינים לבוא ... „אדם ומעונו" בביתן מספר 30, ... 30, 29 ביוני ובראשון ביולי, ... 10—20. יוצגו בפני המבקרים ... קליטתם באזורי יש"ע.

... האיכלוס בא לעודד בעיקר ... באזור המוגדר „מגב ההר ומזרחה, ... עוח". משתתפים במבצע: מושבים, ..., ישובים קהילתיים וישובים ... החל מאזור דרום הר־חברון, ..., קרית ארבע, מטה בנימין, ..., צפון השומרון וחבל עזה.

בפרוש אין הכוונה למתיישבים דתיים בלבד. ישנם ישובים חילוניים וישובים מעורבים ובהחלט אין לראות בחבישת כיפה תנאי קבלה להתישבות ביש"ע.

זוהר גינדל מציע כ־300 מקומות תעסוקה למתיישבים בחקלאות, תעשיה ושירותים. „מאחר ובשלב הראשון מדובר באפשרות ריאלית כי המתיישבים בישובים הקהילתיים לא ימצאו תעסוקה במקום — צריך לתכנן על המשך עבודה במקום העבודה הנוכחי". לכן מוצע לתושבי באר שבע וירושלים לבדוק את אזור דרום הר חברון או לתושבי אשקלון את חבל עזה, לעובדים בגוש דן את ישובי השומרון וכן הלאה.

„אדם שמחפש אתגר חלוצי באזור התיישבותי מתפתח ברמתו הראשונית יוכל למצוא באזור דרום הר ־חברון את מקומו. בעיקר אנשים עם אתגר, רצון להרגיש מן הראשוניות — ואני יודע שיש עוד כאלה".

אם מדובר על הצטרפות למושב ביש"ע, המתיישבים יכנסו לבית קיים שמחכה להם ויקבלו את אמצעי היצור הדרושים לפעילות חקלאית. כל המושבים במבצע ערוכים לקלוט את המתיישבים מיד בבתים ברמה טובה. מדובר במושבים צעירים שנחשבים כמצליחים ולא גוררים מאחוריהם חובות.

בשלב הראשון בישובים הקהילתיים יגורו המתיישבים בתנאי שכירות בבתי אשקובית מרווחים. במקביל יוכלו להצטרף לבניה במסגרת „בנה ביתך" או לרכוש בית בישוב מחברות הבניה השונות.

בישובים עירוניים, רכישת הדירות תהיה בהתאם לתנאי משרד הבינוי והשיכון באזורי **פיתוח שפירושו הלוואה עומדת ורמת משכנתאות גבוהה מאוד.**

בכמה מהישובים, משפחה שתאושר לקבלה בישוב תוכל לבנות את ביתה מבלי לעבור את שלב האשקוביות כך שתוכל לעבור ישירות לביתה החדש. מרגע שהמתיישב מתחיל בבניה הוא מקבל את סיוע משרד הבינוי והשיכון על־פי תנאי אזור הפיתוח. ככל שנעים מערבה ומתקרבים לאזור ישובי ה„חמש דקות מכפר סבא" רמת ההלוואות נמוכה והסיוע יורד.

פגישה עם זוהר גינדל, אפילו בנושאי דיור, הופכת להיות שיחה ציונית שאינה משאירה אותך אדיש: „אנו פונים לאנשים שמחפשים אתגר ומעוניינים באיכות חיים בעתיד, ואני מודה שבטווח הקרוב זה כרוך במעט קשיים, אבל העתיד בטוח. את החריש הראשון כבר עשו הראשונים כך שהמתיישבים כיום אינם באים אל הבלתי ידוע כפי שהיה בעבר. באים למקום שכבר תקעו שם יתד בקרקע, קבעו דפוסי שרותים, חינוך, בריאות, מסחר ותחבורה. התשתית כבר קיימת אך עדיין נשאר הרבה לביטוי אישי, למעורבות קהילתית ולאתגרים. דברים שיש להם ערך בחיים.

אנשים צעירים וגם אנשים בגיל העמידה, ולעומדים בפני קריירה שניה — בואו להתעניין ולראות".

... ולמשכנתאות ... לישראל בע"מ

... עליך לדעת

... המשכנתא

מוסף מיוחד לדיור ובניה. מוגש לצרכן מטעם חברות הבניה בישראל

לחיות ולבנות אפשר גם כך...

פגישה עם נקודה על המפה — יקיר

נודקן מחשפלה, מהכרך התוסס והשואן, על כביש חוצה־שומרון, נגלה לעיניך חבל ארץ מרהיב ביופיו, כשבמרכזו יקיר — ישוב קהילתי חי.

יקיר שוכנת בלב ההתיישבות היהודית בשומרון, כשמסביבה הישובים: קדומים, קרני שומרון, עמנואל, אריאל ועוד.

בט"ו בשבט תשמ"א ניטע הגרעין הראשון — ישוב, שהוא קהילה, משפחה, בית.

קהילה

של 50 משפחות, שהגיעו מרחבי הארץ לבנות חברה המושתתת על ערכים דתיים־חברתיים. חיי הקהילה מתבטאים במעורבות, איכפתיות, עזרה הדדית ורצון לעצב ולבנות חברה. הרעיונות מתממשים בקיום פעי לויות תרבותיות ומסגרות חנוכיות למבוגרים וילדים כאחד. חוגים תורניים, פעילויות מתנ"ס, ספריות השאלה, סניף בני־עקיבא...

משפחה

משפחת יקיר מורכבת מחברה הטרוגנית, מגילאי 25 — 50, קיבוץ גלויות, ומגוון עיסוקים ותחביבים. מרכזיותו של הישוב בשומרון וקרבתו לשפלה מאפשרות לחברים בחירה והשתלבות בתעסוקה בתחומי תעשיה, מדע, חינוך ושירותים בשומרון, ובאותה מידה — בשפלה.

בית

אצלנו לא מתפשרים על איכות!
בית ביקיר נבנה במסגרת מודל יחודי של פרויקט „בנה ביתך".
שלושה עקרונות הנחו את תכנון הפרוייקט:
איכות סביבה — הושגה ע"י בניית דגם בסיסי אחיד, הניתן בקלות להרחבה ושינויים, בהתאם לצרכי המשתכן. לשכונה תכנון סביבתי על־ידי אדריכל נוף, השם דגש על מראה נאה ואסתטי של השכונה. גודל המגרש כ־600 מ"ר מאפשר מרווח גדול בין הבתים ותצפית נוף מרהיבה.
איכות בניה — בניית ביתך באיכות גבוהה, ללא דאגה וטרדה וקבלת תמורה מלאה לכספך מושגת ע"י:
- מפרט טכני גבוה.
- מערכת פיקוח מקצועית צמודה.
- תשלומים צמודים לשלבי הבניה.

ובעיקר בניה מרוכזת באמצעות החברה המרכזית לפיתוח השומרון, שנבחרה לאחר מיון הצעות של חברות בניה שונות.

איכות חיים — מלאכת היצירה והבניה של הבית והקהילה לא תמה. אתם הרוצים והמסוגלים להשתלב בחברה ולתת יד להמשך העשיה — מוזמנים.

באישונית רוצים לקוחות מרוצים

ברשת מכוני אישונית מתמחים אך ורק בהתאמת עדשות מגע. זו הסיבה שהגענו לרמה מקצועית גבוהה ביותר, ואכן ל„אישונית" מגיעים פציינטים רבים, אשר לא הצליחו במקומות אחרים ואנו פותרים להם את בעיותיהם. באישונית תקבלו התחייבות בכתב (ולא רק הבטחות בע"פ) על הצלחת ההתאמה.

או למה לא להגיע ישר לאישונית?

חידושים בנושא העדשות מגיעים לאישונית עם הופעתם – וכך אנו קולטים ראשונים את ההצלחות העולמיות. לדוגמא: אישונית ביפוקל (B I F O C A L)

תמצאו רק באישונית (לאלה הזקוקים ל־2 זוגות משקפיים לרחוק ולקרוב – האישוניות תשחרר אתכם מ־2 הזוגות)

חידוש עולמי נוסף: אישוניות גמישות־נושמות, שאפשר גם לישון איתן. וכמובן כל סוגי האישוניות של החברות המובילות.

ובמחירי עם המחזור הגדול שלנו, אנו מציעים מחירי מבצע כאלה שבאמת כדאי להגיע לאישונית, ואכן מגיעים אלינו בני נוער שהוריהם הזמינו אצלנו עדשות מגע לפני 18 שנה, כאשר הם היו בגילם!

אישונית – בנסיון שלנו אי־אפשר להתחרות.

חתן כלה על המים...

כאשר יוצאים לסיור אולמות כדי להכריע היכן לחגוג אירוע חד־פעמי כמו יום־כלולות, שיקולים כמו מקום האולם, מחיר השמחה, חניה לרכב – שקולים כנגד אחד – לחגוג אירוע שאף אחד לא ישכח!

„חופה על המים" בתוך שטח הבריכה צמחיה פורחת בגינה זה משהו מיוחד – לערב שכזה. ל„אולמי גל" – גינה ברחבת הבריכה הצמודה לאולם – כאן אין הגבלה של שטח, והאורחים יושבים בגינה ברווחה, השולחנות מסודרים מסביב לשטח הבריכה, ובשעת החופה כולם צופים על הטקס.

ברגעים האינטימיים של הטקס מתייחדים החתן והכלה ומשפחתם בלבד – ללא הצטופפות קהל מסביב וכל זה על במה המורכבת במרכז הבריכה.

צוות מלצרים מקצועיים משרת את הקהל, שני טבחי־שף מנהלים את המטבח בטוב טעם ובאסתטיות רבה. יש כאן אפשרות למזנון חופשי – או לארוחה בהגשה. המאכלים אירופאיים, מיקסים, ואין הכרח להצמד לתפריט האולם.

לאולמי־גל 2 אולמות נוספים. אחד מהם עובר עכשיו שיפוץ וילבש בקרוב מראה של אולם טרופי, הנשקף אל הבריכה, וממנו יהיה מעבר אל הגינה.

לזוג הצעיר 3 אפשרויות לחגוג שמחה באולמי גל: חתונה בגינה ברחבת הבריכה, חתונה באולם הרגיל, וחתונה באולם הטרופי + גינה.

אירועים מיוחדים נוספים: ימי עיון, אירועים למוסדות, בריתות ואירועים משפחתיים.

באזור שטח חניה נרחב, חניון היכל הספורט של יד־אליהו, טלפון להזמנות: 338032.

קניה בגלי Gali רמת אביב ג' – תענוג אמיתי

בפעם האחרונה שבקרנו בגלי רמת־אביב ג' היה זה באביב האחרון – יצאנו לבקור שני במקום לראות מה התחדש לקראת קיץ ישראלי, לוהט... בפעם הקודמת משך את תשומת ליבנו השרות החם והלבבי של מנהלות החנות יפה ואסתר.

כידוע „גלי רמת אביב ג'" – היא חנות שכונתית שהפכה למקום מפגש אחר הצהרים לבני משפחות. הסביבה – אך לא רק...

מסתבר כי מגיעים לכאן גם משכונות אחרות בסביבה ואף מערים שכנות. וכאן השרות לצרכן – עם כל הלב – הרבה תשומת לב אישית, עזרה בבחירה, סבלנות רבה, קצת התבדחויות והעיקר התחשבות מירבית בלקוח – כאן מכבדים את כל כרטיסי האשראי, מקבלים תוי קניה של גלי, תוי קניה של ישראכרט ומאפשרים תנאי־תשלום נוחים.

לא פלא שמרגישים כאן כמו בבית. כל ההנחות שמצאנו כאן בביקורינו הקודם עדיין תקפות כולל פינת המציאות לצרכן, והחידוש – לקראת עונת הרחצה כל הקונה מעל 100 ש"ח – מקבל שי תיק לים. גלי רמת אביב ג' – מתחדשת לקראת כל עונה ובמשך כל העונה – במלאי אופנתי.

מצאנו כאן – מבחר עצום של דגמי קיץ חדשים לכל המשפחה בצבעים אופנתיים של צהוב, כתום, צבעי מוקה, בהירים וכהים. דברים שמשכו את תשומת ליבנו – חולצות קצרצרות סגנונות לנשים ונעלי סניקרס תואמות לצבע הבגד. ובמחלקת הגברים – מבחר גדול של חולצות ומכנסיים תואמות בצבע מטריקו כותנה (אפשר להרכיב מערכת משולבת של ...

נו מבחר גדול של סנדלים לגברים – תנכיים ואחרים, נעלי התעמלות מכל הסוגים ומכנסי גלישה. לנשים – סנדלים עם סוליות שעם.

לילדים – מבחר גדול של בגוד והנעלה.

אפשר לערוך כאן קניה מרוכזת לקראת הקיץ לכל המשפחה – כדאי להגיע אפילו מרחוק.

מבצע שבועות – מחג שבועות ועד גמר המלאי לקראת עונת הרחצה ניתן להשיג כאן תיקים לים – אפשר לקנותם ב־10 ש"ח או לקבלם כשי על קניה מרוכזת מעל 100 ש"ח.

לנוחות המבקרים – במרכז המסחרי מקומות חניה ללא הגבלה, אין צורך לדאוג את „דאגת דמוואר", בניגוד למה שקורה בעיר הסואנת, או במרכזים המסחריים הגדולים.

שימו לב – שלטי הכוונה בצומת קרן קיימת – רקאנטי.

כתובת החנות אחימאיר 31 (מרכז אלרם) רמת אביב ג'.

בידור וכיף בחבילה אחת

„מלונית" בע"מ – חברה המתמחה בנושא תקשורת חוזית כבתי מלון בארץ, משולה תחנת טלוויזיה במעגל סגור, מספקת טלויזיות במלונות לאורחים ומפיקה תוכנית בידור – יוצאת בהצעה משתלמת לציבור:

תוכנית בידור עם מיטב הבדרנים, שהוקלטה בשידור־חי בכנס הנופש, הופקה לשתי קלטות וידאו בנות 2 חלקים. כל הרוכש קלטות הבידור, תאמינו או לא – מקבל סופשבוע זוגי חינם באחד מ־15 מטיב בתי המלון בארץ (ה, פנסיון), במלונות 4 כוכבים.

אל תתפלאו לגלות כי רק כילדי בהסוג הזה עולה יותר מ־115 ש"ח המחיר לקלטת בחלקים. כדאי לברוק ולהודא שלא הזמנתם „קלטת כיף בידור" רשות השידור 86, הראשונה, כבר יצאה בתוכנית עם מיטב האמנים הישראלים, כמו דודו דותן, שייקה אופיר, וגם גולדבלט, תיקי דיין, ציפי שביט, גבי עמרני ועוד. ולאחר הצלחה וביקוש לקלטת בכל ספריות הוידאו הגדולות בארץ הוחלט להמשיך בהפקה.

כיף בידור – 86 הולך להיות סדרה קבועה בטלויזיה שתצא כל חודשיים שלושה כתכנית חדשה, והכל תוצרת כחול לבן ויש לבידור הישראלי מה להציע: תכנית הבידור מחולקת על שתי קלטות בנות שעה כל אחת. ולאלה שאין וידאו – אל דאגה – הרי אתם זוכים בסופשבוע חינם במלון 4 כוכבים, והקלטת – מתנה יוצאת דופן לחברים.

לחברות המפרסמות: „כיף בידור" הולך להיות ערוץ פרסומי חדש: חברות גדולות כמו דיסקונט, כרמל מזרחי ומ.מ.ס.י כבר מפרסמות כאן.

- מחיר זוג קלטות 115 ש"ח (כולל סופשבוע זוגי)
- לוועדי עובדים – אפשרות להקרנה והזמנה מרוכזת.
- ניתן לרכוש סופשבוע ללא הקלטות במחיר של 90 ש"ח לזוג.

אופן התשלום: 50% במזומן ו־50% ל־30 יום.

להזמנות: „מלונית", בן יהודה 42, טל' 295144, 286646.